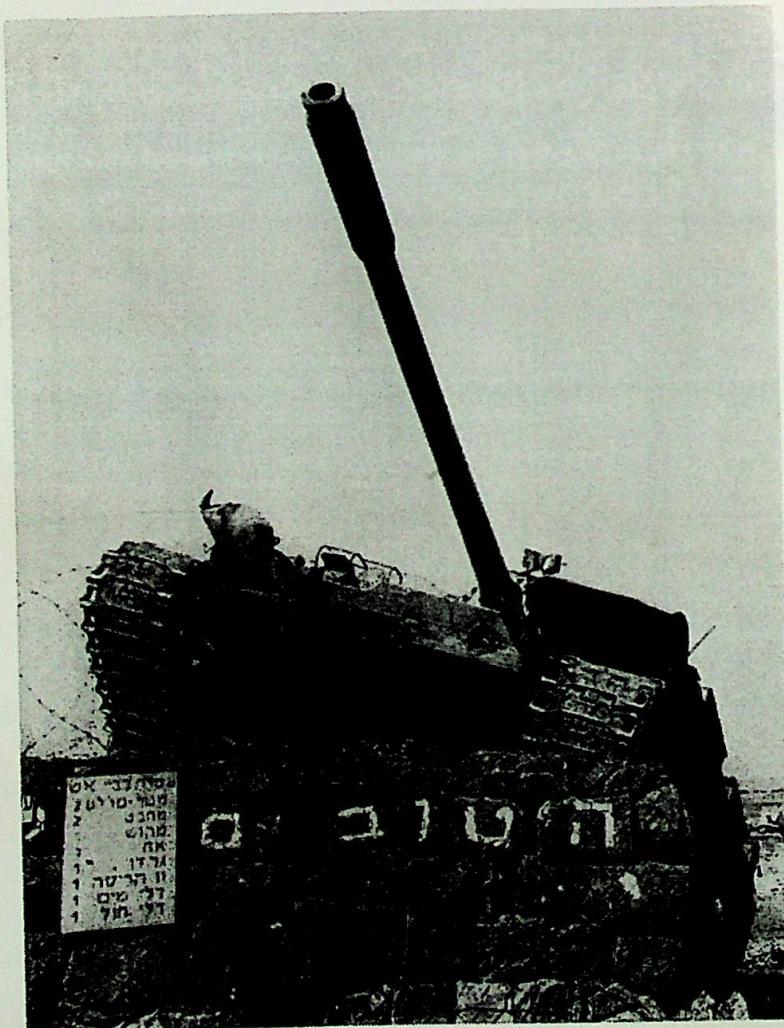

שழיר

מחלקה היסטוריה

מלתמה יופי הפליפורים
בחזית דרום רמת הגולן
לחימה בМО"ב 116 וסביבתו

כתב: אל"ם (מיל') אילן סהר

שழיר

כל המוסר רשומה זו, יכולה או מחייבת לדיעת אנשים
שאין מוסכם לכך, עבר על חוקי בטחון המדינה.
המודיא רשומה זו ונדרש למסרה לתחנה הקרה של
משטרת ישראל או של המשטרה הצבאית.

caslo התשס"א - דצמבר 2000

תוכן העניינים

הקדמה.....	2
מבוא.....	4-3
פתח דבר.....	6-5
פרק א' – עיקרי הכנות הצבאיות שקדמו למלחמה يوم הכיפורים.....	9-7
פרק ב' – ק ר ק ע.....	26-10
פרק ג' – אויב.....	48-27
פרק ד' – כוחותינו: כוחותינו ברמת הגולן ערב ובפרוץ מלחמת יום הכיפורים	54-49
לחימת מחלקות הטנקים במוצב 116 ובסביבתו.....	64-55
לחימת הצנחנים במוצב 116	74-64
התקפת הנגד של כוחותינו בדרום רמת הגולן.....	74
סיכום העבודה.....	80-79
 <u>נספח ים:</u>	
רשימת הלוחמים, רשימת צ.ל.ס.....	82-81
לקחים עיקריים להדגשה.....	84-83
סיכום לקרים גדור 50.....	86-85
ע' מבנה גדור 50-1 53-1.....	87
טבלת אירועים עיקריים.....	93-88
רשימת מקורות.....	96-94

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

מלחמת יום הכיפורים
בחזית דרום רמת הגולן
לחימה בموצב 116 וסביבתו

המחקר הנוכחי הינו ראשוני בסדרת מחקרים ברמה הטקנית, אשר מיועד לשמש כבסיס ללמידה היסטוריה של קרבנות צה"ל לקורסי מפקדים.

המחקר מתאר בקווים כלליים את תרחיש ומתראר הלחימה בגזרה כולה ומתמקד בלחימה של מוצב 116 והכוחות בסביבתו.

גישה מחקרית זו מקנה לקורא מחד גיסא את ההבנה לגבי השתלשלות הלחימה והאירועים בפרשנטיביה רחבה ומאידך גיסא אפשרות תיאור וחקירה מפורטים של הלחימה הטקנית במקד אחד.

לצורך הכנת המחקר, נעשה שימוש במגוון רחב של מקורות: הקלטות של רשות הקשר בזמן הלחימה, ראיונות שנעשו ע"י אנשי מחלקת היסטוריה עם מפקדים ולוחמים לאחר הלחימה, פענוח צלומי אווריר מתקופת המלחמה וכן ראיונות שבוצעו במהלך כתיבת המחקר עם לוחמים ומפקדים שנטלו חלק בלחימה. השימוש במגוון הרחב של המקורות, מאפשר להגיע לתיאור המהלים והבנת התרחשויות באופן מפורט ואותנטי ולהביא בפני הקורא תמונה מפורשת, ככל הניתן, על הקרב.

המחקר נועד להיות בסיס ללמידה והפקת נתונים במסגרת קורסי מפקדים, מניסיון הלחימה של צה"ל ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים, על מנת לתרום להטמודדות מוצלחת באתגרי הלחימה ביום פקודה לכשידר.

ד"ר שאול שוי, אל"ם (מיל')
 רמ"ח
 היסטוריה

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

מ ב ו א

בשנתאים שקדמו למלחמת יום הכיפורים הייתה שותף לצוות בפיקודו של מפקד אוגדה 36, תא"ל שמואל גורודיש (גונן), שהופקד על תכנון ההגנה ברמת הגולן, במסגרת תוכנית "סלע". לצוות היו שותפים מפקדי יחידות האוגדה בכל הרמות. הצוות ביצע את עבודתו ביסודיות, תוך שהוא בוחן היבט כל עמדה, כל מכשול וכל תוואי קרקע בעל משמעות מבצעית בשטח.

"המוטו" של תוכנית "סלע" שאושרה ע"י אלוף הפיקוד, מוטה גור, הייתה **מוצבי תצפית** בכו החזית, **מכשולים חזקים**, **תעלות נ"ט** ומיקוש לאורך קו הגבול, בעומק ובעורף רמת הגולן, מוצבי חיר"ר בעומק רמת הגולן. הגנה ניידת על ידי טנקים בחזית ובעומק רמת הגולן, תוך ניצול השטחים השולטים לתמרון (תנוועה ואש). רק חלק קטן מהתוכנית שהוגשה, זכתה להגשמה – **תעלת הנ"ט** ו**שדות המוקשים בחזית**. מכשול זה היה בסופו של דבר, המכשול היחיד שעצר/עיכב והאט את נחלולי הכוחות הסוריים במלחמת יום הכיפורים.

בחירתו לפתח בתוכורת זו משומש שכולנו חששו באותן שנים מהתקפת פטע של הצבא הסורי, ולא עשינו די....

מטרת המחקר:

להשלים מידע היסטורי ולסכם את הידע מתחקרים שבוצעו על ידי גורמים שונים אודוט הלחימה בדרום רמת הגולן ובמיוחד תפקודו של מוצב 116 והטנקים שלחמו אותו וסביבו.

להרחב את מאגר חקר הקרבנות ברמה הטקטית לצורך העמקת לימוד ההיסטוריה הצבאית בקורסי הפיקוד הזוטרים.

גבולות המחקר:

תאור הקרבנות במוצב 116 ובסביבתו מה-6 באוק' ועד ה-8 באוק' 1973.

המקורות למחקר:

המחקר מתבסס על רשותות הקשר של גדור התעסוקה הדרומי, על מקורות שנרשמו והוקלטו במהלך תחקيري מלחמת יום הכיפורים, שבוצעו על ידי חוקרי מחלקה היסטוריה ברמות השונות. על עדויות רשותות של מפקדים ולוחמים שלחמו במוצב 116 ומפקדי הטנקים ששרדו את המלחמה.

על פענוח גיחות תצלומי אוויר מתקופת המלחמה בין ה-5 ל-11 באוק' 73. הפענוח בוצע על ידי כותב המחקר שנעזר בmppענחים מיומנים.

על סדרת ראיונות שקיים עמו לוחמי מוצב 116, טנקיסטים ממחלקה 3 מפלוגה ו' של גדור 74 מחטיבה 188 ומפקדים ברמות השונות, שנטלו חלק במלחמת יום הכיפורים ברמת הגולן.

על עבודה מחקר מודיעינית של סא"ל (במיל') דוד גוטפרב – מהלכי דיוויזית חי"ר 5 במלחמת יום הכיפורים, בין ה-6 ל-10 באוק' 73.

אמ"ץ-תורה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

על עבודותיהם המסוריות של: סא"ל (מיל') צבי עופר – ברק ביום הכיפורים, סא"ל (מיל') ד"ר אלחנן אורן – תולדות מלחמת יום הכהיפורים, אל"ם (מיל') גבעתי משה – בודדים על התל-קרב תל א-סאקי במלחמת יום הכהיפורים.

העובדת מתבססת באופן מיוחד על ניסיוני האיש, אותו רכשתי במשך שנים רבות, במהלך שירותו הצבאי והיכרויות היסודית את רמת הגולן, מוצב 116, ומהתנסותי כקמ"ן חטיבה 7 במלחמת יום הכהיפורים (בצפון רמת הגולן).

עבודות המחקר מוקדשות:

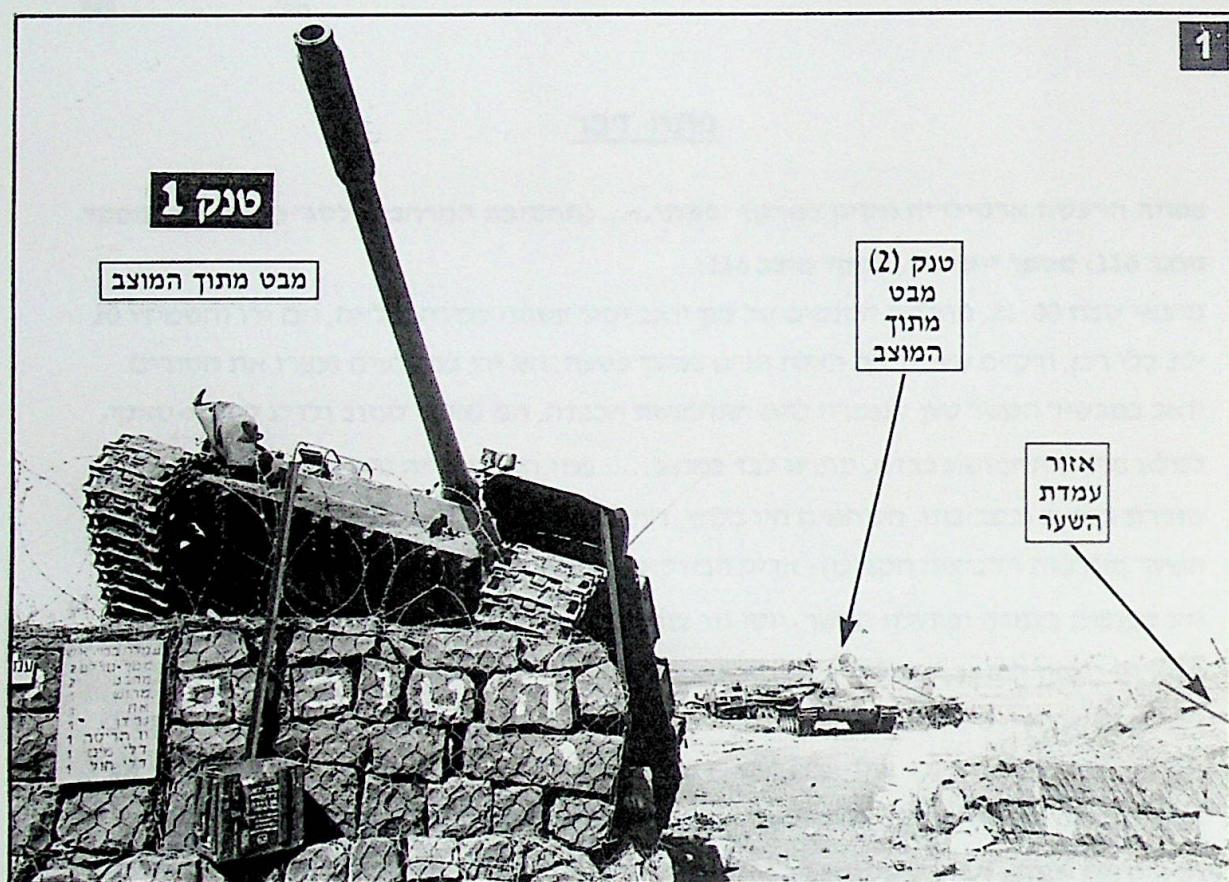
لسגן יואב יקיר ז"ל – מפקד מחלקת הטנקים 3, שנפל בקרב על הגנת מוצב 116 ודרום רמת הגולן. ללוחמי מוצב 116 וללוחמי מחלקת הטנקים 3 של פלוגה ו', שדבר לחימתם הנועזת לא התפרנס. באופן מיוחד **לסג"ם יוסי גור** – מפקד מוצב 116, בעל עיטור העוז שפיקד על מוצב 116 באמצעות לב, בתושייה ובكور רוח, שהצליח להדוף בכפיפה אחת עם לוחמי ובסיעו לוחמי הטנקים והארטילריה את התקפות הצבא הסורי, שהיה בעדיפות כוחות מכראת, במשך שתי ימים תמיינות, הוא נתן דוגמא אישית ועודד את לוחמי המשיך ולהלחם, כשהוא עצמו פצוע ונלחם בשארית כוחותיו, עד להגעת כוחותינו.

ברצוני להודות לאל"ם (מיל') ד"ר שאול שי ולעובד מחלקת ההיסטוריה,SSIYOVID, לאנשי ארכיוון צה"ל, לחבריו, אל"ם (מיל') גבעתי משה, סא"ל (mlin) דוד גוטפרב, לרס"ב גدعון צור ולסא"ל עומר.

אני מקווה שעבודה זו תשמש בסיס להדרכת מורשת הקרב של מוצב 116 ולהכרת רמת הגולן, בקורסי הפיקוד השונים של צה"ל.

אל"ם (mlin) אילן סחר

טנקים האויב שהושמדו ע"י לוחמי מוצב 116 (במוצ"ש - 6.10.73)

עמדת השער מוסתרת ע"י טנק (2) - אריך הבזוקאי בהנחיתו של יוסי גור פוגע בטנק (1) שמאבד שליטה וועלה על קצה הבונקר. אריך יורה פצצה שנייה ופוגע בטנק מס' 2.

אמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

פתח דבר

כפiosa הרעשה ארטילריה ונסיון למחטף יבשתי.... (חטיבת המרחבית לסג"ם יוסי גור, מפקד מוצב 116) מס' 595 מוצב 116) מס' 595 מוצב 116)

מוצאי שבת 00:21, מחלקת הטנקים של סגן יואב יקיר עשתה עבודה נפלאה, הם ירו והשמידו 20-30 כלי רכב ורכ"מ שעברו את תעלת הנ"ט במשך כשעה. הם ירו במקלעים ועצרו את הסורים. יואב במכשיר הקשר טען שנגמרה להם התהומותה הכבודה, הם נאלצו לעזוב ולדלג לתל-א-סאק, למלא מחדש תהומותה כבודה. נותרנו בלבד בmozב.... פגזי הארטילריה נחתו עליו ועלטה כבודה שורהת בmozב ובסביבתו, הלוחמים היו בלחץ, רעש הטנקים הסוריים נשמע באופן ברור. בעמדת השער מתרכזות הרביעה הקבועה: אריק הבזוקאי, הלוחמים חיים וציוון וסג"ם יוסי גור. כולם היו שפופים בעמדה ובתעלת הקשר, יוסי גור צופה במכשיר ה-S.L.S. עבר נקודת הפריצה הסורית מצפון לmozב. תוך כדי הסריקה, מסב יוסי את מבטו מערבה, בדרך הכניסה לmozב, ו"עינוי חושכות", 5 טנקים סוריים התקדמו באיטיות לכיוון המוצב. צרייחי הטנקים היו מוגפים, נקודות אוור אדומות בלטו בחזיותם ורעש עז של שרשות הטנקים צורמות בדורסן ובגורסן את אבני הבזלת. הטנק הראשון הגיע לשער המוצב ופרץ אותו בקלות רבה. יוסי ראה את הטנק הדורס את חגורת המוקשים, נשמהו נעתקה, הוא המתין לפיצוץ, הוא צופה דרך ה-S.L.S. וראה את המוקש מתבקע. אבקה לבנה התפזרה על החול ואין פיצוץ!!! הטנק עולה על קצה הבונקר הסמוך לעמדת המרגמה ונעצר. עמידתו מוזרה, הקנה משוטט ומחפש מטרה. אני אומר לאrik....תתרוםם ותיראה פצצת בזוקה על הטנק. אריק מתרומם ואומר לי....יוסי...אני רואה טנק....אריק, כאן ! 5-7 מ' מ מק', אתה יכול להגיע בו....אריק רואה ולוחץ על הדק הבזוקה... אין ירי...פצצת נפל....אריק ואני פועלם בהתאם לתרגולות ומחליפים פצחה תוך שניות הנראות כנצת, אריק מזדקף שנית ויורה....פורצת להבה, הטנק נחרדר (לא מתפוצץ). הוצאות הסורי קופץ בבהלה ואנחנו יורים, כל אחד בנשקו האישי, ומחסלים את ארבעת החיללים הסוריים (ראה תצלומי קרקע - עמ' 5).

הטנק השני בשער....יוסי טוען, אריק יורה פצחה שנייה והפעם פוגע בו לו ! ענן עשן לבן פרץ מהטנק וגם הוצאות השני נוטש...., אנחנו יורים ופוגעים. שלושת הטנקים האחרים ממשיכים להתקדם.... אנחנו בלחץ נוראי, מספר חיים רובינשטיין. ולפתע...."נס ממשים", הארטילריה של כוחותינו, אותה בקשתי, (מדגייש יוסי) דקות קודם לכך (כשזיהיתי את התקפת הטנקים) החלה לרדת. פגיזים פוגעים בכניסה לmozב ובין הטנקים הסוריים. שלושת הטנקים הסוריים מסתובבים ובורחים.... אנחנו נושמים לרווחה !!! הנשימה חוזרת לסדרה, יצאנו מהתופת, אנחנו יודעים את הצפוי לנו בהמשך.... הרי אמרו לנו שנתוכונן ליום קרבי !!!

פרק א'

עיקרי הכנות הצבאיות שקדמו למלחמת יום הכיפורים

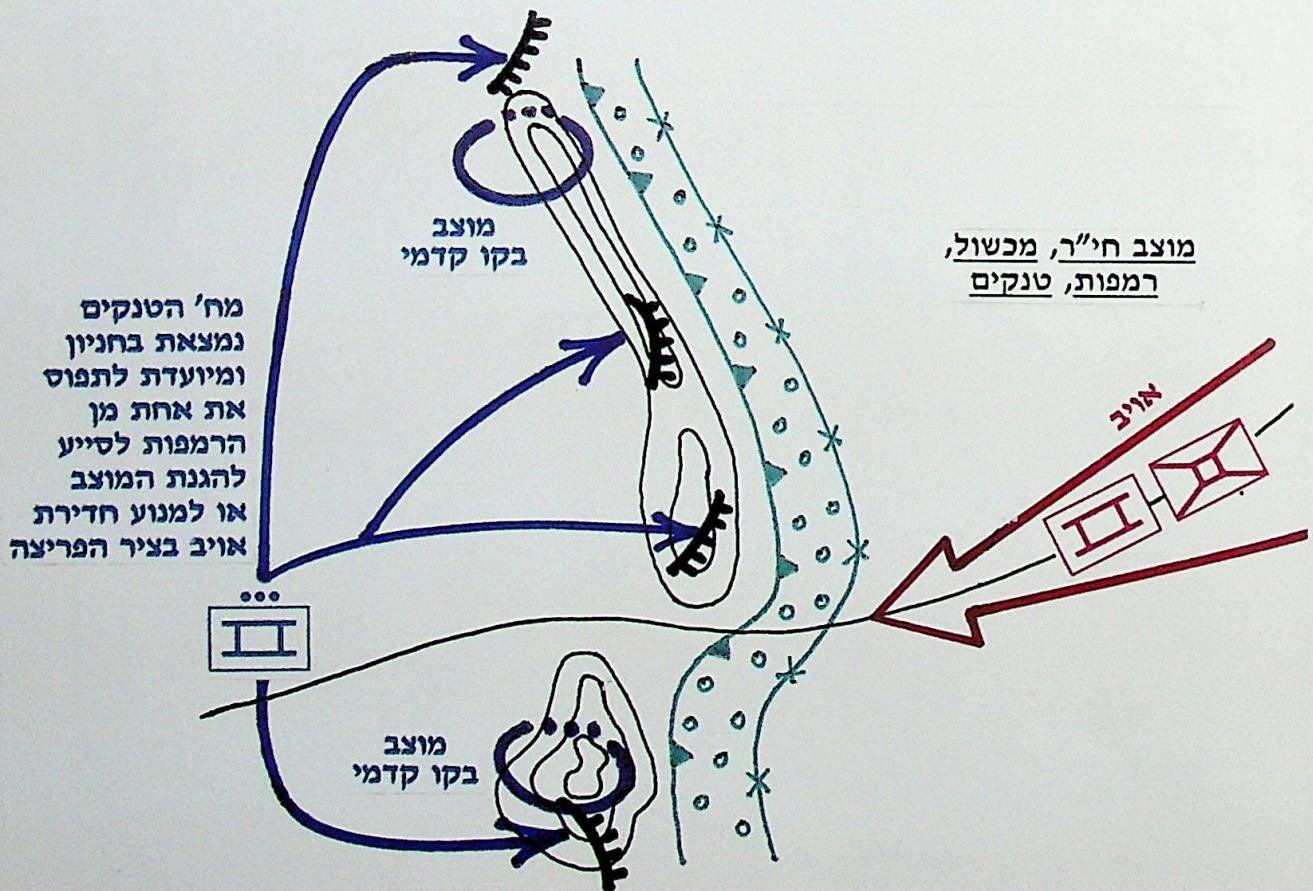
1. בשנים 1972-1973 חלו תמורהות רבות בצבא הסורי: הוא קלט טנקים חדשים מסוג T-62, שיפר את הגנת הנ"מ בטילים מתקדמים, בחלקם הגדול 6-SA נייד ועסק באימונים ברמות שונות.
2. היותו של הצבא סדיר שחלקו הגדול עורך על קו הגבול ובעומק החזיות הסורית, הביאו את פיקוד הצפון והמטה הכללי של צה"ל לחסור שקט ולחשש מפני התקפות פתע על רמת הגולן. באפריל - Mai 1973 (בעת כוננות כחול לבן)¹ נתגלתה יכולתם של הסורים להניע כוחות במשך לילה ממחנות הקבע העורפיים לקו החזיות, תוך שמירה על דמתה אלחוט מלאה. עובדה זו הוכיחה שמשך זמן ההתראה התקצר מאד.
3. בשנת 1972 ובתחילת 1973, קדמו הימי"חים של חטיבות הטנקים של הפיקוד לאזרר ראש פינה, בוצעו תרגילי גiros בהיקף רחב, כדי לבחון את קיצור משך זמן הגiros של אנשי המילואים והיערכות החטיבות ברמת הגולן.
4. תפיסת ההגנה ברמת הגולן עברה גלגולים שונים בשנים שקדמו למלחמת יום הכיפורים. עד שנת 1973 הייתה לפיקוד הצפון את תוכנית ההגנה 'סלע' שהתבססה על מוצבי החנייר להתראה ותצפית בקו הקדמי, מערכי חנייר בעומק רמת הגולן וכוחות שריוון ניידים בעוצמה של שלוש חטיבות משוריניות לביצוע התקפות נגד מול מוצבי החדרה של האויב.²
5. כוננות צה"ל באפריל 1973 'כחול לבן' הביאה לשינוי בתפיסת ההגנה ברמת הגולן. גובשה תוכנית 'סלע' חדשה שעיקריה היו:-
 - א. **קו העצירה הוא קו המוצבים הקדמי (קו הסגול)** יש למנוע מהסורים כל הישג מקומי או זמני.
 - ב. הכוחות הסדיירים וכוחות המילואים שייצבשו ברמת הגולן בשעות הראשונות בעת התקפה סורית יבלמו את התקפת האויב, עד צבירת עצמה מספקת לביצוע התקפת נגד לשטוו של האויב.
6. על סמך השיקולים הללו, גובשה בפיקוד הצפון שיטת ההגנה שהוגדרה על ידי אלוף הפיקוד, האלוף יצחק חופי, כהגנה קשוחה ונינית, שמרכזיה העיקריים היו:-
 - א. הכוחות הקדמיים צריכים לבלום את האויב בקו הקדמי ולא לאפשר לו חדרה לעומק. (זו הגדרתו של קו העצירה)
 - ב. משימת הבלימה מוטלת על כוחות טנקים שעוצמתם ופריסתם צריכים לאפשר בלימת כל מאץ של הסורים בקו הקדמי.
- ג. כוחות חנייר מינימליים יוחזקו במוצבי הבט"ש בלבד, ותפקידם יהיה לשמש "עיניניס" לפיקוד, להגן על עצם.³

עמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

- .7. פועל יוצא משינוי תפיסת ההגנה ברמת הגולן, נעשו בשטח שיפורים קרקעיים רבים ביזמת הפיקוד, על ידי:
- הארכתה והעמקתה של תעלת הנ"ט שנחפרה לאורך הקו הסגול ונועדה לעזרה ולהאט את התקדמות השריון הסורי.
 - לאורך תעלת הנ"ט מצידה המזרחי, הונחו שדות מוקשים.
 - בשתחים השולטים על דרכי הפריצה הסורית (האפשרות) נחפרו עמדות לטנקים וווקמו רמפות מחלקתיות שלטו היטב על מכשול כוחותינו. (ראה מרשם 4)
- .8. תעלת הנ"ט ושדות המוקשים היו המכשול הקרקעי היחיד ברמת הגולן וגם הוא לא הושלם במלואו.⁴

להלן תאור מערכת ההגנה והמכשול של כוחותינו בחזית רמת הגולן – סכמה⁵

מרשם 4

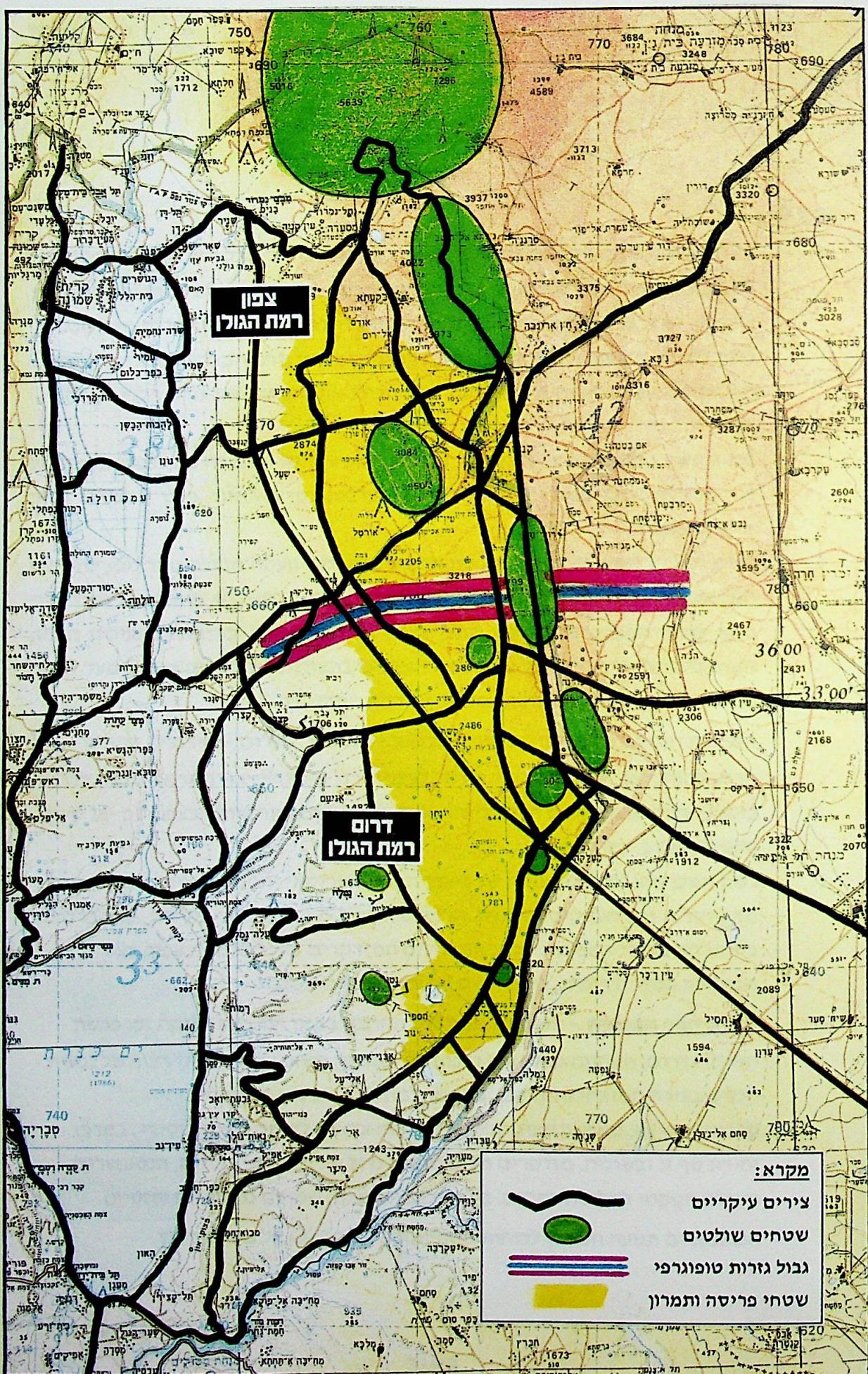

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
595 קרבנות חקר עי"ף הד

הערות לפרק א'

1. תולדות מלחמת יום הכיפורים – סא"ל (מיל') ד"ר אלחנן אורן – אג"ם תוה"ד מחלוקת היסטוריה – עמוד 25.
2. ההגנה על רמת הגולן – תורות ותפיסות – דוו"ח נבו – אג"ם/מה"ד מחלוקת היסטוריה, ינואר 1990 – עמוד 7.
3. שם.
4. ברק ביום הFFFF – סא"ל (מיל') צבי עופר – עמודים 11-22 בהוצאת אג"ם תוה"ד 251, מחלוקת היסטוריה – אפריל 1995.
- 5.ראיון עם תא"ל יair נPsi – מפקד גוד 74 של חטיבת 188 במלחמת יום הכיפורים ב-3 בספטמבר 2000.

חלוקת גאוגרפית - צירים עיקריים ברכבת הרכבת

פרק ב' פרק ג'

כָּלְלִי:

1. בשלב הערכת מצב, גורם הקרקע הוא העיקרי והחשוב ביותר מכולם המשפיעים על הערכת המצב ונכוון לכל צורת קרב. הכלות הקרקע (הכרת זירת הלחימה) ובעיקר הבנת הקרקע, יש לו ערך מוסף והשפעה מכרעת על ניהול הלחימה של כוחותינו והאויב, בכל זירת הלחימה. כל ייחודה צבאית שניצלה באופן מושכל את גורם הקרקע במהלך הלחימה, היו הישגיה בקרב טוביים בהרבה מאשר האירו את הקרקע ואת גזרת הלחימה בה פעולה.¹
2. מקור השם גולן אינו ברור די הצורך. ההנחה הרווחת היא שם זה בא לרמה משמה של עיר המקלט "גולן בבע" (דברים ד' 4.3). בערבית נקרא האזור גולן שימושו איזור נדידה/שוטטות.
3. הגולן הוא מן הגדולים בשטחי הבזלת הרצופים בעולם. מועטה הבזלת נוצר מפעילות געש המכיסה את הנוף. עובי הממוצע של מועטה זה נאמד ב-300-400 מ' כשהוא הולך ודק ככל שוליה המערביים של רמת הגולן בצפון וביחוד בדרום. כתוצאה מפעילות הגעש, השתפכו התפרצויות לבה על פני השטח וקמטים בתצורות של רכסים ותלים מעלה לגובה פני השטח, מה שעיצב את הנוף המינוח של רמת הגולן.
4. הגבולות הגיאוגרפיים של רמת הגולן: - בצפון - נחל סער, בדרום - הירמון, במערב - הרוקאדי והעלאן, ובמזרח המוריד התלול לעבר הירדן והכינרת. אורך הרמה מצפון לדרום כ-60 ק"מ ורוחבה במקום הרחב ביותר 30 ק"מ, ובמקום הצר ביותר בצפונה כ-15 ק"מ. (ראה מרשם 1, עמוד 10)
5. רמת הגולן היא אחת התוצאות של השבר הסורי-אפריקאי והוא מאופיינת בהתרומות נוף ייחודית מעלה העמקים והכינרת. הרמה נחלה ל-2 ייחדות נוף עיקריות, שהבדלים ביןיהן הם בעיקר הצפיפות של גבעות ותלים המזוקרים מעלה סביבתן בצפון, בעוד שביחידת הנוף הדרומית, פחות תלים ושטחים יותר מתונים.²
6. **יחידת הנוף הצפונית** – משתרעת ממורדות החרמון בצפון ועד רכס חזקה (קו פרשנות) בדרום, המהווה גבול גירה טופוגרפי. אזור זה נתחם ע"י קו בלתי רצוף של גבעות ותלים בצדיה המזרחי של הרמה, כהמשך למורדות החרמון הדרומיים. קו טופוגרפי זה, מאפשר ייצוב קו הגנה ושליטה צבאית לעומק השטח הסורי: במרכז יחידת נוף זו ובשוליה, מזוקרים תלים ומספר גדול של לועי געש קבועים, המאפשרים ניצולם הטקטני לשיטיטה למרחב. בין התלים והגביעות, שטחים מישוריים (יחסית) המאפשרים תנוצה ותמרון לכוחות מושוריינים, לרכב 2 X 4 על ציריהם בלבד.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
595 הד

- 7.** **פתחת קווניתרה** נמצאת במרכזו יחידת הנוף הצפונית, הנה שטח מישורי המאפשר חדירה וتمرון לכחות משוריינים בהיקף גדול ל-2 הכנויים. גובה השטח ביחידת הנוף הצפונית של רמת הגולן כ-200,1 מ' באזורה התלים הצפון מזרחיים וכ-200 מ' באזורה רכס חזקה, רוחב הפתחה כ-11 ק"מ.
- 8.** **יחידת הנוף הדרוםית** – משתרעת מרכס חזקה (קו פרשת המים) בצפון ועד המורדות הדרוםיים והמזרחיים היורדים לעבר הנחלים הירמון והרകד והמורדות המערביים לכנרת. שטח זה מאופיין בהמשך רכס הגבעות בצדו הצפון מזרחי עד רפיד ובשטחים פתוחים. גבעות ומספר תלים מצומצם במרכז ובדרום השטח. דרום רמת הגולן הוא שטח מישורי גלי, היורד במתינות מגובה של כ-200 מ' באזורה צומת רפיד, לגבהים של כ-400 מ' באזור אל-על. מאפייני הקרקע בדרום הרמה כוללים משטחי בזלת, חלקים מוגבהים מעלה סביבתם וחלקים (במיוחד בחלק הדומיי יותר) מישוריים, מעובדים בשלוחין ובמטיעים נשירים. השטח בכללתו עביר לרק"ם ולרכב 4 X 4, לרכב 4 X 2 בעיקר על הצירים הרבים ודרכי העפר החקלאיות.
- 9.** **פתחת רפיד** והשיטה הפתוח שמדרומים לה, מאפשרים חדירה לכחות משוריינים בהיקף גדול. רוחבה של הפתחה כ-14 ק"מ. אופי השטח הגלי וההתורМОמוות הבזלתיות מאפשרות ניצול השטח כעמדות טבעיות לניהול תמרון של תנעה ואש. השיטה בדרום הרמה ובמיוחד בצדיה המערבי, נחצה ע"י ערוצים רבים שכיוונם העיקרי ממזרח למערב, חלקים סלעיים שמחייבים ניתוב נכון לחציתם להמשך התנועה הרצופה.³
- צירי התנועה העיקריים בדרום רמת הגולן:** (ראה מרשם מס' 2 עמ' 13, 1-3 עמ' 16) הקיימים בדרום רמת הגולן ואופי השיטה שלהם, מכתיבים, מכדייה רבה, אזורי ניהול קרבי ההגנה, את כיווני התקפה והחדירה לאויב ולכוחותינו. מערכת המכשולים הטבעית וה מלאכותית בשיטה סורית ובשטחנו, חייבה את הכוחות הסוריים במלחמות יום הכיפורים להתבסס על הקיימים העיקריים להנעת עיקר הכוחות התקפה.
- 10.** **צירי או"ד:** בדרום רמת הגולן, אנו מבחינים ב-4 מערכות צירי או"ד, המאפשרים כניסה משטח סוריה וניצולם להשכלה על רמת הגולן או לאזורה عمק הירדן והכנרת. הכניסה בctrine משטח סוריה לרמת הגולן, הוגבלה ביום הכיפורים לחצית המכשולים הסוריים במעברים הכרחיים ועל ידי ניצול גשרים ומעברים מוכנים לחצית הנחלים הרוקאדי והעלאי. בשטחנו הוכשרו מעברים בשדה מוקשים (חקלקי) ובעורפו בתעלת נ"ט שטרם הושלמה.

זירת הגולן - צירים עיקריים

מפת קו "רענן"

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

ציר ג'סם - כחנה - חושניה - גשר אריק (טרויה - כביש)³

א.

ציר האורך הצפוני המחבר את העיירות ג'סם, כודנה למרכז רמת הגולן באזורי חושניה.

הציר הננו כביש סוג ב' בשטח سورיה, ברוחב כ-5 מ' ובשטחינו כביש סוג א' ברוחב כ-6 מ' החוצה את מרכז מערך ההגנה הסורי באזורי ג'סם-כודנה ומתחבר לחושניה בשטחינו ולמרכז רמת הגולן, צפון הכנרת בגשר אריק. חשיבותו הטקטית של הציר היא היוטו ציר אורך, שדרכו ניתן להחדיר כוחות גדולים למרכז וצפונו רמת הגולן וכן לנצל את הציר דרך חושניה, קצביה, גשר אריק ולבתק את רמת הגולן במרכזה.

ציר נוא – רפיד (רשת)³

ב.

ציר הכביש הראשי המוליך משטח سورיה מאזור נוא דריך ופתחת רפיד לעבר מרכז רמת הגולן באזורי חושניה, לעבר קונייטרה וצפונו רמת הגולן, או לדרום רמת הגולן באזורי אל על, זהו כביש סוג א' ברוחב כ-6 מ', אשר קישר לפני מלחמת ששת הימים בין דרום سوريا למרכז ולצפון רמת הגולן. בשטח سوريا עבר הכביש במרקם הדרומי הדורמי ומונתב למקומות הקרים בחצייתו את המכשולים הסוריים בקרבת הגבול. בשטחינו מתחבר הציר לכביש הרוחב של רמת הגולן. חשיבותו הטקטית בהיותו ציר פריצה עיקרי לצבא السوري במקרה של מלחמה, אך במהלך יום הכנופורים לא נוכל הציר במהלך פריצת הסורים לדרום רמת הגולן.

ציר הנפט – (מחוז)³

ג.

זהוי דרך עפר סלולה, ההופכת להיות בשטחינו לכביש סוג ב', ברוחב של כ-3-4 מ' הסלול לאורך תוואי צינור הנפט שהוליך נפט מד'האן אשר בחוף המפרץ הפרסי, אל בית הזיקוק של חברת TAP בצדון שבלבנון.

ציר הנפט חודר לרמת הגולן מאזור תסיל, אום-לוקס, בשטח سوريا ומשם לתל ג'וחדר בשטחינו, שם מוליך הציר בכיוון צפון-מערב לכל רוחבה של רמת הגולן עד הירידה לבניאס.

בחלקו המזרחי, עד תל ג'וחדר, מנוחת הציר כציר אורך ואילו בהמשךו הופך להיות ציר רוחב, המחבר בין כל צירי האורך ברמת הגולן. לכוחות האויב שחדרו במהלך יום הכנופורים בציר זה והגיעו לאזור תל ג'וחדר, נפתחו מספר אפשרויות תנואה שנוצלו להשתלטות על הגולן :-

- (1) עבר חושניה ונפח.
- (2) תנעה מרובה לציר המוצא, ציר קצביה-גשר ארייך, ציר מעלה גמלא-הכינרת וציר אל-על ומבוא חמה.

צירי הדרכן הרומיות (פלגה, אנגולה, פנקס) ³

הצירים הם דרכי עפר רומיות עתיקות המנותבות לשטחינו למרחב שמדרום לציר הנפט, בין מוצב 116 לעורץ הרוקאדי לפי הפירות להלן :-

- (1) ציר 'פלגה' מצפון לאל-חנות, החוצה את הקו הסגול באזור מוצב 116 וממשיך מערבה למרחב בגויריה-מזרעת קוניטרה.

- (2) ציר 'אנגולה' היוצא מאזור עין דכר בסוריה, החוצה את רכס הבחתה כק"מ אחד מדרום א-רוקאדי, עובר מצפון לצידא, החוצה את רכס הבחתה כק"מ אחד מדרום למוצב 116 באזור ניג 528 ומתאחד לציר 'פלגה' ליד כביש הרוחב (ציר 'טיפה').

- (3) ציר 'פנקס', יוצא אף הוא מעין דכר בכיוון מערב וועבר למרחק כ-500 מ' צפונית לתל א-סאקי, ממש ממשיך הציר מערבה לעבר גבעת נטור עד הקניון העמוק של נחל אל-על ונהל סמן.

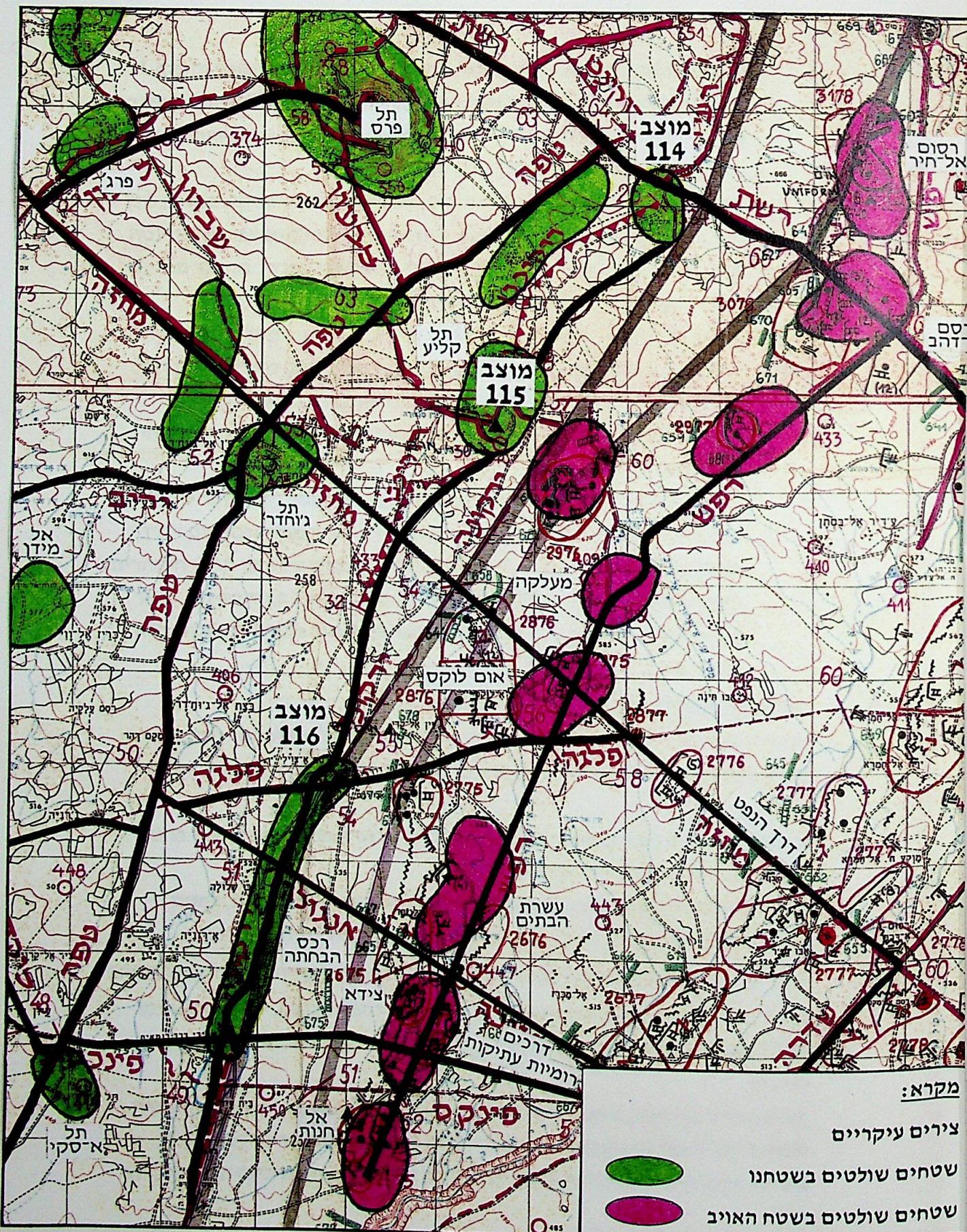
- (4) נתיבי התנועה הרומיים עוברים בשטח גלי, פתוח יחסית, המאפשר תנועת רק"ם בمبرallocות קלות של חצית משטחי סלע רצופים וערוצי ואדיות מסולעים, המחייבים ניתוב לתנועה רצופה. במלחמות יום הכהפורים חדרו בצירים הללו כוחות רבים שהשתלטו על דרום רמת הגולן.

צירי הרוחב העיקריים

- (A) דרך המוצבים בשטח סוריה (רפsh) אל-חנות בדרום לאום-לוקס, מעילקה וצפונה. ציר רוחב חשוב, רוחבו כ-6-8 מ' המחבר את מערכת המוצבים בחזית הסורית. חשיבותו הטקטית בהיותו ציר המאפשר העתקת כוחות בין צירי האורך הדרומיים לקרה ח齊ית הגבול.

- (B) כביש המערכת (ירקונה) ³ ציר כביש סוג א', ברוחב כ-6 מ', העובר לכל אורך הקו הסגול, לאורכו ולצדיו המזרחי דרך טשטוש ברוחב של כ-8-10 מ'. הציר מ לחבר את מוצבי הבט"ש, לכל צירי האורך בשטחינו. בתקופת מלחמת יום הכהפורים, נחרפה לאורך ציר זה ומזרחה לו תעלת נ"ט שלא הייתה רצופה. בחלקים רבים שמשה תעלת זו מכשול רב להשיבות וציר זה נשלט היטב ממזובי כוחותינו לאורך הקו הסגול, כמו גם מרמפות הטנקים החפורות לאורכו מצדינו. ובעיקר לצד מוצבי כוחותינו.

צירים עיקריים ושטחים שלוטיים בדרומ רמה"ג

מרקם:

צירים עיקריים

שטחים שלוטיים בשטחינו

שטחים שלוטיים בשטח האויב

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

- ג. כביש רמת הגולן המרכזית, מבוא חמה, רמת מגשימים-רפיד-קונינטראה (^{טיפה}),³ ציר הרוחב העיקרי של רמת הגולן, בהיותו הציר הראשי שחיבר ואפשר את התנועה העיקרית לאורכה של רמת הגולן. שיבוטו הצבאית בהיותו ציר רוחב המחבר בין כל צירי האורך של רמת הגולן.
- הציר עובר ממערב לקו התלים הדромיים, תל ג'יוחדר וטל א-סאקי ומזרחה לתל פרס, ושולט על ידם, מאפשר החדרת כוחות גדולים והעתקתם צפונה או דרומה בעורף קו ההגנה העיקרי של כוחותינו. הציר, כמעט לכל אורכו, מוסתר מחזית המערכת הסורי, הציר מאפשר פרישת כוחות לצדיו.
- ד. ציר הנפט (^{מחזה})³ כביש סוג ב', צר מאד, ברוחב כ-3-4 מ' המחבר את אזור תל ג'יוחדר למרכז ולצפונה של רמת הגולן ומשמש כציר רוחב עיקרי בעומק רמת הגולן ומחבר בין כל צירי האורך הניצבים לו. הציר עובר בשטח גלי, לאורכו שטחים "מתים" רבים, לצד ניתן לפרוס כוחות משוריינים, במוגבלות משטחי סלע צפופים בקטעים רבים.
- . צירKK"ל (דרך המפלים), ציר זה מתחילה בצומת רמת מגשימים וועבר לאורך המדרגה המערבית של רמת הגולן לצידה המזרחי. הציר מכונה גם בשם "דרך המפלים" שכן, ממערב לו מתחלים העוזרים העמוקים של נחלי הגולן החותרים מערבה וначתכים על ידי המפלים המצוקאים. שיבוטו של הציר בהיותו הציר המערבי ביותר, המחבר את צירי האורך היורדים לאזור הכנרת: לעלה גמאל ולגשר אריק.
- ה. **השטחים השולטים:** (ראה מרשם מס' 3, עמ' 16)
- לפי ההדרה ה策"לית, שטח שלוט הוא פרט נוף גבוה בסביבתו, מבוצר או בניו, המKENA יתrong טקיי למחזיק בו לגבי פרטי נוף אחרים שבאותה סביבה (ראה: מילון מונחים CABAIIM).
- כוח מגן מייחס חשיבות ראשונה לשטחים השולטים שבגזרת ההגנה שלו, ונערך בהם במטרה למנוע מן האויב להציג את מטרותינו.
- השטחים השולטים, מאפשרים לכוח מגן להיערך בהם בעמדות מבוצרות, במקום בעמדות טנקים ונשך נ"ט אורך טווח, וכן להציג בהם תציפות לטוחחים ארוכים.
- בדרך כלל יקבעו השטחים השולטים בקרבת צירי התנועה העיקריים – צירי אורך ורוחב אחד. כוחות שייתפסו את השטחים השולטים וייערכו להגנה עליהם, יכולים למנוע מן האויב מעבר בctrine. כוח תוקף יוכל יכבות את השטחים השולטים ויאבטח בכך את המעבר בctrine.⁴
- אנו מבחינים בניתוח שטחים שלוטים, גם שלא לאורך צירים בשטחי הפרישה והתמרון. שטחים אלו יונצלו לקרבנות תמרון ואש ומיעדים העיקריים בהיקר לכוחות שריון. רמת הגולן, בהיותה רמה הררית, מאופיינית בשטחים שלוטים רבים, ובמיוחד בחלוקת הצפוני מזרחי.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטורי
ענף חקר קרבנות
הד 595

בחלקה הדרומי של רמת הגולן, מאזור תל פרס ודרומה, הרמה מישורית גלית, באופן ייחסי, בולטות בה מספר גבעות בודדות, בעיקר לאורך קו הגבול, עליהם מיקם צה"ל מוצבים לשיליטה ותצפית להחזקת הקו.

השיטה בדרום רמת הגולן הנה גלי מישורי (ומטעה במידה רבה) שהשליטה בו אפשרית בין תאי שטח שרוכבם בין מאות מטרים ל - 1-3 ק"מ. ניתוח עמוק של השיטה מאפשר שליטה ותנוועה מואבטחת מתא שטח אחד לשני. שולחות רכס הבחתה משמשת דוגמא המתאימה לתאור זה.

תאור מוצב 116 (ראה מרשם 5, מרשם 6, תצלומי קרקע מס' 3-10 - עמ' 20-25)

מוצב 116 נבנה על השולחה המתוונה של רכס הבחתה בצדוק לכו הפסקת האש. היה זה מוצב בניו ומשוכפץ, שה坦נסא לגובה של כ- 6-8 מ' מעל ני"ג 565. רכס הבחתה הוא שטח שלט המורכב משולחה בולתית מתונה הנמשכת מצפון לדרום מוגבהה כ- 30-35 מ' מעל פני השיטה ושולעת היבט על חזית המוצבים הסוריים, אום לוקס, צידא ואל חנות. רכס הבחתה ומוצב 116 שולטים על נתיבי הדרך הרומית: פלגה, אングולה ופנקס העוביים דרכו ומדרומים לו.

لمוצב הוביל כביש סוג ב' (ציר פלגה)³ שהתחבר לדרך המערכת (ציר ירקונה) ומשם עלה במתינות ובኒצְבָּר לבכס הבחתה.

מצפון למוצב 116 ומדרומים לו, נחפרו 3 רמפות לטנקים, בקיובות של 3-4 טנקים ששמשו את מחלקות הטנקים שהיו אמורים לחבר למוצב ולסייע בניהול קרבי ההגנה. עמדות אלו אפשרו שליטה טובה מאד לכיוון מזרח ועל ציר הדרך הרומית שצונו לעיל ועל תעלת הנ"ט מדרומים למוצב (ראה מרשם 19 א' עמ' 58).

מוצב 116 נבנה והוגבה על גבי סוללת עפר מעובה והיה בניו בצורת ח' שפתחה לכיוון מערב. (ראה תרשימים המוצב – מרשם 5 עמ' 20).

משני צדי המוצב הדרומי והצפון, נבנו וה坦נסאו 2 בונקרים משוכפים היבט, בתוכם היו חדרי המגורים והאוכל, פינת פינוי נפגעים, פינות תחמושת, מזון ומים. (ראה תצלומי קרקע, עמ' 22-25)

בأربع פינות המוצב, נחפרו ודופנו 4 אזורי העמדות העיקריים שקושו ביניהם בתעלות קשר מדופנות (לא רצף היקפי). 3 מותוך העמדות היו מכוסות ומדופנות.

העמדה הצפונית מזרחית הייתה מכוסה ושימשה כעמדת תצפית, בעיקר למזרח ולצפון – מזרח, ממנה התמשכה תעלת קשר מדופנת, לזכה הדרומי של המוצב. לאורכה היו 3 עמדות רוביות ובזכה הדרומי עמדת מקלע מכוסה, שליטה על האגף הדרומי מזרחי של המוצב. בצד הדרומי-מערבי של המוצב הייתה העמדה שליטה בעיקר לדרום (סמוך לה מוקמה עמדת המרגמה 81 מ"מ). גם עמדת זו יצאה תעלת קשר מדופנת ולאורכה 2-3 עמדות רובאיות.

עמ"ץ-תוה"ד-ההיסטורי
ענף חקר קרבנות
הד - 595

ג. כביש רמת הגולן המרכזי, מבוא חמה, רמת מגשימים-רפיד-קוניטורה (^{טיפה}³), ציר הרוחב העיקרי והחשוב של רמת הגולן, בהיותו הציר הראשי שחייב ואפשר את התנועה העיקרית לאורכה של רמת הגולן. חשיבותו הצבאית בהיותו ציר רוחב המחבר בין כל צירי האורך של רמת הגולן.

הציר עובר ממערב לקו התלים הדרוםניים, תל גיוחדר ותל א-סאקי וממורח לתל פרס, ונשלט על ידם, מאפשר החדרת כוחות גדולים והעתקתם צפונה או דרומה בעורף קו ההגנה העיקרי של כוחותינו. הציר, כמעט לכל אורכו, מוסתר מחזית המערך הסורי, הציר מאפשר פריסת כוחות לצדיו.

ד. ציר הנפט (מחואה) ³ כביש סוג ב', צר מאד, ברוחב כ-3-4 מ' המחבר את אזור תל גיוחדר למרכז ולצפונה של רמת הגולן ומשמש ציר רוחב עיקרי בעומק רמת הגולן ומחבר בין כל צירי האורך הניצבים לו. הציר עובר בשטח גלי, לאורכו שטחים "מתים" רבים, לצדנו ניתן לפרש כוחות משוריינים, במוגבלות משטחי סלע צפופים בקטעים רבים.

ה. ציר קק"ל (דרך המפלים), ציר זה מתחילה בצומת רמת מגשימים ועובד לאורכו המדרגה המערבית של רמת הגולן לצידה המזרחי. הציר מכונה גם בשם "דרך המפלים" שכן, ממערב לו מתחלים העוזרים העמוקים של נחל הגולן החותרים מערבה ונחתכים על ידי המפלים המצויקים. חשיבותו של הציר בהיותו הציר המערבי ביותר, המחבר את צירי האורך היורדים לאזור הכנרת: למעלה גמלא ולגשר אריק.

השטחים השולטים: (ראה מרשם מס' 3, עמ' 16)

3.

לפי ההגדרה הצה"לית, שטח שלט הוא פרט נוף גבוה בסביבתו, מבוצר או בניו, המKENA יתרון טקטי למחזיק בו לגבי פרטי נוף אחרים שבאותה סביבה (ראה: מילון למונחים צבאיים).

כוח מגן מייחס חשיבות ראשונה לשטחים השולטים שבאזור ההגנה שלו, ונערך בהם במטרה למנוע מן האויב להשיג את מטרותיו. השטחים השולטים, מאפשרים לכוח המגן להיערך בהם בעמדות מבוצרות, למקם בעמדות טנקים ונשק נ"ט אורך טווח, וכן להציג בהם תציפות לטווחים ארוכים. בדרך כלל ייקבעו השטחים השולטים בקרבת צירי התנועה העיקריים – צירי אורך ורוחב אחד. כוחות שיתפסו את השטחים השולטים ויערכו להגנה עליהם, יכולים למנוע מן האויב מעבר בctrine. כוח תוקף יכבות את השטחים השולטים ויאבטח בכך את המעבר בctrine.⁴

אנו מבחינים בנזיה שטחים שלטניים, גם שלא לאורך צירים בשטחי הפרישה והתמרון. שטחים אלו יונצלו לקרבות תמרון וASH ומיעדים בעיקר לכוחות שריון. רמת הגולן, בהיותה רמה הררית, מאופיינית בשטחים שלטניים רבים, ובמיוחד בחלקה הצפוני מזרחי.

בחלקה הדרומי של רמת הגולן, מאזור תל פרס ודרומה, הרמה מישורית גלית, באופן יחסית, בולטות בה מספר גבעות בודדות, בעיקר לאורך קו הגבול, עליהם מיקם צה"ל מוצבים לשיליטה ותצפית להחזקת הקו.

השטח בדרום רמת הגולן הנה גלי מישורי (ומטעה במידה רבה) שהשליטה בו אפשרית בין תאי שטח שרוחבם בין מאות מטרים ל - 1-3 ק"מ. ניתוח עמוק של השטח מאפשר שליטה וتنועה מאובטחת מטה שטח אחד לשני. שלוחת רכס הבחנה משמשת דוגמא המתאימה לתאור זה.

תאור מוצב 116 (ראה מרשם 5, מרשם 6, תצלומי קרקע מס' 3-10 - עמי 20-25)

מוצב 116 נבנה על שלוחה מתונה של רכס הבחנה בצמוד לקו הפסקת האש. היה זה מוצב בניו ומשוכף, שה坦שא לגובה של כ- 8-6 מ' מעל ניג 565.

רכס הבחנה הוא שטח שלט המורכב משולחה בזלתית מתונה הנשכנת מצפון לדרום מוגבהה כ- 30-35 מ' מעל פני השטח ושולtot היטב על חזית המוצבים הסוריים, אום לוקס, צידא ואל חנות. רכס הבחנה ומוצב 116 שולטים על נתיבי הדריך הרומיות: פלגה, אנגולה ופנקס העוביים דרכו ומדרומים לו.

لمוצב הוביל כביש סוג בי (ציר פלגה)³ שהתחבר בדרך המערכת (ציר ירקונה) ומשם עלה במתינות ובኒצ'ב לרכס הבחנה.

מצפון למוצב 116 ומדרומים לו, נחרפו 3 רמפות לטנקים, בקיibilit של 3-4 טנקים ששמשו את מחלקות הטנקים שהיו אמורים לחבר למוצב ולסייע בניהול קרבת ההגנה. עדמות אלו אפשרו שליטה טובה מאד לכיוון מזרחה ועל ציר הדריך הרומי שצינו לעיל ועל תעלת הנ"ט מדרומים למוצב (ראה מרשם 19 א' עמי 58).

מוצב 116 נבנה והוגבה על גבי סוללה עפר מעובה והיה בניו בצורת ח' שפתחה לכיוון מערב. (ראה תרשימים המוצב – מרשם 5 עמי 20).

משני צדי המוצב הדרומי והצפון, נבנו וה坦שאו 2 בונקרים משוכפים היטב, בתוכם היו חדרי המגורים והאוכל, פינת פינוי נפגעים, פינות תחמושת, מזון ומים. (ראה תצלומי קרקע, עמי 22-25)

באربע פינות המוצב, נחרפו ודופנו 4 אזורי העמדות העיקריים שקושו ביניהם בתעלות קשר מדופנות (לא רצף היקפי). 3 מתוך העמדות היו מכוסות ומדופנות.

העמדה הצפון מזרחית הייתה מכוסה ושימשה כעמדת תצפית, בעיקר למזרחה ולצפון – מזרח, ממנה התמשכה תעלת קשר מדופנת, לכיוון הדרומי של המוצב. לאורכה היו 3 עדמות מזרח, ובಕצה הדרומי עמדת מקלע מכוסה, שליטה על האגף הדרומי מזרחי של המוצב. רובהיות ובקצה הדרומי עמדת מקלע מכוסה, שליטה על האגף הדרומי מזרחי של המוצב. בצד הדרכים-מערבי של המוצב הייתה העמדה שליטה בעiker לדרכים (סמוך לה מוקמה עדמת המרגמה 81 מ"מ). גם העמדה זו יוצאה תעלת קשר מדופנת ולאורכה 2-3 עדמות רובהיות.

אמ"ץ-תורה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

העמדה הצפון מערבית, זו הייתה החשובה מכל העמדות במהלך הלחימה. עמדה זו שלטה היטב על דרך הכניסה למוצב ועל שער הכנסייה, מכיוון זה התבכשו מרבית התקפות על המוצב. כמו כן שליטה עמדה זו על אזורי הפריצה הסורית שהיו מרוחקות כ-300 מ' מצפון למוצב. (הגישור על תעלת הנ"ט). (ראה משרם 19 עמ' 58)

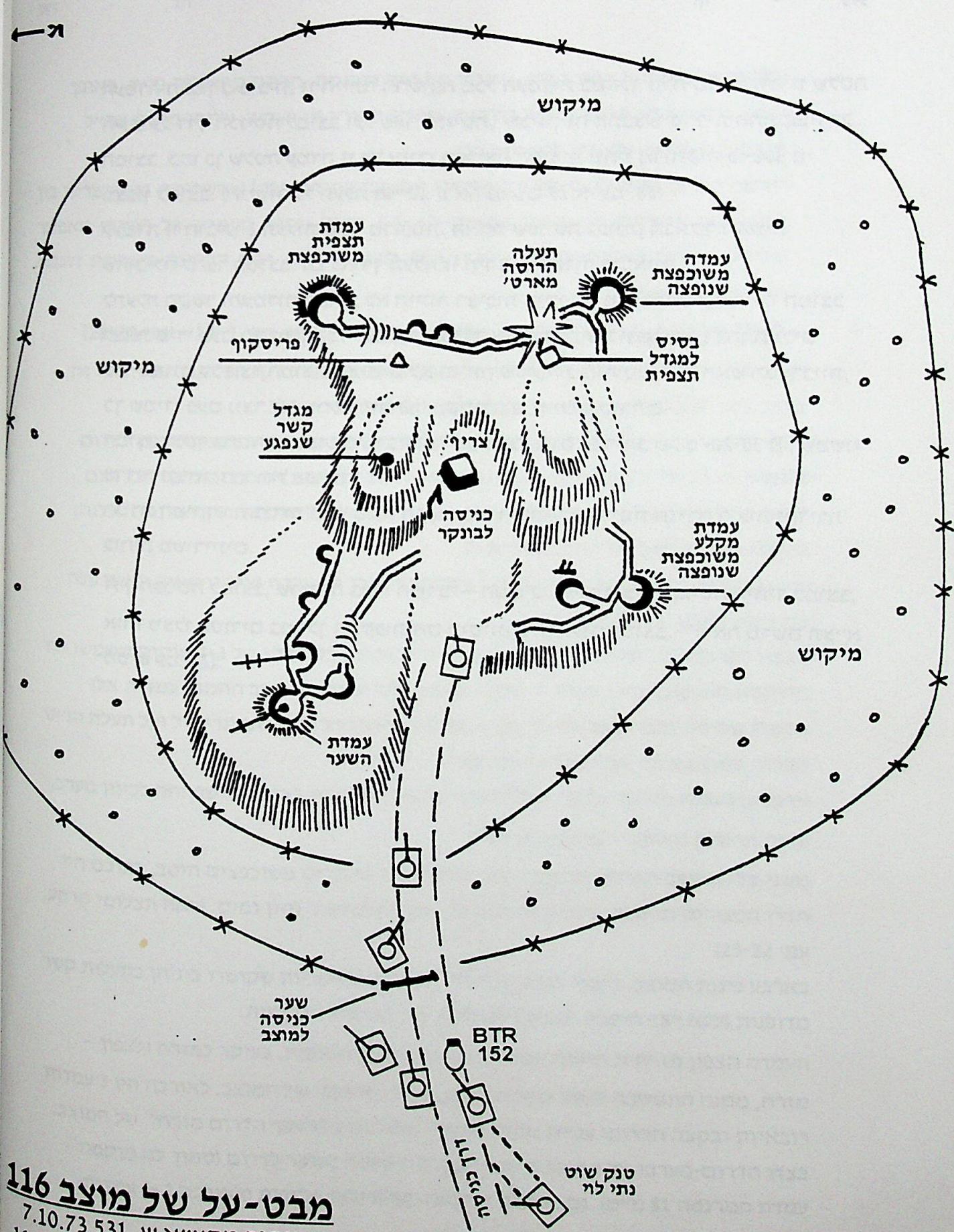
לעומדה זו הובילו 2 תעלות קשר מדופנות. האחת שנכנסה לעומק הבונקר והשנייה שהובילה לחצר המוצב. גם לאורך תעלה זו היו 2-3 עמדות רוביות.

لتעלת הקשר והעמדות במושב לא הייתה רציפות היקפית, מה שחייב את חיליל המוצב לצאת מיידי פעם מהבונקר, כדי לפקוד ולבדק את התעלות ולודא שאין בהן חיילים סורים. גם על חצר המוצב הפנימית לא הייתה שליטה מלאה מעמדות האש המערביות, כך שמידי פעם נוצר לחץ וחוש שבחצר מסתובבים חיילים סורים.

המושב הוקף בחגורת מיקוש מעורבת (נגד רכב ונגד אדם), ברוחב של כ-20-30 מ', שמשני צדדייה נפרשה גדר תיל צפופה.

חגורת המיקוש והגדרות יצרו מיגון היקפי טוב והרתיעו ניסיונות חדרה רגלית וחדירת כוחות מסוריינים.

דרך הכניסה למוצב, הייתה בצדו העורפי – המערבי, הייתה ציר הכניסה היחיד למוצב, אותו ניצלו הסורים במהלך התקפותיהם וניסיונות חדרתם למוצב.⁵ (ראה משרם תצל"א מס' 6 עמ' 21).

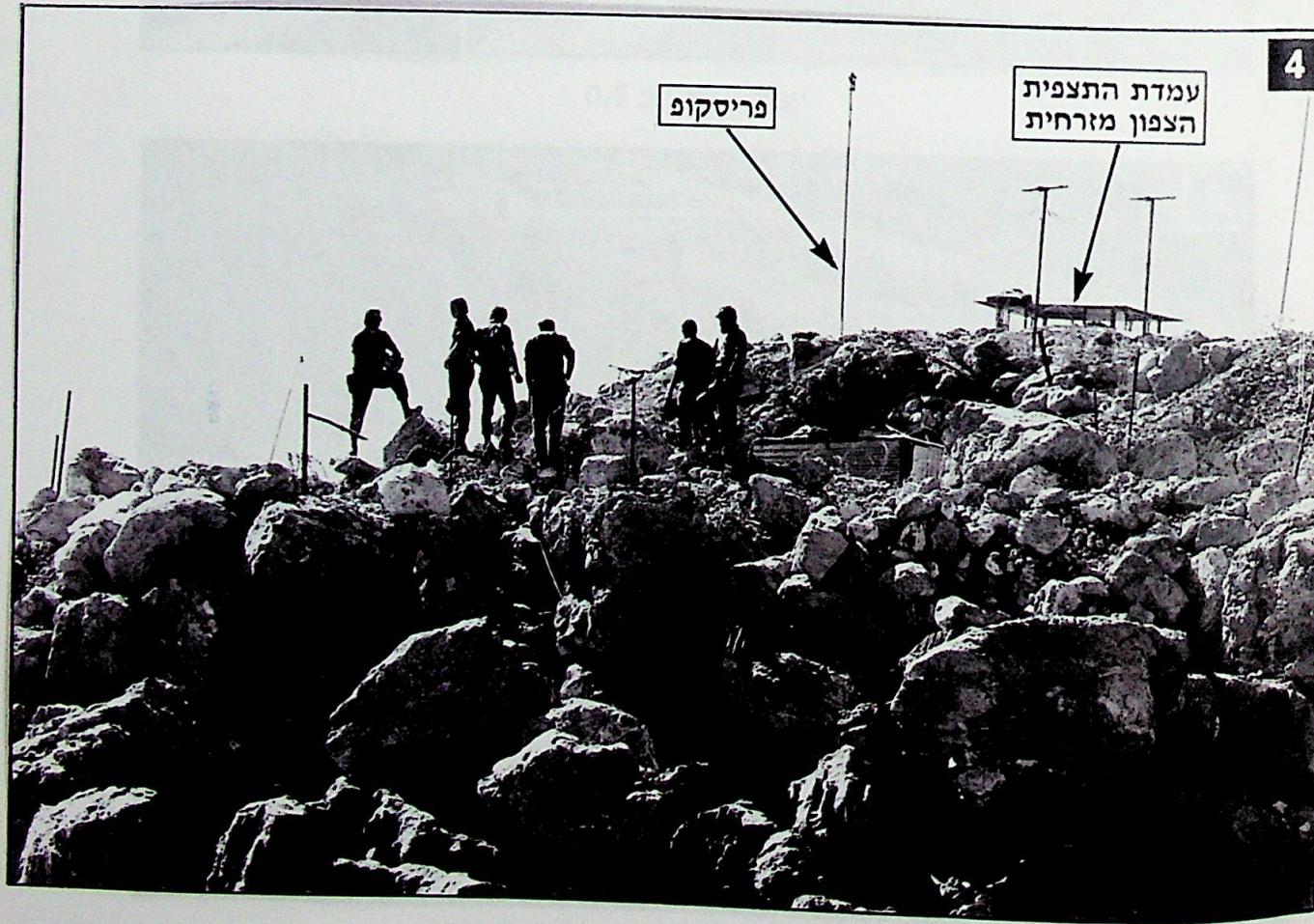
—
א

תצלומי קركע - מוצב 116

3

אזור מוצב 116 (היום נמצא בשטח ישראל)

4

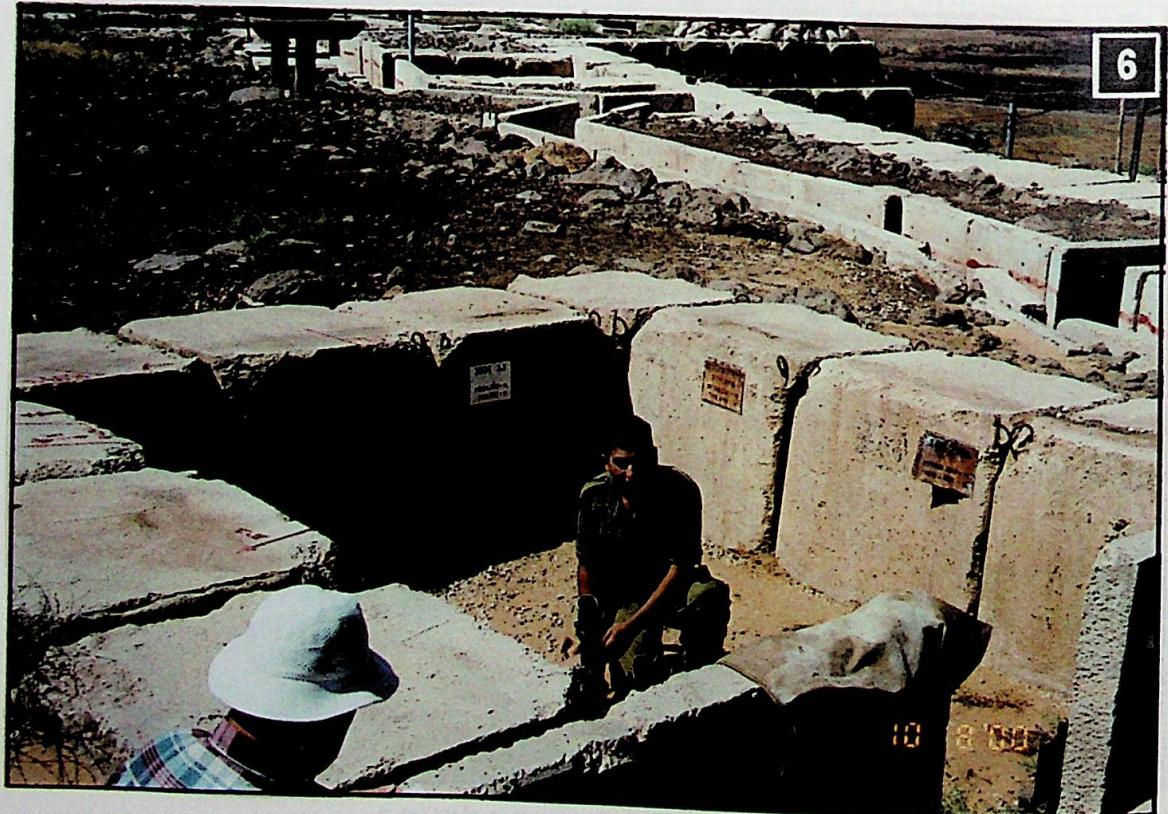
מוצב 116 - מבט מצפון מערב

תצלומי קרקע - הדגמת עמדות נשק מסייע במצוב

התמונות צולמו במצוב 109, העמדות זהות לאלו שהיו במצוב 116 המקורי.
הדיוקנים סביר העמדות שונות: היום לוחות בטון, במצוב המקורי פח גלי.

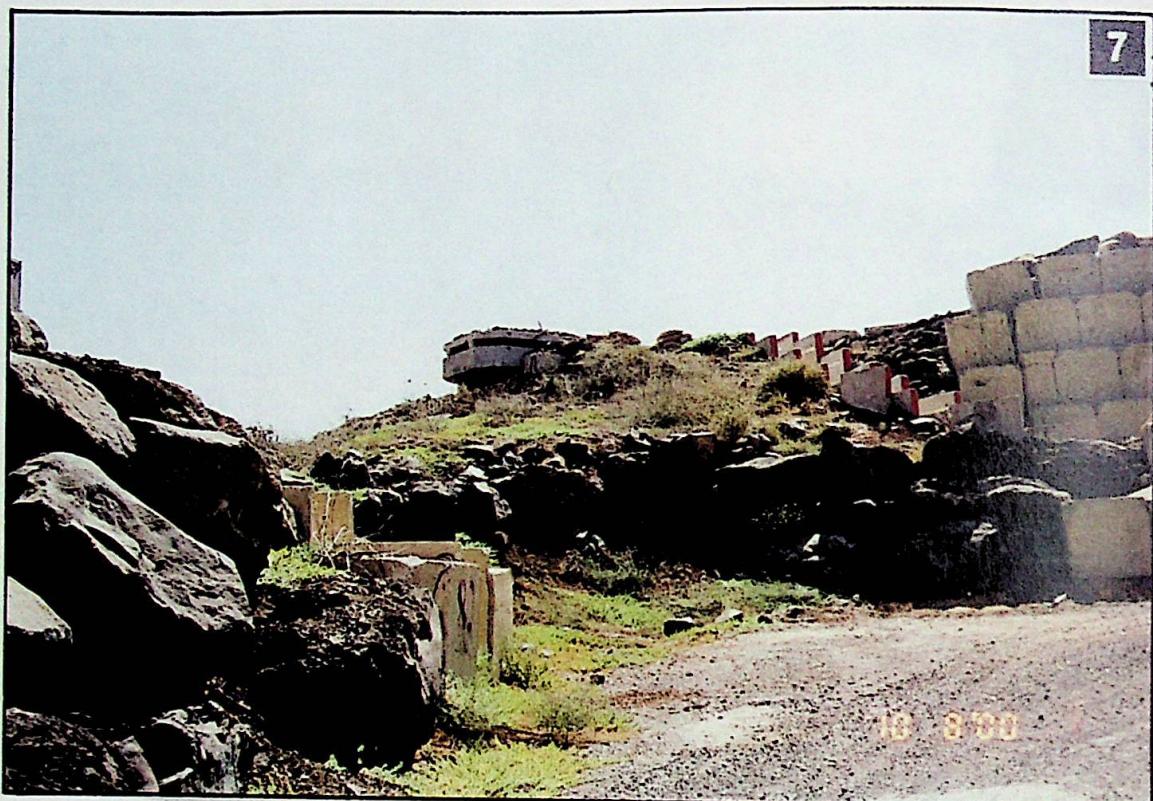

עמדת מק"כ 0.5

עמדת מרגמה 81 מ"מ

תצלומי קראע - הדגמת עמדות ותעלות לחימה מדופנות
התמונות צולמו בМОוצב 109, ומדגימות את עמדת השער ושליטתה על שער הכניסה

עמדת השולטת על שער המוצב

תעלת מדופנת כניסה לבונקר

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

הערות לפסק ב'

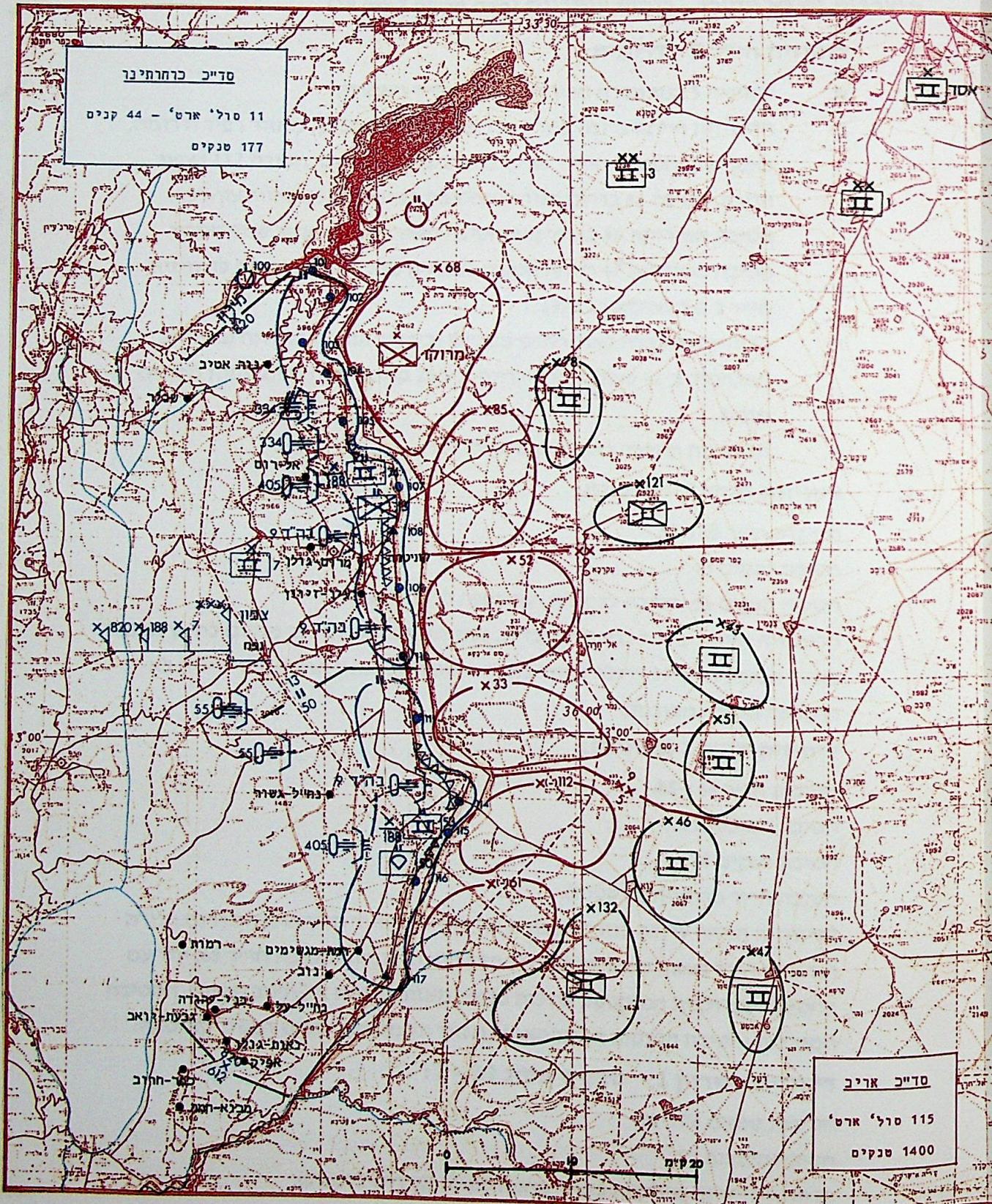
- 1.3 כותב המחקר – על בסיס נסיוון אישי כקמ"ן חטיבה 7 במלחמת יום הכנפרים ברמת הגולן.
2. ברק ביום הכנפרים – סא"ל צבי עופר – עמודים 25-21 בהוצאת אג"ם תוה"ד – מחלקה ההיסטורית, אפריל 1995.
3. שמות הקוד של הציריים (טרויה – כביש) ראה מפת קוד רענן המשמשת בסיס לכל שמות הקוד בעבודה זו.
4. ההגנה על רמת הגולן – תורות ותפיסות דוו"ח נבו אג"ס/מה"ד מחלקת היסטוריה, ינו' 8-7 1990.
5. ניתוח מוצב 116 נעשה על בסיס המקורות להלן:
 - א. פענוח תצ"א ש-531 מתאריך 7.10.73 ותצ"א ש-548 מתאריך 11.10.73.
 - ב. מצלומי קרקע (ראה עמודים 23-24) שצולמו ב-10.8.2000 ב很漂亮 109 ברמת הגולן שעמדות הנשק שבו דומות לאלו שהיו במוצב 116.
 - ג. מניתוח שטח שלט RCS הבחטה.
 - ד. מהכרות אישית עם מוצב 116 לפני מלחמת יום הכנפרים ותפישת שקיימתי בשטח ב-10.8.2000

אמ"ץ-תורה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

פרק ג'אויבכָּלְלִי:

1. הצבא הסורי של אוקטובר 1973 היה צבא סדיר מעיקרו, שהיה מגויס כל ימות השנה, ערוץ ומוכן לצאת למלחמה, לאחר הכנות מועטות.
2. במהלך הימים שקדמו למלחמת יום הכיפורים, נערך עיקר הצבא הסורי במרקם חירום מלא ומתוגבר בכוונה חזית: (ראה מרשם מס' 7 עמי 28)
- א. דיוויזיות הח"ר תוגברו בכוחות משוריינים עורפיים, הושלמו תקני טנקים בגודדי הטנקים החטיבתיים.
- ב. הדיוויזיות המשוריינות רוכזו ונרכזו מדרום לדמשק.
- ג. הארטילריה הסורית, בכל הדרגים, קודמה ונפרשה במרקם קדמי בחזית המערך הסורי, תוך שהיא מכסה בטוחה את כל רמת הגולן.
- ד. כוחות ההגנה האוורירית קודמו לעומק החזית הסורית ונתנו כסוי הגנתי לחזית הסורית, כולל חלקים נכרים מרמת הגולן.
- ה. באוקטובר 1973 שירתו בכוחות היבשה, האווריר והים של סוריה כ-185,000 חיילים סדירים.
- ו. מספר הטנקים שהיו בשירות פעיל, הגיע לכדי 1,650 טנקים מסווגים שונים, ומספר קני התותחים לכדי 1,200 קניים מסווגים שונים.¹
- ז. כוחות השדה העיקריים של הצבא הסורי כללו את המוגדרות הבאות:
- (1) שלוש דיוויזיות ח"ר (אחד מהן מתוגברת בחטיבת ח"ר מרוקנית מוקטנת).
- (2) שתי דיוויזיות שריון.
- (3) שתי חטיבות שריון עצמאיות.
- (4) חטיבה ממוכנת עצמאית.
- (5) חטיבה טנקים מובהרת, מוגברת (כוח ריפעת אסד).
- (6) שבעה גדודי קומנדו/צנחנים.

היערכות האויב וכוחותינו בגולן, 061400 באוקטובר 1973

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
עמ' חקר קרבנות
הד - 595

היערכות הצבא הסורי – כוחות עיקריים (ראה מרשם 7 עמ' 28)

1. דיוויזיות-ח"ר 5 – דרוםית:

- א. דיוויזיה 5 המתוגברת מבין דיוויזיות הח"ר האחרות.
- ב. הדיוויזיה הייתה ערכוה בגזרה הדרומית של רמת הגולן, מאזור רפיד ודרומה, כאשר שתי חטיבות הח"ר נערכו במערכות הקדומים, חטיבה 112 בצפון הגזרה, חטיבה 61 בדרך הגזרה והחטיבה הממוקנת 132 באזור עין-דכר.
- ג. חטיבה משוריינת 46 באזור נוא וחטיבה משוריינת 47 באזור שיח' מסכין. חטיבה משוריינת 47 הייתה חטיבה עצמאית מטכ"לית שהוכפפה לדיוויזיה ח"ר 5 ב-5 לאוקטובר 1973.²
- ד. הדיוויזיה תוגברה באגד חט"מ מטכ"לי ובסה"כ הופלו בגזרה (בפתחת המלחמה) כ-42 סוללות ארטילריות (כ-250 קנים) תותחים ומרגמות מסווגים שונים.
- ה. הדיוויזיה תוגברה באגד נ"ט מטכ"לי נייד.

2. דיוויזיות ח"ר 9 – מרכזית:

- חטיבות ח"ר 33 ו-52.
- חטיבת טנקים 43.
- חטיבת טנקים 51 (חטיבה עצמאית, שהוכפפה לדיוויזיה).
- הדיוויזיה הייתה ערכוה בגזרה המרכזית, מאזור כוננה בדרך ועד מדרום לח'אן ארנבה, כאשר חטיבת ח"ר 33 ערכוה באזור כוננה וחטיבה 52 בצפון הגזרה. (לדיוויזיה לא הוקצתה חטיבה ממוקנת).

3. דיוויזיות ח"ר 7 (צפוןית):

- חטיבות ח"ר 68 ו-85.
- חטיבה ממוקנת 121.
- חטיבת טנקים 78.
- חטיבת ח"ר מרוקנית (מוקטנת).
- הדיוויזיה הייתה ערכוה בגזרה הצפונית של החזית, מאזור ח'אן ארנבה בדרך הגזרה ועד אזור ח'דר בצפון, כאשר חטיבת ח"ר 85 היא הדרומית וחטיבת ח"ר 68, יחד עם החטיבה המרוקנית המוקטנת, ערכות בצפון, מאזור ג'ובטא אל-ח'שב וצפונה. החטיבה הממוקנת וחטיבת הטנקים הוצבו מאחור תל משחרה וככיש دمشق-קוניטרה.

4. דיוויזיות השרוון 1 – טנקים מסוג 62 – T:

- חטיבות טנקים 76 ו-91.
- חטיבה ממוקנת 58.
- הדיוויזיה הייתה ממוקמת באזור מחנות כסובה (מדרום לדמשק).

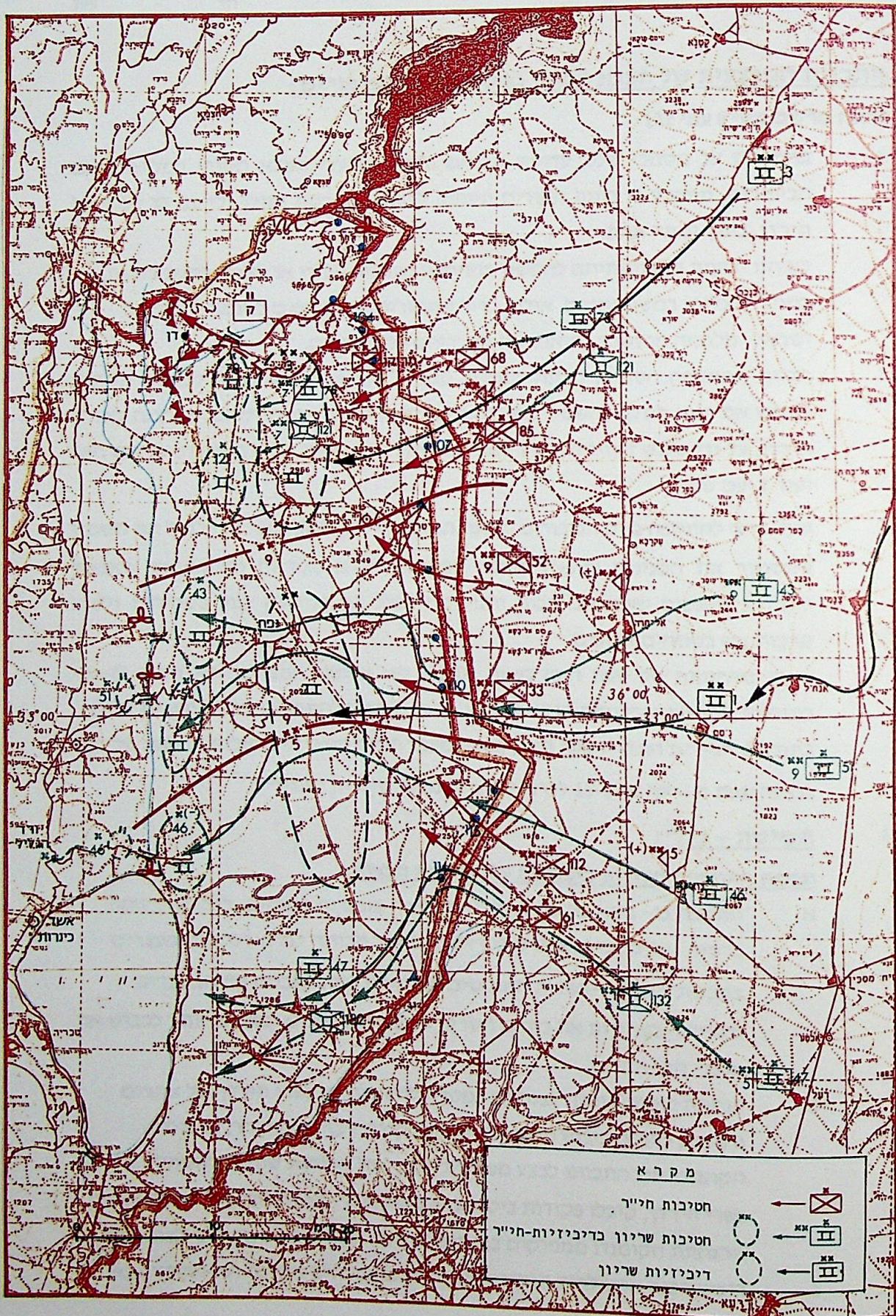
אמ"ץ-תורה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

- 5. דיוויזית השריון 3 – טנקים מסוג 62 – T:**
- .81. חטיבות טנקים 65 ו-81.
 - .21. חטיבה ממוכנת 81.
 - הדיוויזיה הייתה ממוקמת במחנות קטנא, מדרום-מערב לדמשק, כאשר חטיבת טנקים 81 קודמה והוצבה בעורפה של דיוויזית חי"ר 7.
- 6. כוח ריפעת אسد – כוח העילית של הצבא הסורי:**
- .8. כוח (מוגברת) משוריינת 65, טנקים מסוג 62 – T באזור העיר دمشق. שבעה גודדי קומנדו וצנחנים באזור دمشق.
 - .7. כוחות ארטילריה מטכ"ליים, (בתוכם מרגמות 240 מ"מ) בהיקף של 2 אגדים ארטילריים. כוחות נ"ט מטכ"ליים בהיקף של 2 אגדי נ"ט
 - .8. כוחות הגנה אווירית, חטיבות טילים מסוג 2 – SA – 3, SA – 1 – 6 – SA (נייד) בהיקף של 35 סוללות, מתוכם 15 סוללות 6 – SA.³
- הכנות הסורים למלחמה:**
- .1. היערכותו ופעילותו של הצבא הסורי בחזית רמת הגולן, נפתחה ונלמדה היטב בשנים שלאחר מלחמת ששת הימים.
- בשנים 1967 (לאחר מלחמת ששת הימים) ועד 1972, הcin הצבא הסורי מערכיו הגנה חפורים (שהיו שיפור למערכיו הגנה עפ"י התפיסה הסובייטית, בהם נקבעו צבאות מצריים וסוריים לפני מלחמת ששת הימים) לאורך קו הפסקת האש ברמת הגולן ובעומק הרמה הסורית, בואך دمشق, כמו כן נבנו מחנות קבוע ליחידות הצבא הסורי בעומק החזית.
- .2. שגרת היערכותו ופעילותו של הצבא הסורי חוזרת על עצמה מדי שנה, בהתאם על עונות השנה: חורף וקיץ.
- לקראת הקיץ (כל שנה) צפינו בשינוי היערכות הסורית ויידענו שהצבא הסורי נערך במערכות חירום (כפי שכונתה היערכות זאת ע"י פיקוד הצפון).
- בתום הקיץ ובתחילת החורף, הסורים היו מدلלים את היערכות החירום והיו כונסים חלק גדול מן הכוחות למחנות הקבע, חלק מן הכוחות היו יוצאים לאימונים, בעוד שמערכות ההגנה היו מוחזקים ע"י כוחות מודולרים.⁴
- גם בשנת 1972 נערך הצבא הסורי בשטח החזית, בהתאם לעונות השנה, כפי שהיא בשנים קודמות. חטיבות החי"ר נערכו במלואן בקו הקדמי (הדרוג הדיביזיוני הראשון), החטיבות הממוכנות והמשוריינות בקו העורפי יותר (cdrag הדיביזיוני השני). גודדי הטנקים של חטיבות החי"ר היו מעבים את המוצבים, וחילקו היו נערכים בריכוזים פלוגתיים.
- הארטילריה הסורית בrama החטיבתית והדיביזיונית נפרשה בעורף המערכיים החטיבתיים.

עמ"ש-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

- .3. בקי"ץ 1973, חרג הצבא הסורי מדרך התנהגותו הקבועה והוציא את מחצית מכוחותיו לאימונים. עד סוף חודש אוגוסט 1973 לא חל שינוי בהיערכות הצבא הסורי, תופעה זו לא הייתה מובנת לאמין ולמודיעין פיקוד הצפון.
- .4. ב-13 ספט' 1973, בקרב אויר בין מטוסינו לאלו הסורים, שנערך בעומק סוריה, הופלו תוך פרק זמן קצר 12 מטוסים מיג סוריים.
- מרגע זה החל הצבא הסורי לעבות את הייערכותו באופןמשמעותי ולהתפרש במרחב חירום, לכל אורך חזית רמת הגולן. בධיבד מסתבר שתחלת שינויי הייערכות החלה מספר ימים קודם לכן.
- .5. הייערכות הסורית הפעם הייתה חסרת תקדים, היא התבצעה במחירות רבה יותר מאשר קודמות והיא כללה כוחות ואמצעים רבים ובמיוחד תגבור של ארטילריה, יחידות נ"ט וגורמים אחרים שלא צפינו אותם בעבר. במטה הכללי, באמין ובפיקוד הצפון, הערכו שתופעה זו נובעת מהתדרדרות המצב, עקב הפלת 12 המיגים והרצון הסורי לנוקם ולבצע פעולה תגמול כנגד כוחותינו ברמת הגולן.⁵
- .6. **בדו"חות התצפית של פיקוד צפון, החל מחצית ספט' 73 נכתב:**
 הצבא הסורי מתבצר לכל אורך הקו, תוך כדי כניסה למערך "חירום". נצפו שירותות גדולות, ביום ובלילה, שנעוות לכל אורך חזית רמת הגולן והמוצבים הסוריים, נצפת פעילות מוגברת ובלתי שגרתית לכל אורך הקו הסורי, התחרפות, הכנסת כוחות לכו, פריקת ציוד, תחמושת וכו'.⁶
- .7. **בפיענוח גיחות צילום אויר במהלך ספט' ועד 5 אוק' 1973 אותרו הממצאים הבאים:**
 הארטילריה הסורית תוגברה באופן משמעותי ונפרשה בקרבת כוחותינו, 7 - 8 ק"מ מוקם הגבול. שה"כ אוטרו 768 קני ארט"י מסווגים שונים ברכועת ההגנה הראשונה, כולל סוללות מרגמות 240 מ"מ (שהייתה סימן מעיד במהלך התקפי סורי). בחזית המערך הסורי אוטרו 685 טנקים, בנוסף לחטיבות הטעקים שהיו בעורף החזית הסורית.
 דיוויזיות השריון מס' 1 אוטרה באזורה שמדרום לדמשק (כסובה).
 דיוויזיות השריון מס' 3 קודמה לאזורה קטנה מדרום לדמשק.
 חטיבת משוריינת עצמאית מס' 47 הועברה מצפון סוריה (חוומץ) לחזית, וב-5 אוק' 73 נערכה באזורה שיח' מסכין בעורף דיוויזיות ח'יר'.⁵
- .8. מערכת ההגנה האוירית הסורית שהייתה פרוסה בעומק רמת הגולן ווגבר באופן משמעותי 36 סוללות טילים נפרשו 25 סוללות במרחב שמדרום לדמשק עד שיח' מסכין, מתוכן 15 סוללות נידות 6 – SA.⁷ מערכת טילים זה נתן כסוי והגנה האוירית לכל החזית הסורית ולשטחנו ברמת הגולן.
- למרות שלהייערכות למלחמה יש הרבה סימנים מעמידים בשטח כפי שהיו ערב מלחמת יום היפורים, לא השכננו לקרוא את הנעשה בשטח ולהבין שפניהם הסורים למלחמה.

תכנית המתקפה הסורית

התכנית המבצעית של הצבא הסורי במלחמת יום הכיפורים:

(ראה מרשם מס' 8 אמ' 32)

1. בהתקבש על מסמכיו שלל, עדויות שבויים וניתוח מהלכי הצבא הסורי במלחמת יום הכיפורים, מתברר כי כוונת הסורים הייתה, לכבות את רמת הגולן ולើצב קו הגנה על הירדן, בתוך יממה אחת. לא היו ידיעות על כוונותיהם להמשך ההתקפה מערבית לירדן או לאזרור בקעת נכרות, במידה ויצלחו במשימותיהם. אולם, ברור שהסורים היו שותפים למגמה לכפות על ישראל מלחמה ממושכת ותיאמו את מהלכיהם עם המצרים.
2. תכנית ההתקפה הסורית כונתה "פרויקט 110".⁸ המשימה, שהוגדרה לכוחות היהודים, לכבות את רמת הגולן, להשמיד את כוחות צה"ל העורכיים ברמה ולើצב קו הגנה לאורך הירדן, על ידי שלוש דיוויזיות חי"ר ועוד שתי דיוויזיות שריון שהיו בעונודה, עד יום העי' ועד 1, עם שחר.
3. שעת הי"ש להתקפה ביום הכהפורים נקבעה תחילת ל - 060700, וזאת כדי לנצל את השימוש שתסנוור את המגנים (תופעה חריפה המקשה לזהות מטרות) וכן במטרה לאפשר ליחידות הטנקים שעוטות יומם רבות יותר, כדי לנצל את יכולתם לנוע בმהירות ולנהל קרבות אש בטוחים ארוכים. נראה שדחיפיתה של שעת הי"ש לשעה 15:00, לפי דרישת המצרים, לא גרמה לשינוי בתוכנית המבצעית ובלוחות הזמן נקבע, כי כל שתוכנן להתקבע ביום, יבוצע גם בלילו. בתוכנית הסורית הוגדרה שעת הי"ש, כשת מעבר תעלת הנ"ט הישראלית, ובסיומו של דבר בוצעה שעת ה - "יעי" ב-00:15 לערך, לאחר הכנה ארטילרית ואוירית.⁹
4. **השיטה – כלל:**

תכנית ההתקפה הסורית התקבשה על הפעולות הבאות:

 - א. התקפה בו - בזמן של שלוש דיוויזיות חי"ר מוגברות בטנקים, לכל אורך הקו ברמת הגולן, כדרוג אופרטיבי ראשוני, כאשר הכוונה לפרוץ ולהקים מעברים במכשול החזיתי – בשדות המוקשים ועל תעלת נ"ט, לאבטח את המעברים ולהחדיר ב מהירות את כוחות השריון לעומק רמת הגולן. מאוחר יותר לכבות את מוצבי הקו הקדמי.
 - ב. הנחתת כוחות קומנדו וצנחים במטרה להשתלט על גשרי הירדן ועל אטריות נוספים, בתוכם כיבוש מוצב החרמון (מחקירת שבויים התבරר, כי גודזי הקומנדו אכן התקווו לבצע משימות אלה, אבל הכוחות שנעודו להשתלט על גשרי הירדן, קיבלו פקודות ביטול ב-6 באוקטובר בשעות הבוקר). אפשר לשער שהנחתת הקומנדו ממסוקים בקשרים, בוטלה בגלל הזוז שעת הי"ש לצהרים.
 - ג. ביצוע הכנה ארטילרית ואוירית כבדה על מוצבי הקו הקדמי ועל מתקני צבא

ובעוֹרֶף, במטרה לסייע לכוחות הח"יר התקופים בעת התקדמותם לתעלת הנ"ט, לפני שעת ה"יש" ובמהלכה. ההכנה הארטילרית והפצת חיל האוויר החלה בשעה 13:50.

שתי דיוויזיות השריון, נועדו לפעול כדרג אופרטיבי שני ולהיכנס מערבה לקו הגבול לאחר שתושג הבקעה באחת הגזרות. דיוויזיות אלה היו אמורות להיערך במרכזה רימה ולהיות בכוננות לתקוף נגד בוגננה.

כל דיוויזית ח"יר תוגברה, כאמור, בחטיבת שריון ועמدهה בס"כ של שתי חטיבות ח"יר, שתי חטיבות טנקים וחטיבת מוכנת (למעט דיוויזיה 9 שבה לא הייתה חטיבת מוכנת).

הסורים פרסו בחזית ייחידות ארטילריה נוספת מדרג המטכ"ל – תותח 180 מ"מ ומרגמות 240 מ"מ. (מרגמות אלה נועדו לפי התוויל הסובייטי, לכתוש את מוצבי הקו הקדמי במסגרת ההבקעה. פריסתן הקדמית, הצביעה בבירור על הכוונה ההתקפית הסורית).¹⁰

הארטילריה הסורית בדרכו רמה"ג במלחמת יום הכנפורים: (ראה מרשם 9 עמי' 35)

1. לארטילריה הסורית הייתה השפעה מכרעת על כוחותינו בכל זירת הקרב, בעיקר במהלך שלב ההבקעה (שבת, 6 באוק' בין השעות 13:00 – 16:00), אך באופן מיוחד על המוצבים ועמדות הטנקים בקו החזית, על המפקדות ובסיסי הקבע ועל הצמתים בכל רמת הגולן. המשא הארטילריה, עצמת האש וצפיפותה, הייתה קשה ביותר, וגרמה לנפגעים רבים.

2. מוצב 116 שוטק ע"י הארטילריה הסורית, באופן מיוחד בשעות הראשונות של המלחמה ובהמשך לסירוגין בכל מהלך 2 היממות.¹¹

3. מתוך חומר שלל ותחקירות המראינינס במוצב 116, שקדנו להבין את הדפ"א הארטילריה הסורית ותוכנאותיה, וניתנו למדוד ממנה את אופן העסקת מוצב 116, כמו גם מטרות אחרות, באש ארטילריה, כሞות פגזים, צפיפות האש ושיטת הפעלה.

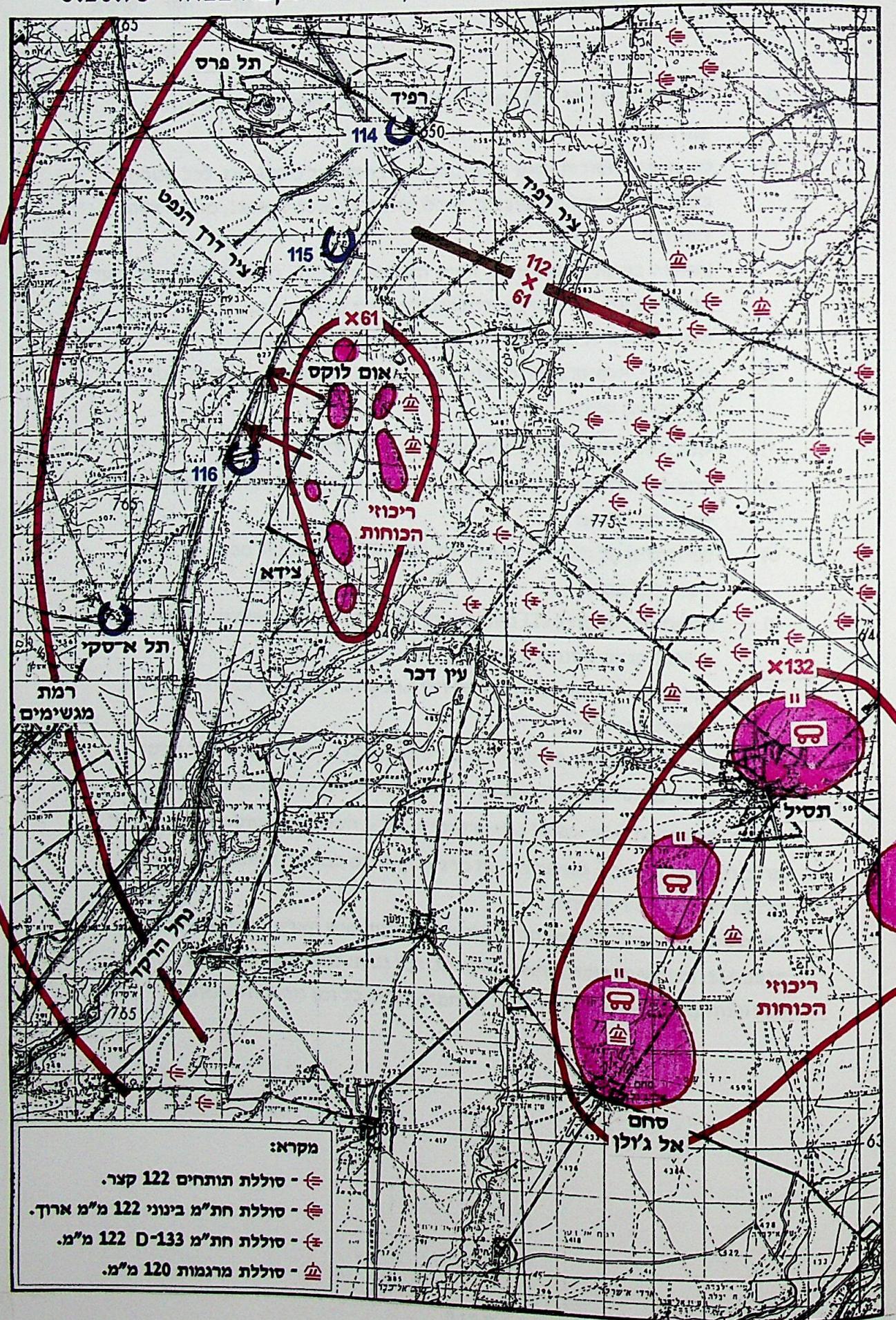
4. מוצב 116, בהיותו עד חשוב, שתוכנן לכיבוש ע"י חטיבת הח"יר והיות המוצב שטח השולט באש ובתקפה על גורת הפריצה של חטיבת הח"יר 61 (300 מ' מצפון למוצב), נבחר כמטרה לשיתוק. ניתן להעיר את כמוות האש הארטילריה וצפיפותה בשלבי הקרב המכריעים, בהתאם לדפ"א הכללית של הארטילריה הסורית, כדלהלן:¹²

א) חטיבה מבקעה (ח"יר 61) בנוסף לגודוד הארגני שלו, קבלה בסיו"ע ישיר 3 גודדי ארט"י בינוני 130 מ"מ, גדי 30 – D 122 מ"מ של חטיבה 47.

בנוסף לכך: 5 סול' מרגמות 120 מ"מ ו-1-2 סוללות מרגמות 160 מ"מ. סה"כ C-126 קני ארטילריה מסווגים שונים.

ב) חטיבת הדרג השני (132) הפעילה את גודוד ה-30-D וקיבלה את פוג' החת"ם הדיביזיוני, בשלבים מאוחרים יותר.

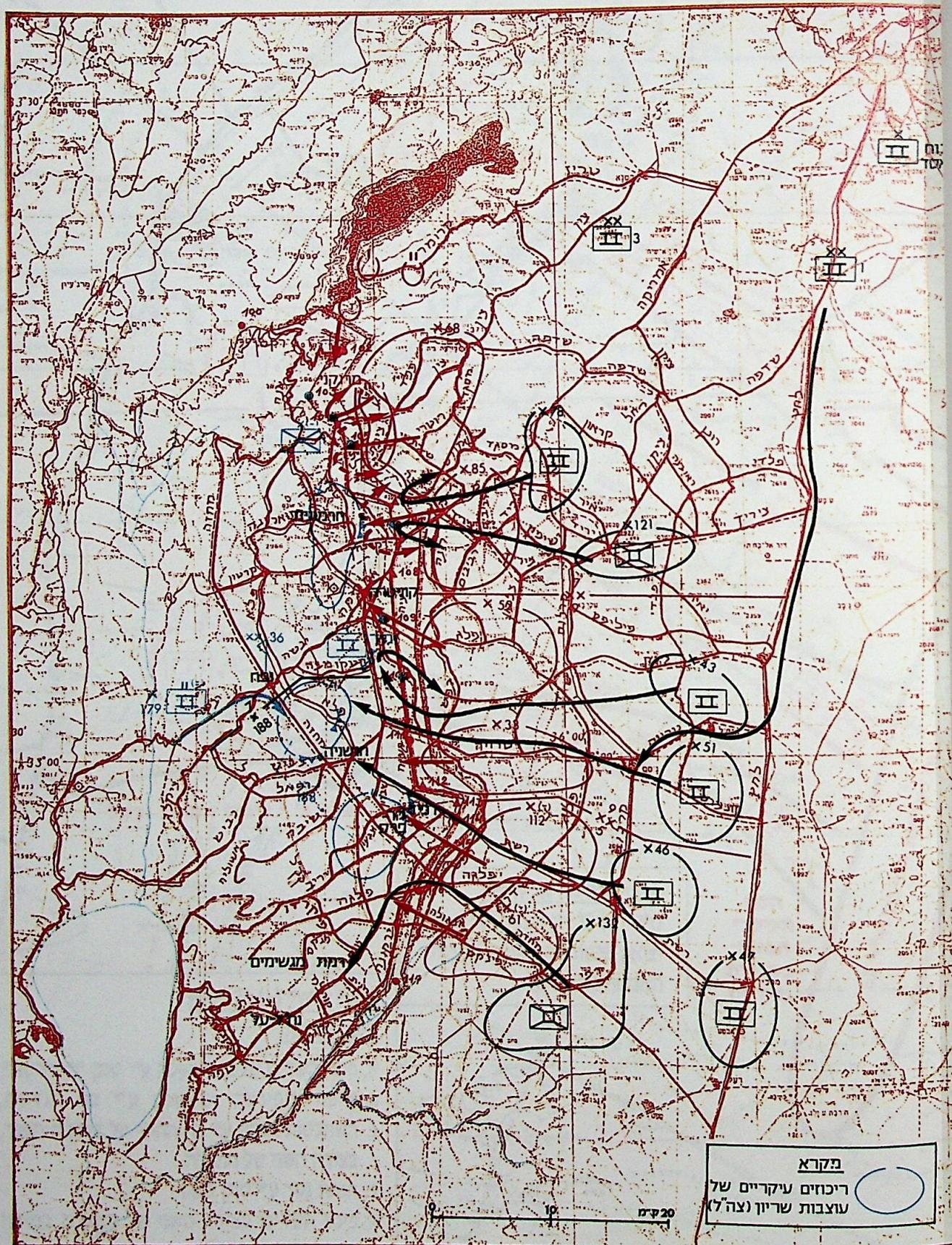
6.10.73 מפת הערכות הארטילריה הסורית לקראת התקפה בצהרי

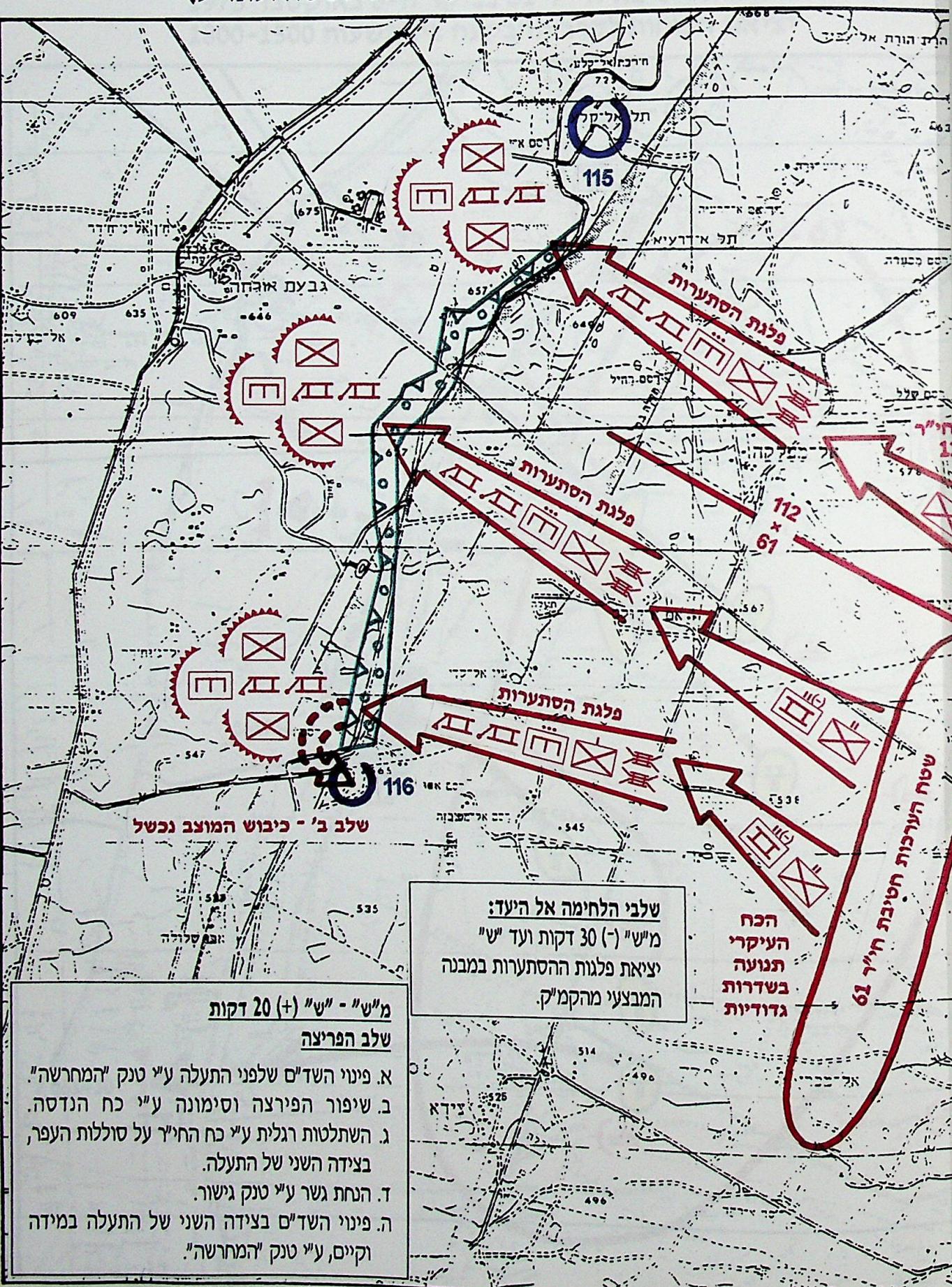
עמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

- ג) חלק מגודדי ה – D הופעלו בכינון ישיר בשלב הפריצה (אש לפיצות עמדות).
- ד) לפי הדפ"א הסורית, האש לשיתוק הייתה בהיקף של כ-200 פג', לכל מטרה, בקצב משתנה, כאשר המוצבים קיבלו שיתוק בין 80% ל-180%, מותנה בסוג המטרות.
- (הכוונה במונח שיתוק על פי תורת הלחימה הסורית: השמדת הלוחמים ביעד הנשך והצוד, החורבת הביצורים ושבירת רוחם של הלוחמים).¹³
- ה) סה"כ הופעלו על גזרת הפריצה כ-126 קני ארטיליריה ומרגמות.
- ו) להערכתנו, העסיקו הסורים בגזרת ההבקעה של חטיבה ח'יר 61 כ-20 מטרות ארטיליריות שונות.
- ז) קצב האש הארטילירית מתבסס על 6 – 5 פג'ים לדקה.
- ח) הקצתה הת חמושת להבקעה הייתה בין 2.5 ל-3 מנות תחמושת לכל תותח, כמוות של כ-80 - 60 פג'.
- ט) לפי הדפ"א של הארטיליריה הסורית, הכנה ארט' תבוצע ב-8 מכות אש של 15 دقotas לכל מטרה.
- י) המשמעות: על מוצב 116 נחתו במהלך שעתים – שלוש הראשונות, לפחות כ-1000 פג'ים מסוגים שונים.
- יא) לכל גודוד היו 4 צפיפות שחברו עם הכוח המסתער, ותפקידן לטוח ולתקן את האש הארטילירית.
- .5. מתוך דוחי המוצב במהלך הלחימה, כפי שנרשמו במפקדת גודוד 50, מתחקיר מפקד מוצב 116, סג"ם יוסי גור וחיליל המוצב: סמל חיים רובינשטיין וסמל ציון עוז, ניתן ללמידה שהכמויות של כ – 1000 פג'י ארטיליריה ב-2-3 השעות הראשונות, אכן נחתו על מוצב וסבירתו הקרובה, מה שrichtק את מרבית החיילים לבונקר. המוצב היה מטווח משושם "ים היציאות", לא ניתן היה לאתר את מקורות האש הארטילירית שהעסיקה את מוצב 116. הבונקרים ועמדות האש המקורות, כמו גם תעלות הקשר והעמדות המדופנות במוצב, העניקו הגנה יעילה ללוחמים במשך כל זמן ניהול הלחימה.¹⁴

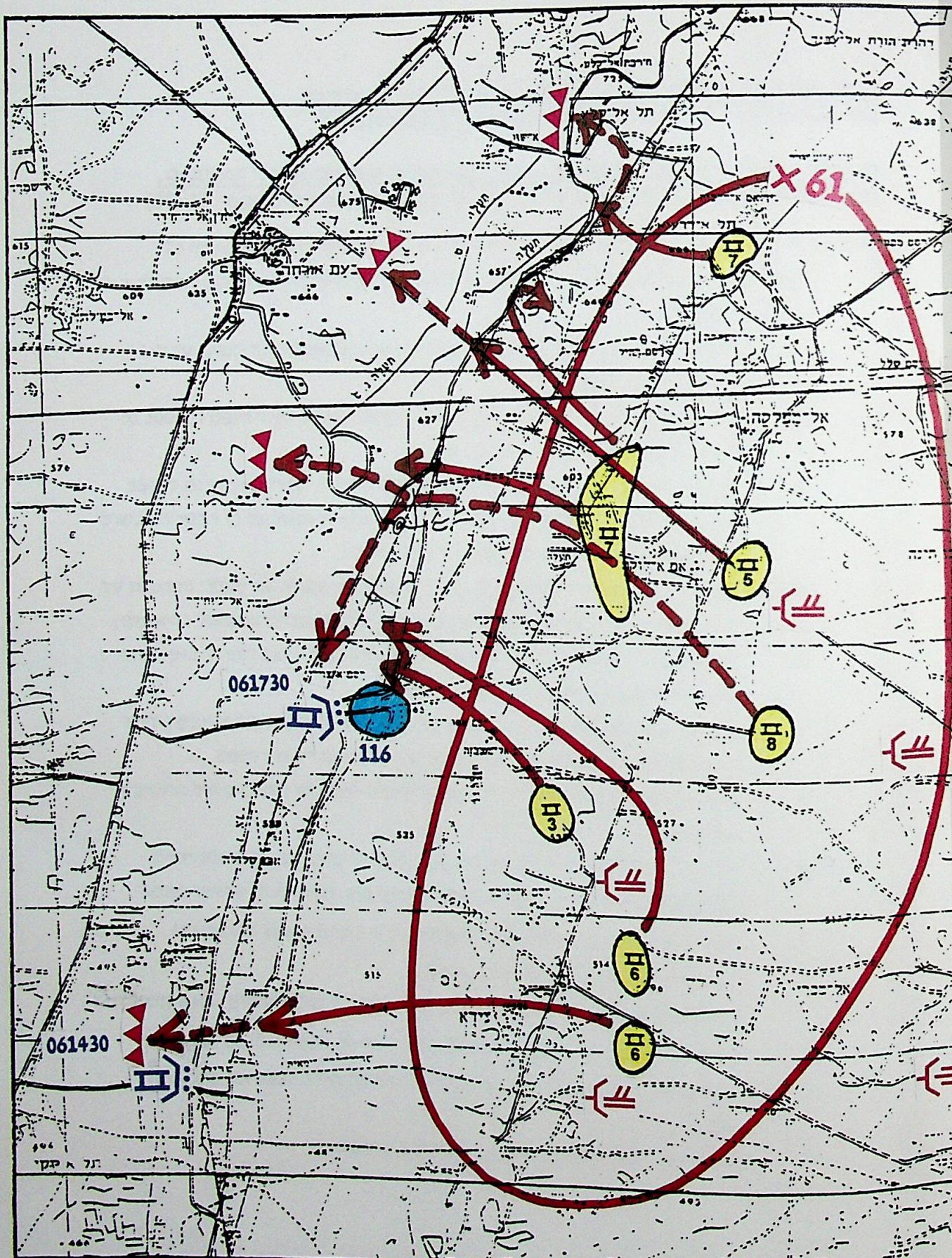
ההבקעה הסורית הלילית בגולן, 6-7 באוקטובר 1973

קרב ההבקעה של חט' חי"ר 61 (מתיחס לשטח ולתויל)

הערכות חטיבת חי"ר 61 בבוקר ה-6 באוקטובר 1973
יציאת הכוחות לקרב ההבקעה בין השעות 1500-1800

**תאור מהלבי המתקפה, ההשניה והנסיגה של ציבי 5 הסורית
כפי שנוטחו ע"י סא"ל דוד גוטפרב ממודיעין פיקוד הצפון⁵⁵**

**מבוסס על תצ"א (ש 531, 532, 538, 540), על חקירת שבויים ודוחי כוחותינו.
(ראה מרשם מס' 7 עמ' 28, 8 עמ' 32, 9 עמ' 35, מרשים 10-12 עמ' 37-39)**

מהלכי הדיוויזיה אוטרו ופוענו בפיקוד צילום אוויר החל מה-5 באוק' ועד ה-10 באוק' 73. שבת אחיה'צ נילה דיוויזיה 5 בפיקוד עלי עצלאן (רמטכ"ל سوريا היום) הבקעה ב-3.

מאמצים חטיבתיים:

א) חטיבת חיר 112 בניסיון לבצע 3 פרצות מ-1 ק"מ צפונית לציר הנפט, עד כ-1 ק"מ דרוםית למוצב 115.

ב) חטיבת חיר 61 בניסיון לבצע 2 פרצות כ-1 ק"מ דרוםית לציר הנפט וכ-300 מ' צפונית למוצב 116. (ראה מרשם 11 עמ' 38)

ג) חטיבת ממוכנת 132 ביצעה חדרה בלילה ללא לחימה, בוגירה שמדרום למוצב 116 בציר 'פנקס', ישירות לתל-אסאקי, בשטח שטרם הושלמה בו הcntת המכשול של כוחותינו. החטיבה הופעלה כדרג דיוויזיוני שני.

2. חטיבות החיר של דיוויזיה 5 לא הצליחו בשלב הבקעה הראשון, אך פעלו בדקות על פי התוכנית ולאחר אבדות כבדות ובעקשנות רבה, יצרו את המעברים במכשול כוחותינו.

א) חטיבת חיר 112 לא הצליחה לכבות את המוצבים 115 ו-114 ולפרוץ באך אחד מהתוואים שתוכנו בשלב הראשוני.

במהלך הלילה הצליחה החטיבה להשתלט על תעלת הנ"ט מצפון לציר בהמשך ובמהלך היום הצליחה לפגוע במוצב 115, על המעבר בציר הנפט.

הנפט ולשלוט על השטח: מדרום למוצב 115, על המעבר בציג הנפט. החטיבה ספגה אבדות כבדות, רוב טנקי הגישור חולק מן הטנקים של החטיבה הושמדו.

ב) חטיבת חיר 61 הצליחה לפזר ראש גשר ולהכשיר מעברים על תעלת הנ"ט באמצעות טנקי גישור כ-300 מ' מצפון למוצב 116 ובאמצעות שלושה טנקי גישור וטנקי דחפור יצרה 6 מעברים נוספים כ-2 ק"מ מצפון למוצב 116.

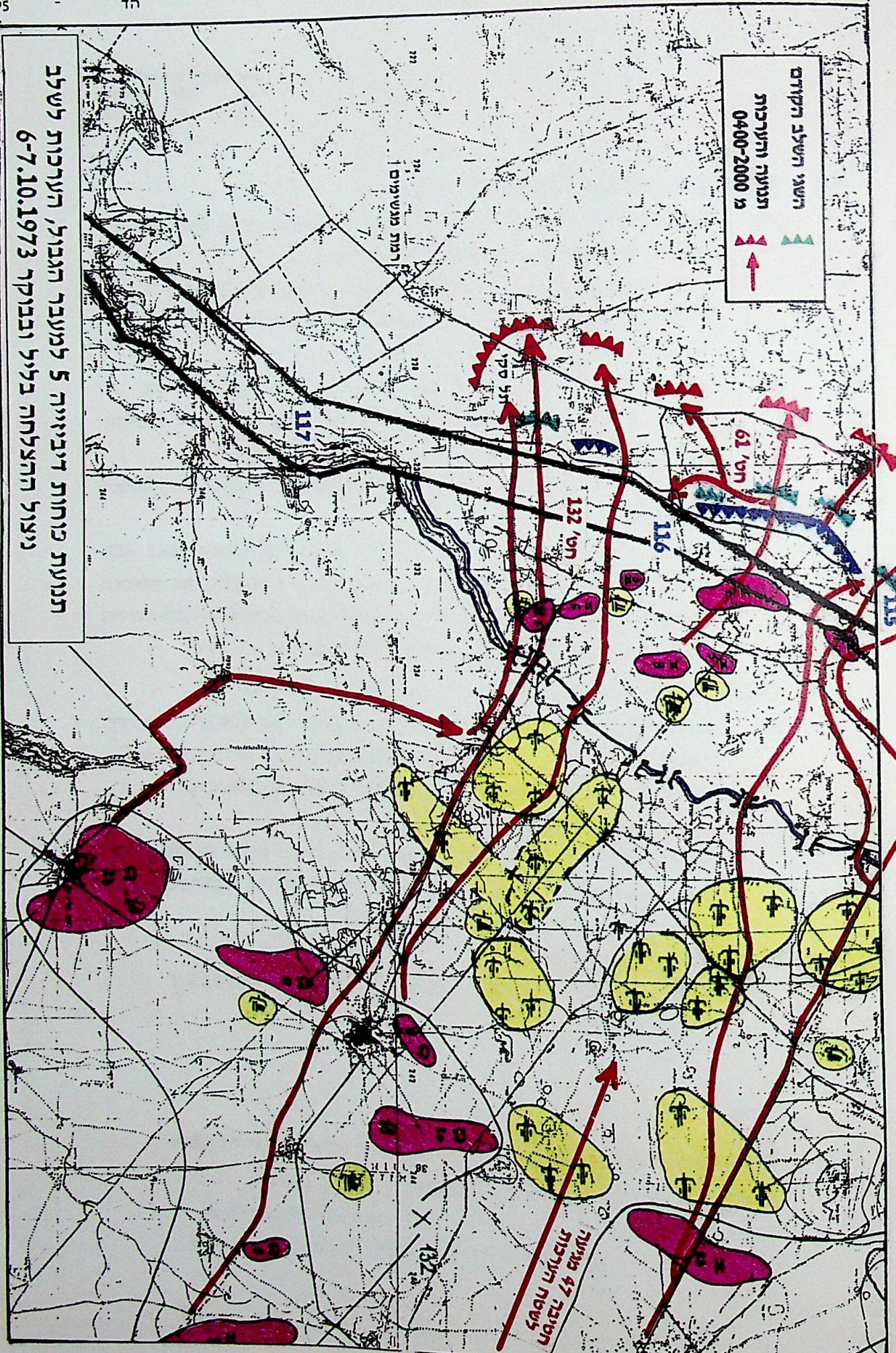
(ראה מרשם 16 עמ' 47, מרשם 11 עמ' 38)

מאיץ הבקעה של חטיבת 61 נתקל באש ארטילריה של כוחותינו, באש הטנקים של מחלקה יואב יקיר בשעות שבין 16:00 ל-20:00 ובאש מוצב 116. מhalbך ההבקעה השתבש, אך למורת זאת הצליחה חטיבת חיר לבצע את משימתה בחשכה.

במהלך הפריצה, איבדה החטיבה לפחות 3/1 מכוחותיה.

5 מילון האגובל להערכות לשלב
6-7.10.1973 בלילה ובוקר ה-5 בזירה דיביזיה 5 למבוקר האגובל הערים עליה

דשאי והשכבות הקורדיות
טגעה והערכות
מ 0400-2000
▲▲▲↑

אמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
עף חקר קרבנות
הד - 595

המהלך השני – החדרת הדרוג הדיביזיוני השני:

.3

א) חטיבה 132 ממוכנת חצתה את הקו הסגול בסביבות השעה 22:00, חדרה מדרום למוצב 116 על ציר 'פנס', (בשטח בו לא היו כוחותינו).
החטיבה עלתה על ציר טיפה, מדרום לתל-אסאקי ונערכה לכיוון דרום.
ניסיוניותה של החטיבה לכבות את תל-אסאקי לא הצליחו.
(ראה מרשם 10 עמי' 37, מרשם 12 עמי' 39).

ב) בשעות הלילה המאוחרות ולקראת בוקר, החדרה דיוויזיה 5 את חטיבה 46 המשוריינית (מרבית כוחות החטיבה) לשטח שמדרום לחושניה, במקביל לחטיבה 132 ולהחטיבה 51 מדיוויזיה 9 שהשתלטה על הצומת שמצפון לחושניה.
חטיבת הח"יר 61 העמיקה את רаш הגשר במהלך הלילה, עד כביש הרוחב (צומת פלגה 'טיפה').

תפקידה של חטיבה ח"יר 61 היה לפרוץ מעברים ולכבות את מוצב 116. להערכתו, בשעה 20:00, קיבל מפקד חטיבה 61 פוקוד להשלים את הפירצה הקרהית הצמודה לו, עד 00:00, 0704, כדי לאפשר מעבר חטיבה 47 המשוריינית שהייתה תנאי להמשך התקדמותה של חטיבה ממוכנת 132.

המהלך השלישי – בשעות הבוקר, דיוויזיה 5 ביססה את הישגיה כאשר:

.4

א) חטיבה 132 ירדה דרומה והשתלטה על השטח שמצפון לרמת מגשימים, ובהמשך כבשה את רמת מגשימים והשתלטה על הצומת הדרומי של ציר המפלים (ציר 'פיקרדו'), ונערכה לבלהמה כלפי דרום (מהלך זה בוצע עד שעה 11:00).

חטיבה משוריינית 47:

במקביל לחטיבה 132, באגן המערבי, חדרה חטיבה משוריינית 47 להשתלטות על כל ציר המפלים (ציר 'פיקרדו' השולט על כל הצמתים והצירים העולים משתחנו לדרום רמת הגולן). (ראה מרשם מס' 14 עמי' 44)

חטיבה משוריינית 46:

עשתה ניסיון להשתלט על החלק הצפוני של ציר המפלים, במפגש עם ציר חושניה, קצביה.

מחלקת הטנקים 3 מגודז 74 בפיקודו של סגן יואב יקיר, נערכה להגנה בגזרה זו ברמפות הטנקים בין השעות 14:30 – 16:30 ועזבה את המקום כדי לסייע למוצב 116.

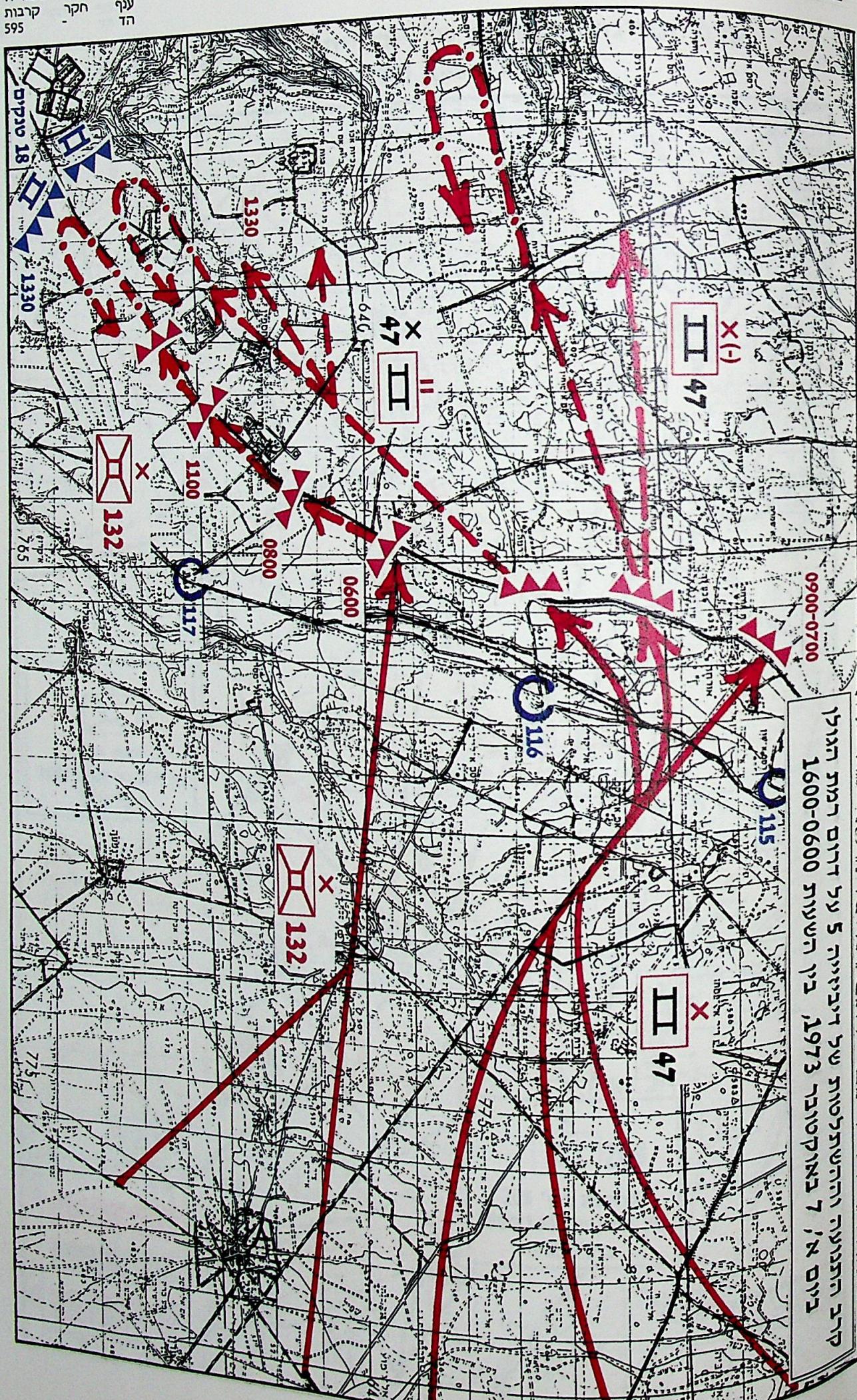
חטיבה משוריינית 47 שימשה כדרג מטכ"לי שני והוחדרה לשטחנו רק לאחר השלמת ההבקעה של דיוויזיות הח"יר במקביל לדיוויזיה משוריינית מס' 1 שהוחדרה מצפון לה.

*

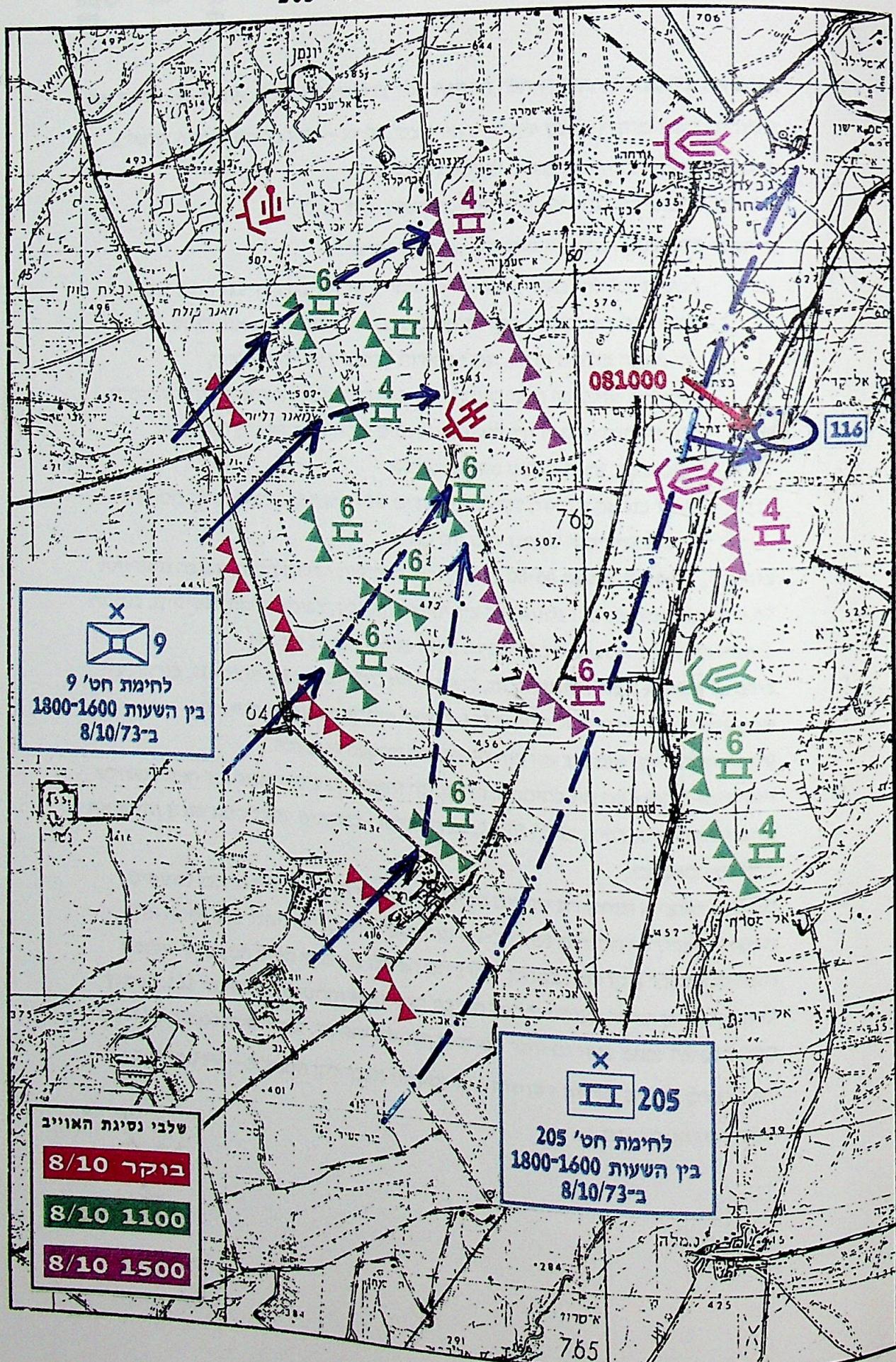
**

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
ח"ד - 595

- ב- 10/7 בגיחת ציולו שבוצעה בשעה 30:13, נראו שני הגודדים הדרומיים של טטיבה משורית 47 שהגיעו ונפרשו בנוב, גודד ממוקן מתוגבר בטנקים ועוד פלוגת טנקים של חטיבת מモונת 132 היו פרוסים לרוחב הציר הדומיי כ-1 ק"מ מערבית לרמת מגשימים. בזמן זה נראה חוד הטור של הגודד השלישי של חטיבת 47 שהגיע לציר המפלים בדרך עפר לאזור מזרעת קויניטה. (ראה מרשם 13 עמי 41, מרשם 14 עמי 44).
- ג) באותו שלב אוטר כוח טנקים בהיקף של גודל השיך כנראה לחטיבת 46, נס-כ-5 ק"מ צפונית למזרעת קויניטה, וחלק אחר של חטיבת 46 אוטר מדרום ומדרום-מערב לתל פרס, כשהזינו הופנתה נגד התל. בתל פרס אוטרנו כ-13 טנקים של כוחותינו (כוח מג"ד 53 ויתרת הטנקים שהתקבזו סביבו).
- ה) חטיבת חי"ר 61 המשיכה בניסיונות הכיבוש של מוצב 116 ונכלה. אוטרו לפחות כ-18 טנקים ועשרות כלי רכב פגועים מסביב למוצב. (ראה מרשם 16 עמי 47)
- ו) ב- 7/7 אח"צ, לאחר שהכוחות סיימו את השתלטותם על ציר המפלים (ציר 'פיקרדי') ולאחר התארגנות, המשיכו הכוחות המשוריינים הסורים את ההתקפה, ע"י הכוח המשולב מהתיבת משורית 47 וחטיבת מモונת 132 שתקף לכיוון צומת אל-על.
- כוח משולב של חטיבת משורית 47 בסיעו טנקים מהתיבת משורית 46 שתקף לכיוון מעלה גמלא.
- ז) התקפות אלו נתקלו בכוחות צה"ל, בהיקף של גודל מוקטן שעלו באותו זמן מאזור הכנרת וגרמו לסורים לאבדות כבדות.
- .5. בסיכום קרבת ההבקעה והשתלטות הסורית על דרום רמת הגולן, דיוויזיה 5 איבדה חלק ניכר מכוחותיה :-
- א. חטיבות הח"ר איבדו במהלך ההבקעה כ- 25% - 30% מכוחותיהם.
- ב. חטיבת מモונת 132 איבדה כ- 25 טנקים וכ- 30% מהכוחות הממוקנים.
- ג. חטיבת משורית 46 איבדה כ- 20% מכוחותיה.
- ד. לחטיבת משורית 47 (שהוכפפה לדיוויזיה 5) איבדו כ- 30% מהטנקים. בהערכת מצב שביצע מפקד דיוויזיה 5, הגeneral עלי עצלאן, ביום אי' בלילה, הוא נוכח כי אין לו עתודות, יחסית הכוחות הורעו, כוחותינו נכשלו בכיבוש שטחי המפתח בא-על, מעלה גמלא וצומת קצביה. מפקד הדיוויזיה החליט לעبور לקרב השהיה וניסגה לאחר מכן עם הכוחות המשוריינים ולהגן על הגבול הדרומי בשטח סוריה מהמערכות הקבועות של כוחות הח"ר. בעקבות החלטה זו, חטיבת חי"ר 61 הפסיקה את ניסיונות הכיבוש של מוצב 116. החל מיום 8/10/73 בצהרים, לא אוטרו התארגנויות להמשך ההתקפה. דיוויזיה 5 החלה במבצע קרב השהיה וניסגה לאחר מכן.

**קרב הנסיגת וההשיה של דיביזיה 5 מול התקפת הנגד של
אוגדה 146, חטיבות 9-146, 205 ו-116**

עמ"ץ-תוה"ד-ההיסטורי
ענף חקר קרבנות
חד -
595

- 7.** **בַּיּוֹם א', 7/10/73 אחה"צ,** החלה התקפת הנגד בדרום רמת הגולן, אוגדה 146 תקפה את הסורים בשני מוקדי מפתח עיקרי - לאורך ציר אל-על – רמת מגשימים (ציר 'טיפה'), והמוקד המשני בצרירים העולים למלא, ולקכיביה. חטיבה 7 המשיכה לנחל את קרבת הבלימה בצפון רמת הגולן.
- 8.** **בַּיּוֹם ב' 7/10/8 – שלב ב':** ההשיה והנסיגة לאחר:
- (א) בשעות הלילה ובוקר יומם ב', חיל ההייר של חטיבה 61 ו-112 החלו לחזור למערכיהם הקרקעיים בגזרותיהם במוצבי אל חנות, צידא, אום לוקס.
 - (ב) י' משנה פלוגות הנ"ט, קיבל פקודות להתרפס על "קווי הירי", (שטחים שלוטיטים) כלפי דרום-מערב באזורי של תל-סאקי והדרך הרומית.
 - (ג) כנראה הוגדרו קווי ירי לפלוגות הטנקים של חטיבת השריון והחטיבה הממוכנת. (ראה מרשם מס' 14 עמ' 44)
 - (ד) ניתנו כנראה הנחיות לסלולות החת"ים של חטיבה 132 לנחל נסיגת מסודרת למערך הקרקעי שמננו דלגו יומם קודם.
- 9.** **בַּיּוֹם ב', 8/10/73, בשעה 00:00 בבוקר,** נראו היחידות הדזרומיות של חטיבה משוריינית 47 וחטיבה ממוכנת 132 נסוגות על ציר 'טיפה' ובשוליו, צפונית לרמת מגשימים, במקמה להשרות את המאמצים של כוחותינו. (ראה מרשם מס' 15 עמ' 45)
- 10.** **בַּיּוֹם ב' בשעות הבוקר המאוחרות,** נעשה ניסיון נוסף לכבות את מוצב 116, כנראה ע"י אחד הכוחות הנסוגים של חטיבה 132. המוצב הותקף מצפון ע"י כוח נ"ט (ח'יר/תול'רים) וממערב ע"י כוח טנקים. גם התקפה זו נכשלה.
- 11.** **דיוויזיה 5 המשיכה את לחימתה, תוך נסיגת והשיה, בעיקר באזור ציר הנפט, מושלש חושניה תל פרס, רפיד, עד 10.10.73, עת השתלטו כוחותינו על כל רמת הגולן והדפו את הסורים לשטחים.**
- 12.** **מפענוח התכ"א ומחקירת שבויים שנפלו באזורי הקרבות ומ ניתוחם מהלכי כוחותינו,** אפשר להעריך כי הסורים נערכו ב-2-4 קווי הגנה ניידים, הם ניהלו קרבת נסיגת תוך השיהה במעבר מקו לעקו. במהלך הקרב הם הפעילו את גדור הנ"ט המטכ"לי שסופח לדיוויזיה, אך עיקר העומס נפל על חטיבת השריון 47 והחטיבה הממוכנת 132. במהלך קרבת הנסיגה נפגעו לסורים יותר מחצית הכוחות שנותרו, לאחר השתלטונות על דרום רמת הגולן. סה"כ אבדות דיוויזיה 5 עד נסיגתה מעבר לעקו הסגול כ- 75% מס"כ הטנקים והנגמ"שים.

—א-

אזור מוצב 911 - גזרת הרבקעה של הטע' חי'ר 61
ולם תוך כדי הלחימה ביום א', 7 אוקטובר 1973, עברו משבות 16-47 והמשוירות.

הפגזה

סיני 111

מעב 116

כגאה מפקחת הריכ'ן

כלי רקען

BTROS

בונז'

כלי רקען

כלי רקען

ס-ו

כלי רקען

דחפור

דוחן

כלי בערים

X7

X5

X3

X3

כלי בערים

מרקם:
 טנק ■
 BTR-152 ○
 BTR-60 Θ
 תותח 122 מ"מ □
 ג'מ"י, קני ▨
 מרגמה 120 מ"מ ▨
 מסירת ▨
 16-ט

100

הערות לפרק ג' – אויב

1. ברק במלחמת יום הциיפורים – סא"ל (מיל') צבי עופר בהוצאת אג"ס-תוה"ד, מחלקת היסטוריה אפריל 1995, עמודים 73-76.
2. חטיבה 47 נכללה במסגרת הדרוג המטכ"לי השני. החטיבה הפעלה רק ב-7 באוקטובר בשעות הבוקר המוקדמות, במקביל להפעלה של דיוויזיה מסורינית.¹
3. ראה תולדות מלחמת יום הциיפורים, עמודים 51-53 – סא"ל (מיל') אלחנן אורן בהוצאה אג"ס-תוה"ד, מחלקת היסטוריה, ספטמבר 1992.
4. ברק במלחמת יום הциיפורים, עמודים 73-115.
5. תולדות מלחמת יום הциיפורים, עמודים 7-9.
6. סיורי תצפית שקיימתי במושבי הקו ברמת הגולן במהלך השבוע שקדם למלחמת יום הциיפורים, בהיותי קמ"ן חטיבה 7 (הדרכת מפקדי גדוד 77 להכרת הקו ברמת הגולן).
7. מתוך דוחות פענוח "מידדים" של מודיעין פיקוד צפון ש/523 מ-2 באוקט' 73, ש/527 מ-5 באוקט' 73.
8. ברק במלחמת יום הциיפורים, עמודים 79-82.
9. סקירת מודיעין מיוחדת מס' 4/74 ינואר 1974 – צבא סוריה תורה הקרב ויישומה.
10. תולדות מלחמת יום הциיפורים, עמודים 51-55.
11. ראיונות עם לוחמי מוצב 116 ב-יולי – אוג' 2000, סא"ל יair נPsi – מג"ד 74, ב-3 ספט' 2000. התנסותי האישית במהלך מלחמת יום הциיפורים בהיותי קמ"ן חטיבה 7.
12. ראה צבא סוריה תורה הקרב ויישומה, עמודים 106-108, 91-86, 49-56 בהוצאה אמ"ן מחקר 1/82 אפריל 1982.
13. ברק ביום הциיפורים, עמוד 82.
14. ראה דוח חתן תחקיר מג"ד 50 – רס"ן יהה (יורם יair) אג"ס מה"ד, מחלקת היסטוריה.
15. ראיון עם סג"ס יוסי גור מפקד מוצב 116 ב-17 באוג' 2000. סא"ל דוד גוטפרב ביצע עבודות מחקר על מחלci ההתקפה, ההשניה והנסיגת של דיוויזית חי"ר 5, בין התאריכים 11-6 באוקט' 73.
- סא"ל גוטפרב סייע בידי להבין את מחלci לחימת כוחות הדיוויזיה נגד מוצב 116 ובסביבתו הקרובה, והעמד לרשותי את המפות והmarsimim: 13 בעמ' 41, 14-16 בעמ' 47-44.

פרק ד'כוחותינוכוחותינו ברמת הגולן – ערב מלחמת יום הכיפורים ובמהלכה:1. כללי:

- א. רמת הגולן הוחזקה בשגרה על ידי מפקדה סדירה של חטיבת מרחבית 820, שהייתה אחראית על קיום הביטחון השוטף בגזרתה.
- ב. לחטיבה הוקטו שני גודז' ח"יר וגודז' טנקים, שנערכו בקו המוצבים לאורך הגבול ובעורפם.
- ג. הגירה יכולה חולקה לשתי גזרות משנה, להלן :-
הגירה הצפונית ומזרדות החרמון, מוצב 103 באוצר מגידל שמס ועד למוצב 110 ברכס חזיקה. גירה זו נתפסה על ידי גודז' 13 מחתיבת 1.
הגירה הדורנית מוצב 111 בתל א-שאף א-סנדיין בצפון ועד מוצב 'אפרסק' בדרום. גירה זו נתפסה על ידי גודז' 50 של חטיבת 35.
כוחות הח"יר אישו את המוצבים בכ-12-15 לוחמים בכל מוצב וקיימו את סיורי הביטחון השוטף ופתחת הצרירים לאורך גדר המערכת.
- ה. בנוסף לגודז' הח"יר, הוקצה לחטיבה המרחבית גודז' טנקים סדир 74 מחתיבת 188 'ברק' (שהיא הייתה ערווכה בשגרה ברמת הגולן) שנפרש לכל רוחב הגירה. הגודז' נערך בריכוזים פלוגתיים ומחלקיים, בעורפם של המוצבים הקדמיים בטוחים שבין 1 ל-8 ק"מ מהמוצבים.
- הгодז' הסדיר (53) השני של חטיבת 188 ערכז היה במהלך הקבע באוצר נפתח, בעוד הגודז' השלישי של החטיבה, גד' 39, היה גודז' מילואים שהימ"חים שלו היו במהלך ירדן ליד היישוב קצורי. כמו כן תוגברה החטיבה המרחבית בגודז' חת"ס סדיר שהוחלף מעט לעת. החטיבה תוגברה בכוחות הנדסה וגורמים אחרים.

2.

תגובה רמת הגולן ערב ראש השנה תשל"ד:

- א. בשבוע האחרון של ספט' 73, לאחר שהسورים תגברו את מערכיהם בקו החזית ולאחר תקירת הפלת 12 מטוסי הימ"ג הסוריים (ב-13 ספט' 73) והחשש הצה"ל מפעולות תגמול סורית, הוחלט בפיקוד הצפון להעלות את הכוונות ולתגבר את הכוחות הסדירים בחזיות רמת הגולן.
- ב. הצדדים הללו הביאו לקידומו לקו של גודז' הטנקים 53 של חטיבת 188 על חלוקת גזרות אחראיות בין שני גודז' הטנקים, בהתאם לגבולות הגירה של גודז' הח"יר.
- ג. גודז' הטנקים 74, בפיקודו של סא"ל יair נPsi בצפון, וגודז' הטנקים 53 בפיקוד סא"ל עודד ארז, בדרום.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטרוריה
ערן חקר קרבנות
הד - 595

- ראוי לציין שכחוצאה מחיותו של גדור 74 בתפקידו מבצעית באותה תקופה ותגבר החזית ע"י גדור הטנים הנוסף, גדור 53, לא שונתה היררכיותו של גדור 74. שתי הפלוגות שהיו בדרום הגורה נשאו תחת פיקוד גדור 53 שהעביר שתי פלוגות לגדור 74 בצפון הגורה, כתוצאה לכך היה ערוב כוחות הגודדים במלחמה: 2 פלוגות של גדור 53 לחמו תחת פיקוד גדור 74 ו-2 פלוגות מגדור 74 לחמו תחת פיקוד גדור 53 בדרום רמת הגולן.
- ה. הייתה הערכה שהכוחות תסייעים במהרה ולא היה רצון להראות לסורים תנועת כוחות מוגברת בתקופת הכוחות.²
- ו. ערב ראש השנה תש"ד, ב-26 בספט' 73, הוחלט במטכ"ל לתגבר את רמת הגולן ב-2 פלי מגדי 77 מחריבה 7, בפיקודו של סא"ל קהני, שעל לרמת הגולן מסיני ותוגברו בהמשך בפלוגה נוספת וב- 2 פלוגות מבצעיות מגדור 82.
- ז. ב-5 באוק' הוחלט במטה הכללי להעלות לרמת הגולן את חטיבת 7 בהרבה המלא, מוגברת בגדור טנקים 71 מבית הספר לשריון.
- ח. רמת הגולן תוגברה בארטילריה על ידי 11 סוללות במסגרת של ארבעה גודדי חת"ם.
- ט. גדור הנדסה סדר (מוקטן) שעסק בעיקר בהנחת מוקשים בחזית תעלת הנ"ט שנחפרה לאורך הקו ברמת הגולן.
- י. כוחות נ"מ, צפיפות ארטילריות, קישור ארטילרי וגורמים נוספים.³
(ראה מרשם מס' 7 עמי 28, מרשם מס' 17 עמי 51)

הערב תפוץ מלחמה....

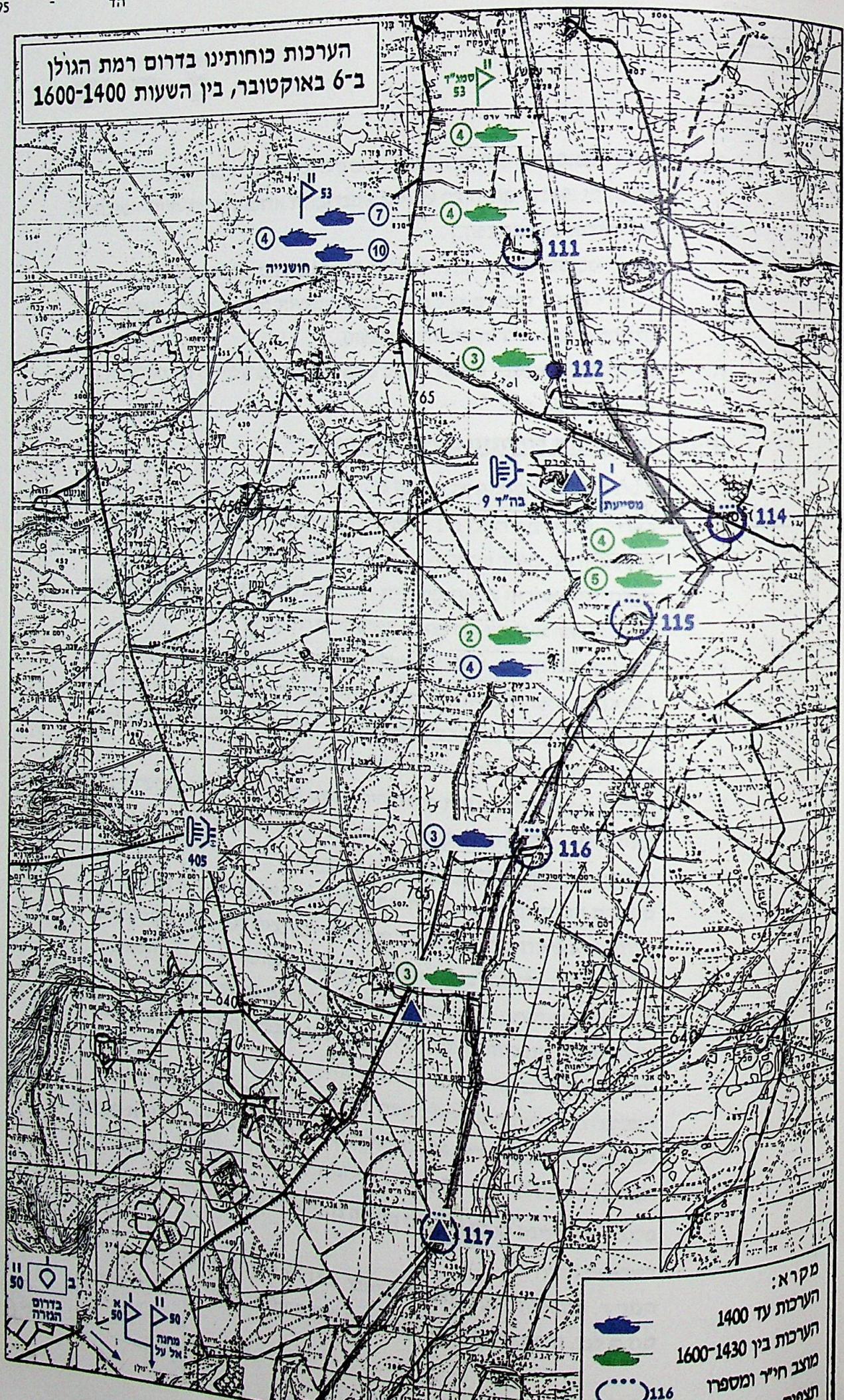
.3

בבוקר ה-6 באוק', זומן אלוף פיקוד הצפון, יחד עם אלופי צה"ל האחרים למטכ"ל ושם נאמר להם כי מלחמה עומדת לפrox' באותו יום בשעה 00:18 בחזית רמת הגולן וסיני. באותו עת עדין לא התקבלה פקודת לגיוס מילואים בהיקף מלא. ההוראה הייתה להנחות את הכוחות שבחזית לבצע את ההכנות הנדרשות למלחמה.

הצדדים העיקריים שנתקטו בפיקוד:

- א. בשעה 00:10 בבוקר, אלוף פיקוד הצפון נכנס את המח"טים והודיע: צפופה מלחמה היום בשעה 00:18, האלו' עודכן על ידי המח"טים בנושאי ריכוז הכוחות ופרישתם, האלו' לא הורה לבצע שינויים בתכנית ההגנה, יתכן... והוא התבפס על קבוצת פקודות קודמת בליל 5-6 אוק' שבזה דובר על ההכנות שיש לנוקוט נגד הדפ"אות של הסורים:⁴ כוחות הח"ר במוצבי הבט"ש שתוגברו במלחמות טנקים ללא שינוי, מפקדת גדור טנקים ופלוגת טנקים מחריבה 188 בשתי הגורות, עצודה גורתית לעיבוי מערכ' ולהתקפות נגד מקומות. חטיבת 7 יודעה בעתודה עיקרית בגורה לביצוע התקפות נגד ברמה הפיקודית: לדרום רמת הגולן, למרכזה או צפונה, בהתאם להתפתחויות.

הערכות כוחותינו בדרום רמת הגולן
ב-6 באוקטובר, בין השעות 1400-1600

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
נען חקר קרבנות
חד - 595

- ב. בשעה 00:10 הפיקוד הורה לפנות נשים וילדים מישובי רמת הגולן.
- ג. בשעה 10:10 הפיקוד הורה על גיוס פומבי (בזלת אדומה) של כל חיליל המילואים של יחידות פיקוד הצפון.
- ד. בשעה 30:10 הפיקוד הורה לחטמ"ר 820 לתרבער את מספר הלוחמים במוסכמים, עד כדי 16-20 לוחמים בכל מוצב, למקום צפיפות מוחז למוסכמים (בשעה 12:53 נתקבל בחטמ"ר דו"ח שההוראה בוצעה).
- ה. בשעה 53:12 נתקבל בפיקוד אישור מהמטה הכללי להעלות לרמת הגולן את גודוד 51 של חטיבת גולני.⁵

היערכות ופעולות כוחותינו בדרכים רמת הגולן:

.4

- גודוד 50 – גודוד הנח"ל המוצנה של חטיבת 35
- א. הגודוד עלה לרמת הגולן ב-1 באוק' 73 ונערך בגזרה הדרומית של רמת הגולן ב-2 אוק' 73, לאחר שהחליף את גודוד 12 מחתיבת גולני.
- ב. הגודוד היה אחראי על אחזקה גורת דרום רמת הגולן, מוצב 111 בצפון גזרתו בתל-阿森ס-סנדיין ועד מוצב "אפרסק" בדרכים גזרתו.
- ג. משלימות הגודוד היו: לבצע את פעילות הביטחון השוטף כנדרש, אחזקת המוצבים, ביצוע צפויות יום ולילה, ביצוע סיור בט"ש לאורך הקו הסגול על דרך הטשטוש של אורך כביש המערכתليلה, ובבוקר פתיחת הציריים החקלאיים בדרכים רמת הגולן ודרך המערכת של אורך הקו הסגול.
- ד. תפקיד מפקדת הגודוד בעת חירום היה לתפוס את עמדת השליטה והפקוד הגודודי בתל פרס, באמצעות חפ"ק מג"ד ולנהל את קרבת ההגנה בגזרתו.⁶
- ה. **פירוט היערכות ופעולות הגודוד עד 6 באוק' 73:**

מפקדת הגודוד ופלוגת המפקדה התמקמו במחנה אל-על שבדרומי רמת הגולן. פלוגה א' בפיקוד סרן יצחק כנען, תפסה את המוצבים בקו: 116, 117 וצפיפות תל-阿森ס. הפלוגה ביצעה את סיורי הביטחון השוטף לאורך הקו הסגול. פלוגה ב' התמקמה בנח"ל גולן ותפסה את המוצבים בדרכים גזרה: מוצב יאורן וצפויות באנסס ובאפרסק. כמו כן ביצעה הפלוגה את סיורי הקו ופתיחת הציריים החקלאיים בדרכים גזרה. הפלוגה המשיינית התמקמה במחנה גשור הישנה שבצומת רפיד ותפסה את המוצבים 115 בתל קליע, 114 בצומת רפיד ואת מוצב 111 בתל-阿森ס-סנדיין. הפלוגה ביצעה את סיורי הקו כיתר הפלוגות. (ראה מרשם מס' 17 עמ' 51) פלוגה ג' – פלוגת קורס המ"כים נמצאה בתקופה זו באימונים ולא הייתה בשליטת הגודוד.⁷ המג"ד, סגן אלוף יעקב בנדל, נפצע ושבր את רגלו בתרגיל עניחה, ימים ספורים קודם לכן, והפיקוד על הגודוד בפועל היה בידי הסמג"ד, רס"ן מנחים זטורסקי. קודם לכך, והפיקוד על הגודוד בפועל היה בידי הסמג"ד, רס"ן מנחים זטורסקי.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

בשל סיבות שלא היו הקשורות בגדוד, התבצעה הכניסה לכו באופן חפו' ובלא לבצע חפיפה מסודרת בין המפקדים של הגודוד היוצא והנכנס. חלק מון המוצבים הtagלה מחסום בכלי נשק ותחמושת, ולמפקדת הגודוד חסרו מספר כלי רכב.⁸

פעילות מפקדת גודוד 50 בפרוץ המלחמה:

דקות ספורות לאחר השעה 00:10, התקבלה הוראה במפקדת הגודוד ממפקדת חטיבה 820 לתגבר את המוצבים ל-16-20 לוחמים בכל מוצב. רס"ן מנחם זוטרסקי (הסמג"ד), ביצע את הפקודה ותגבר בלוחמים נוספים את המוצבים כנדרש (למוצב 116 הגיעו בשעה 30:12, 3 לוחמים נוספים), ותדריך בטלפון את מפקדי המוצבים כי עומדת לפrox' מלכמת.

סמג"ד 50, ביצע את ההכנות האחרונות ובדק את התארגנות הגודוד ל"יום הקרב" או להתרחשויות אחרות. בשעה 13:00 יצא מנחם בג'יפ, מלאה בקצין המבצעים הגודי ו-2 סמלים ממבצעים, כדי לתפוס את עמדת החפ"ק (חבורת פיקוד קדמית) של הגודוד בתל-פרס.

בשעה 13:15 בהגיעם למרגלות התל, החלה ההפגזה הארטילירית. ג'יפ הסמג"ד נפגע, מנחם ואנשיו נחלצו ללא פגע, האзор כולם היה מוכה באש ארטילירית צפופה מכל הצדדים, הם המתינו להפגזה כלשהי כדי להגיע לבונקר הפיקוד בתל-פרס. באותו זמן ובמשך מספר שעות הם היו מנוטקים מרשת הקשר הגודודית, ובמפקדת הגודוד לא ידעו עד הערב את קורותיו של הסמג"ד. חפ"ק גודוד הח"יר בתל-פרס לא פעל ולא שלט על הגזרה, בשעות הקritisיות. מוצבי הקו וגורמי הגודוד האחרים היו אף הם תחת הפגזה כבדה וכל אחד היה מרוטק למקוםו. רס"ן יורם אייר (ויה) שימש כסמג"ד 50 (3 חודשים קודם המלחמה) כשהוחלף החל את לימודיו במכילה לפיקוד ולמטה (פו"ם).

שבת לקרה הצהרים, נקרא יהה מביתו, הוטל עליו לפקד על גודוד 50. יהה ארוי את חפציו החיווניים, ועשה דרכו לרמות הגולן. בהגיעו למבואות בני יהודה, בשבת בשעות אחיה"צ, הואפגש את שבתאי, רס"ר הגודוד שעדן אותו על פרוץ המלחמה ועל הנעשה במפקדת הגודוד בא-על-על שמופגות קשות. יהה צפה על הרמה האפופה בעשן וברגע של הפגיעה בהפגזה הארטילירית, נכנס לחוננה הגודוד בא-על. יהה התרשם שא-על ספוגה הפגיעה רצינית, כולה זרועה רסיסים, קצין הקשר הרוסים, רכב פגוע, אין איש בחוץ.⁹ יהה נכנס לבונקר ופגש את דוכן, קצין הקשר, את אורן, קצין המודיעין ועוד כמה סמלים ממבצעים. הם הסבירו לו את קורותיהם של מנחם הסמג"ד ואנשיו ועל ניתוק הקשר ביניהם. יהה החל בארגון של חמ"ל (חדר מלחמה) בתוך הבונקר והחל לניהל את המלחמה של גודוד 50 תוך שהוא מתקשר לכל המוצבים ובעורתו של סרן יצחק כנען (מ"פ א') התעדכו בתמונה

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
חד 595

המצב בין השעות 1350 ועד הגיעו בסביבות השעה 1500, השעה בה החל רס"ן
יירם (יירם יאיר) את תפקידו כמפקד גודל 50 במלחמה يوم הכיפורים.¹⁰

גודל 53 מחתיבה 188:

מפקד הגודל היה סגן אלוף עודד ארז, הגודל שכן דרך קבוע במחנה עליקה. בימיים שלפני המלחמה, נערך הגודל לאימונים ברמת הגולן. כתוצאה מהכנות והחלטת גזרות האחירות בין שני הגודדים היסדיים של חטיבת 2 פלוגות גזרה בגזרה הדרומית של רמת הגולן, תוך שהוא נאלץ להקצות 2 פלוגות גזרה הצפונית של רמת הגולן, ת"פ גודל 74, ולקבל תחת פיקודו את שתי הפלוגות מגודל 74 שהיו ערכות בתעסוקה בקו בdry רמת הגולן.

היערכות, משלימות ופעילות הגודל עד 6 באוק' 73:

(ראה מרשם מס' 17 עמ' 51)

מפקדת הגודל ופלוגת טנקים ג' רוכזו בחושניה ושימושם כעתודה גוזרת לבייזוע התקפות נגד מקומיות ותגברו בכל גזרת דרום רמת הגולן. פלוגה ג' הייתה בפיקודו של סגן עוזי אוריאלי.

פלוגה ז' מגודל 74 (המ"פ סגן אורי עקיביה) הייתה ערכה אף היא בחושניה ונועדה לתגבר את המוצבים 111 ואזור מוצב 112.

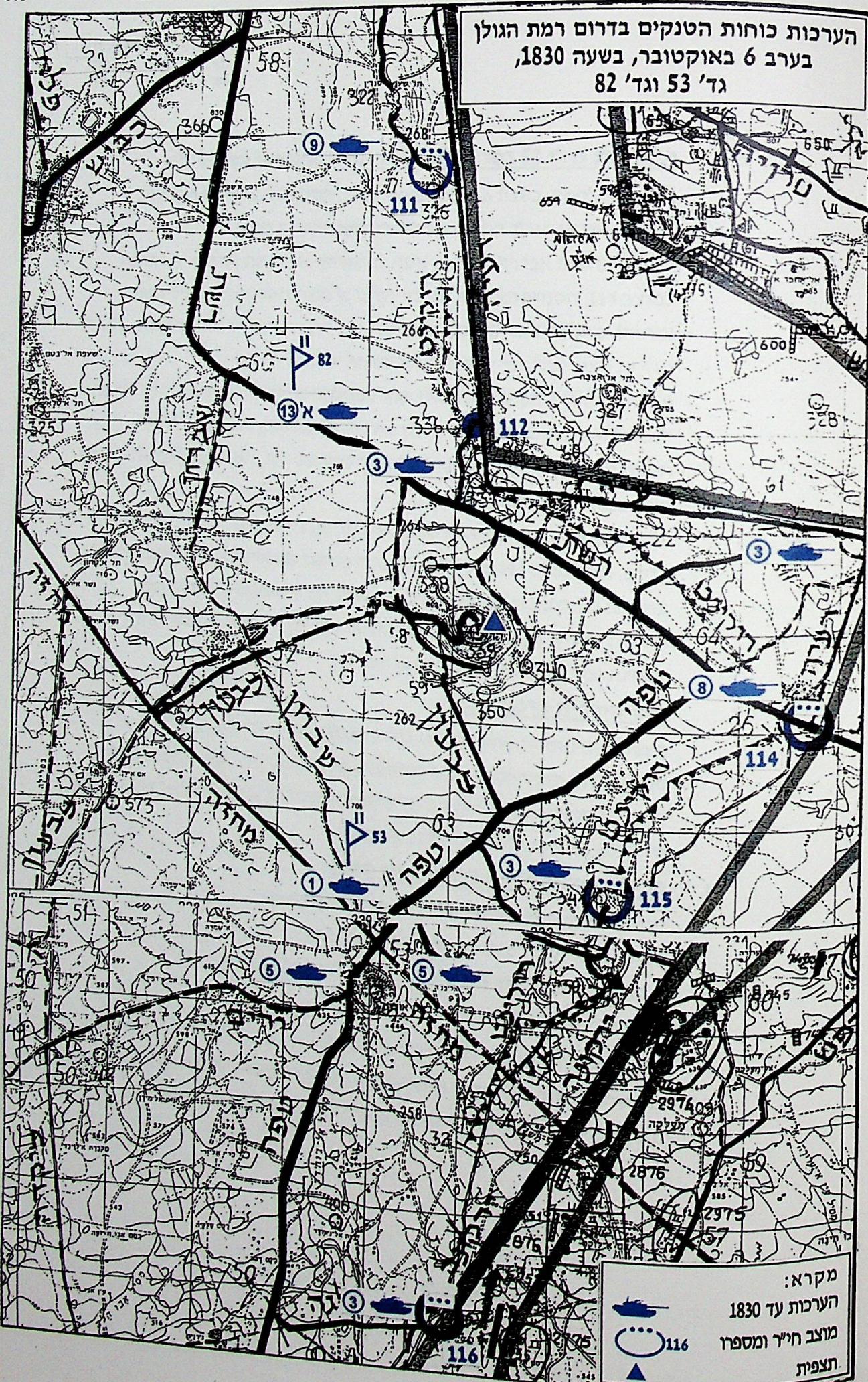
פלוגה ו' מגודל 74 (המ"פ סגן אבי רוניס) מפקדת הפלוגה ומחלקה נערכו במחנה ג'וחדר, מחלקה ליד מוצב 114, מחלקה ליד מוצב 116. בקבוצת הפיקודות של חטיבת 188 ב-26 בספטמבר, הסביר מ"ט 188 את צעדיו הכוונות שננקטו כתוצאה מההתעצמות הסורית בחזית רמת הגולן ועל האפשרויות להתפתחות יום קרבות או לאפשרות חמורה יותר שבה ינסו הסורים לבצע התקפת מתחפה בעוצמה חטיבתית, כדי להשיג יעדים מקומיים, לנוכח את הפלת 12 מטוסי המיג ולשבור את הקיפאון המדיני.¹¹ הגודל הדרומי נועד, ככל מקורה,

של תקירת אש, לבצע את הפעולות הבאות:
לפרוס את שתי הפלוגות על פי תכנית 'קפיטל' ברמפות שנחקרו לצד המוצבים בקו הקדמי, להפעיל את פלוגת העתודה לתגובה או להתקפת נגד, על פי שיקול המג"ד בשטח.

הפעם הורה המ"ט את המג"דים להפעיל את פלוגת העתודה, רק לאחר קבלת אישורו.¹²

פעילותם של צוותי הטנקים בימים שקדמו למלחמה הייתה טיפול והכנת הטנקים לקרב, סיור דרכי הגישה לעמדות 'קפיטל', תצפית וזיהוי מוצבי האויב בחזית המערך הסורי.¹³

הערכות כוחות הטנקים בדרום רמת הגולן
בערב 6 באוקטובר, בשעה 1830, 1982
גד' 53 וגד' 82

מקרא:
הערכות עד 1830
מושב חיר' ומספרו
תצפית

היערכות גודז 53 בפרוץ המלחמה: (ראה מרשם 18 עמי' 54 א').

בפרוץ המלחמה, שבת 6 באוק', בשעה 1400, התקבלה בגודז 53 פקודת 'קפיטל' ומכאן ואילך החל הגודז להיערך לפי התכנית להלן:-
 פלוגה ז' (המ"פ אביו רוניס) וטנק נספ', נע מזרחה ותפס את הרמפה הסמוכה למוצב 114. הסמ"פ ומחלקה נתנו לוי נערך ברמפות השולטות על ציר הנפט (מחוז). מחלקה 3 בפיקוד סגן יואב יקיר נעה דרומה ותפסה את הרמפות 111 ד' ו-ה' על הציר המתחרב לתל-סאקי בצומת 'ירקונה' ('פנקס').
 פלוגה ג' בפיקוד סגן עוזי אוריאלי (פחוט מחלקה שהועברה ת"פ סמג"ד 53) נעה לעמדותיה המתוכננות: הסמ"פ, סגן בווע' תמיר עם טנק נספ', נע מהחונינה לציר הנפט וחבר למחלקת הטנקים של פלוגה ז' לסגן נתן לוי, המ"פ עם חמישה טנקים נערך במוצב 115 ומצפון לו.
 פלוגה ז' בפיקודו של סגן אורן עקיביה שמנתה שבעה טנקים: מחלקה בפיקוד המ"פ, נעה למוצב 111 (4 טנקים). מחלקה בפיקוד הסמ"פ נערכה ברמפות ליד מוצב 112 (מוצב 112 לא היה תפוס). הסמג"ד רס"ן שמואל אסקרוב ועד מחלקת טנקים 1 מפלוגה ג', המ"פ ומחלקה מפלוגה ז', פיקד על ציר החידירה מכודנה (ציר טרואה). (ראה מרשם 10 עמי' 37).

הארטילריה ברמת הגולן:

כוחות הארטילריה שהיו פרוסים ברמת הגולן בשגרה, היו בעוצמה של 3-4 סוללות והיו ת"פ החטיבה המרחבית 820. עד 6 באוק' 73 רוכזו ופרשו ברמת הגולן 11 סוללות ארטילריה מגודז החתי'ם הסדריים: גודז מרגמות כבדות 334, גודז 405, גודז בה"ד 9, גודז 55 (2 סוללות).

פרישת הארטילריה בדרכים רמת הגולן:

סוללות תומ"ת 155 מ"מ מגודז 405 ממערב לתל גיוחדר.

סוללת תומ"ת 155 מ"מ מגודז בה"ד 9 בתל פרס.

2 סוללות תומ"ת כבד 175 מ"מ בציר קק"ל בקרבת צומת חונינה.

(ראה מרשם מס' 10 עמי' 37)

קישור ארטילרי הוקצה לגודז הטנקים והח"ר + מג"ד ארטילרי – סא"ל עמי כהן שהוצב בתל פרס כקצין תצפית בכיר. עמי הפעיל את יחידות האש וטיווח את הארטילריה בגזרה עד פינויו של תל פרס.¹⁴ (ראה מרשם מס' 10 עמי' 37)

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

לחימת מחלקת הטנקים במוצב 116 וסבירתו:

זהו סיפורם של לוחמי מחלקת הטנקים 3, שהיו "כוח השריון" היחידי והאחרון שעסיק בבלימה נחללי הכוחות הסוריים, בקצה הדורמי של רמת הגולן. מחלקת טנקים 3 בפיקודו של סגן יואב יקר היהתה שייכת לפלוגה ו' מגוד 74 של חטיבת 188. המ"פ היה סגן אבי רוניס, סמל המחלקה ניר עתיר ומפקד טנק הגור סמל אייר וקסמן. בשבת בצהרים שהתה המחלקה בחניון מנהלתי, כק"מ ממערב למוצב 116. בשעה 13:50: עברך, החלה הפגזה ארטילרית כבדה, על החניון וסבירתו, "...טנקיסטים שהיו בכוננות קפצו לטנקים, התניינו מנועים ויצאו מתחום החניון מוכחה העשן והאבק השחור שהיה מהול ברית חריף של בזלת וمتכת". בשעה 14:00 התקבלה ברשות הפלוגתית פקודות יקפיטל מהמ"פ אבי רוניס שהורה ליואב המ"מ לנעו ולתפוס עמדות. למחלקה 3 היהתה כוח הטנקים הדרומי ביוטר היו 3 עמדות מחלקתיות באזור מוצב 116: שתיים מזרום למוצב 116 ד'ו - ה', והעמדה השלישי הייתה מצפון למוצב 116 עדמה 511 ז'. (ראה מרשם 19 עמ' 58).

עמדות הטנקים הוכנו מראש ובנו על בסיס ערום סוללת עפר ברוחב של כ-2 מ' בחזית, בגובה התובה של הטנק, מאחוריה משטח ישר המאפשר עמדת אש נוחה ומפולשת לטנק, ומאתורי עמדת האש הייתה עמדת המתנה המסתירה את כל גובה הטנק. מכל רמה / עדמה, ניתן היה להפעיל 2 – 4 טנקים במקביל. העמדה נבנתה בתוואי קרכע שאפשרו שליטה מרבית לחזית הסורית, על תעלת הנ"ט ושדה המוקשים בשטחנו. לכל עמדה הייתה דרך גישה מושלטת בחבירות צבאות.

טנקיסטים תורגולו רבוות להגיע ביום ובלילה לעמדות והכironו היבט את השיטה וייעדי האויב בחזית הסורית. ביום ו' בבוקר, הגיע לחניון הטנקים של מחלקה 3, המג"ד, סא"ל אייר נPsi, מלווה במ"פ, סגן אבי רוניס. אייר סיפר לטנקיסטים על הכוננות ועל האפשרות לניהול יום קרבות מהרתת, שבו תהיה לנו עבודה רבה והצלהתנו תקבע את התוצאות. אייר הדגיש "... וחשוב לנו מאי לחזק את כוח ההרתעה שלנו כלפי הסורים. המג"ד החדר בנו מוטיבציה וגאות יהידה".¹⁵ עמדות המתוכננות למחלקה, נבנו על רכס הבחתה (מוצב 116 נמצא בחלקו הצפוני) זו התורומות קרקעית שאפשרה תפיסת עמדות טבעיות, יעילות מאי לכיוון מורה, לשיטה על צירי התנועה האפשריים של הסורים, לתקיפת מוצב 116. (ראה מרשם 19 עמ' 58 ומרשם 13 עמ' 41)

עמדות אלו נתפסו בשבת אח"צ, הטנקים נעו דרומה, בהתאם לתוכנית החטיבתיות ותפסו את העמדות ב-116 ד'ו - ה', ששלטו היבט על ציר 'פינקס'. בשעות הראשונות של המלחמה, העמדות לא היו חשובות, היות והמאיץ הסורי באוטן שעוט התרחש כ-300 מ' מצפון למוצב 116, שם לא היו טנקים שביכולתם היה לבלים את הסורים ולמנוע את הקשרת הפרצות. בין השעות 13:50 - 16:00 לא היו מודיעין בכל הגזרה הדרומית של רמת הגולן לאזור הפרצות הנבנה 300 מ' מצפון למוצב 116.

* יקפיטל – תוכנית חטיבה 188 לתפיסת עמדות הטנקים המתוכננות לצדי המוצבים בקו לקראת يوم קרבות.

סגן יוסי גור, מפקד מוצב 116 ולוחמיו, היו באותו שעת תחת הפגזה ארטילריה כבדה בתוך הבונקר. ממקום היותה של מחלקת הטנקים בעמדות 611 ד' ו-ה', לא ניתן היה לצפות במרתח שמצפון למוצב 116. באותו זמן לא היה קשר בין מפקד מוצב 116 למפקד מחלקת הטנקים, כדי שהאחרון יזכה במרתח סביר המוצב, מתוך תצפית שאינה נתונה להפגזה הארטילריה הכבדה וידוחה למפקד המוצב על אירועים שלא נצפו מהמוצב המופגزو.

מחלקת הטנקים נעה דרומה על ציר המערכת לצומת פנס. המ"ם יואב וטנק הסמל ניר, התמקמו בעמדה 611 ה', בעוד הגור נשאר בתצפית מאחור. הם החלו לירות על הבונקרים של צידא, הם זיהו טנקים בודדים שנעו בין צידא לאל חנות.

מספר ניר עתיק... "זיהיתי 4 טנקים, השמדתי 2 טנקים, דוחתי ליואכ המ"ם שהחל בירי והשמיד 3 טנקים נוספים מתחם ה-10 שזיהינו. הגור וקסמן עלה לעמדה והצטרך לירוי הייל ולהשמדת טנק האויב בחזית. בהמשך הctrף יואב יקיר לגור בעמדה 611 ד' וניר נשאר בעמדה 611 ה' והשמיד טנק נוסף. תוצאות הקרב דוחו לאבי המ"פ, תנועת הסורים נבלמה בשלב זה.

בDİיעבד מסתבר שבאזור שמזרחה לצידא ואל חנות, נרככה חטיבת מモונת 132. תפקידה היה לפrox בציר פנס, בשלב מאוחר יותר בלילה. הטנקים שהושמדו ע"י מחלקתו של יואב יקיר, יתכן והיו מתחם המוצבים. בכל מקרה, בשעות 30:14-30:16 לא היה מאמץ או תנועות של כוח

סורי מול היררכות מחלקת הטנקים.¹⁶

בסביבות השעה 30:16 הודיע המ"פ בראשת הפלוגתית למ"מ כי הטנקים הסורים עוברים צפונית למוצב 116, 3.5 ק"מ מצפון לעמדות בהן פעלת המחלקה. מיד הונן הצורך לדרג צפונה לעמדה 511 ז', אותה הם הכירו, והיא השולטת על ציר החדרה מצפון לרכס הבחתה ולמוצב 116. (את העמדה זו הייתה המחלקה מתורגלת לתפוס במקרה חdirה או תקיפת מוצב 116). יואב שלח את הטנק של סמל ניר עתיק, ראשון, כשהוא והגור עדין יורים מזרחה ומצטרפים בהמשך. ניר עתיק נע על הדרכ לכיוון צפון כשמיוצב 116 נמצא מצפון מזרח לו.¹⁷

כשהגיע ניר למרחק של כ-300 מ' מדרום מערב למוצב 116, חשבו עינויו, לפני במרחיק של 500 מ', נראה עשרות כלים سورיים, ניר זיהה את הטנקים הסורים החוצים את גדרות המערכת ואת תעלת הנ"ט ועוביים על טנקים גישור, מסות של טנקים.¹⁸ (ראה מרשם תצ"א 16 עמ' 47)

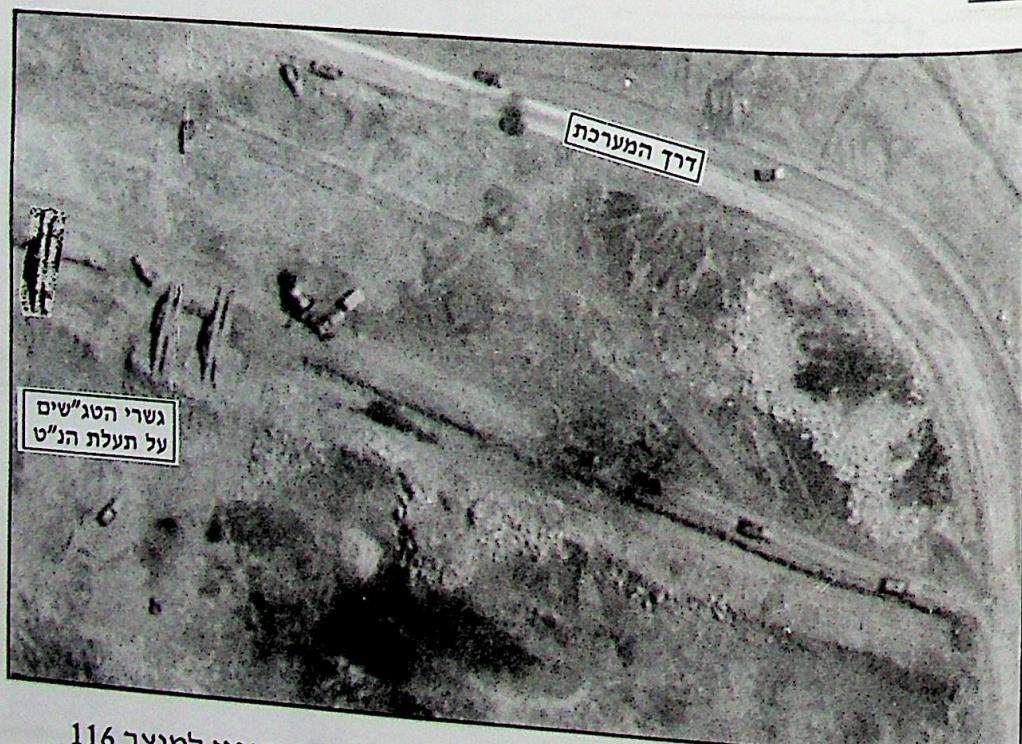
אזור הפרצות, 300 מ' מצפון למוצב 116
המעברים של חט' חי"ר 61 וחט' משוריינית 47

תצלום קרקע - 12

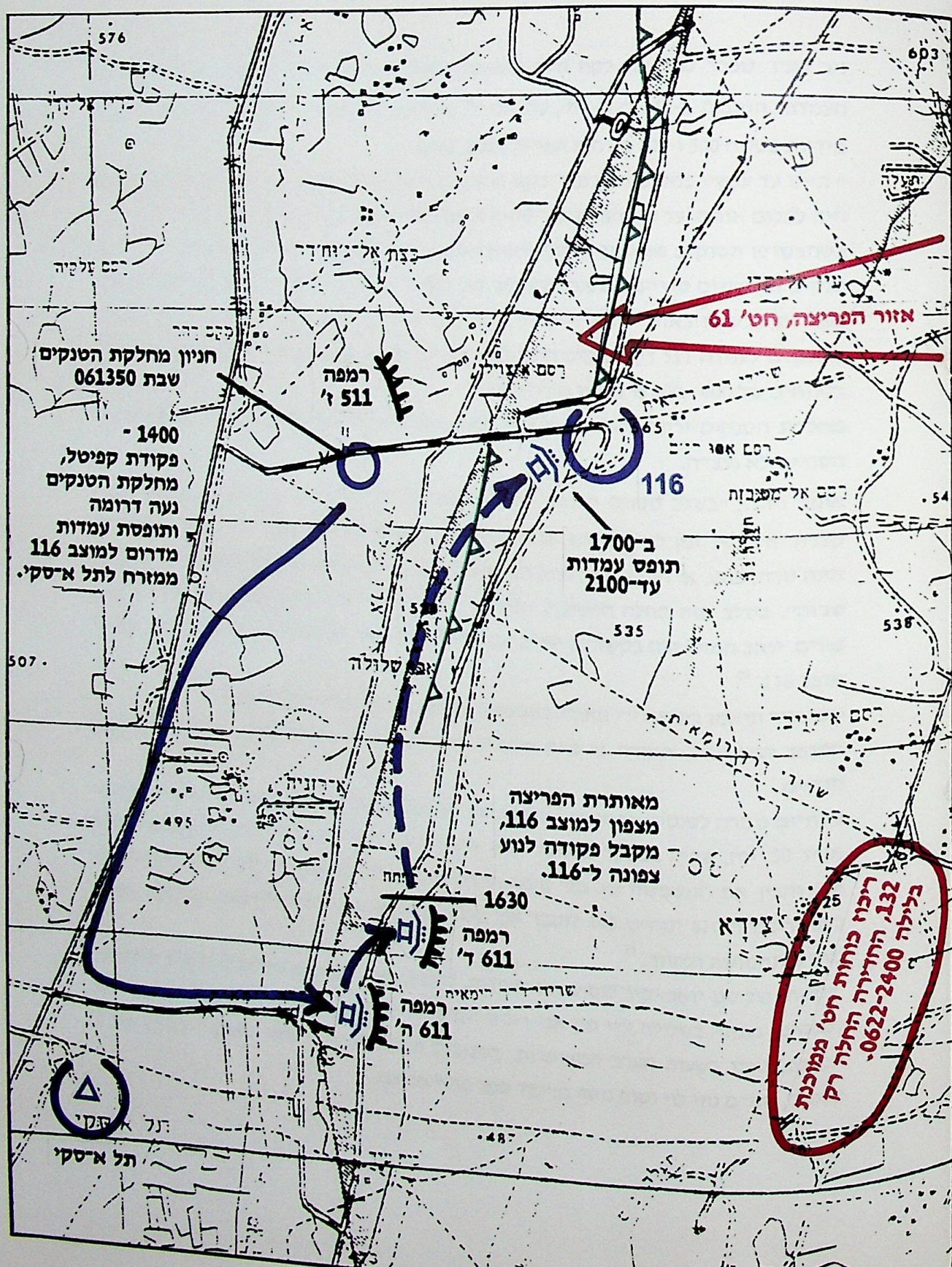
תצלום קרקע של שלושת הטג"שים המגשרים על תעלת הנ"ט

מŕשׁם תצ"א 21

שלושת הטג"שים פרוסים על תעלת הנ"ט 300 מ' מצפון למוצב 116
בנ"ט 11 לאחר נסיגת הסורים מרמת הגולן

**מרשם תפעול מה' הטנקים של סגן יואב יקיר ז"ל
בין השעות 061350-2100, 6 באוקטובר 1973**

נייר עתיק שסביר למד את ללח הירוי והפגיעה במטרות אויב, דקות מעתות קודם לכטן, מתוך העמדות הטובות ב-611 ד' ו-ה', שם הם ירו בטוחנים של 2000 – 2500 מ', ניר ראה מטרות מידיות בטוחה 500 ו-700 מ', והוא הצר על המצב שנוצר:

"הינו עד עכשו במקום הלא נכון, בזמן הלא נכון, כאן מצפון למוצב 116 לא היה אף טנק שיכל היה לבולם אותם, עד שאנו הגענו." (ראה מרשם מס' 12 עמי' 39 תצ"א 16 עמי' 47)¹⁹
 כשהצטרכו הטנקים של יוואב ווקסמן דקות מספר לאחר מכן, עד מהה מחלקת הטנקים מול כ-60 טנקים ונגמ"שים סוריים צפופים, החוצים מעלה לטנקים הגישו את תעלת הנ"ט. המחלקה נערכה בעמדות טבעיות באזורי צומת "ירקונה" - 'פלגה' (ראה מרשם 14 עמי' 44), משום שלא הצליחו להתקדם לעמדה 511 ד', הטנקים החלו לנחל אש עם טנקים ונגמ"שים סוריים, שהיו באותו זמן בטוחנים של 400 – 600 מ' מצפון מזרחה להם.
 מחלקת הטנקים ירתה והשמידה מטרות רבות, נגמ"שים וטנקים הוועלו באש, אך תנועתם של הסורים לא עצרה.

אומר ניר.... "בשלב מסויים הרגשנו שאנו עוזרים את ההתקפה הסורית. הייתה זו אשליה קצרה. אין כאן זמן לתקן אש, אתה צריך להיות צוות מטורגל, אתה יורה בטוחנים קצריים, אתה יורה, פוגע, או חוטף. אתה חייב לשנות עמדה בשניות ורך מקצוע אמייתי יכול לשרוד בקרב שכזה". בשלב זהה החליטה החשיכה, הטנקים היו "קצריים" בתחמושת כבדה, נותרו להם מעט פגיזים. יוואב המ"ם היה בקשר עם המ"פ אבי רוניס, וניר ניהל את הקשר עם סגן יוסי גור, מפקד מוצב 116.²⁰

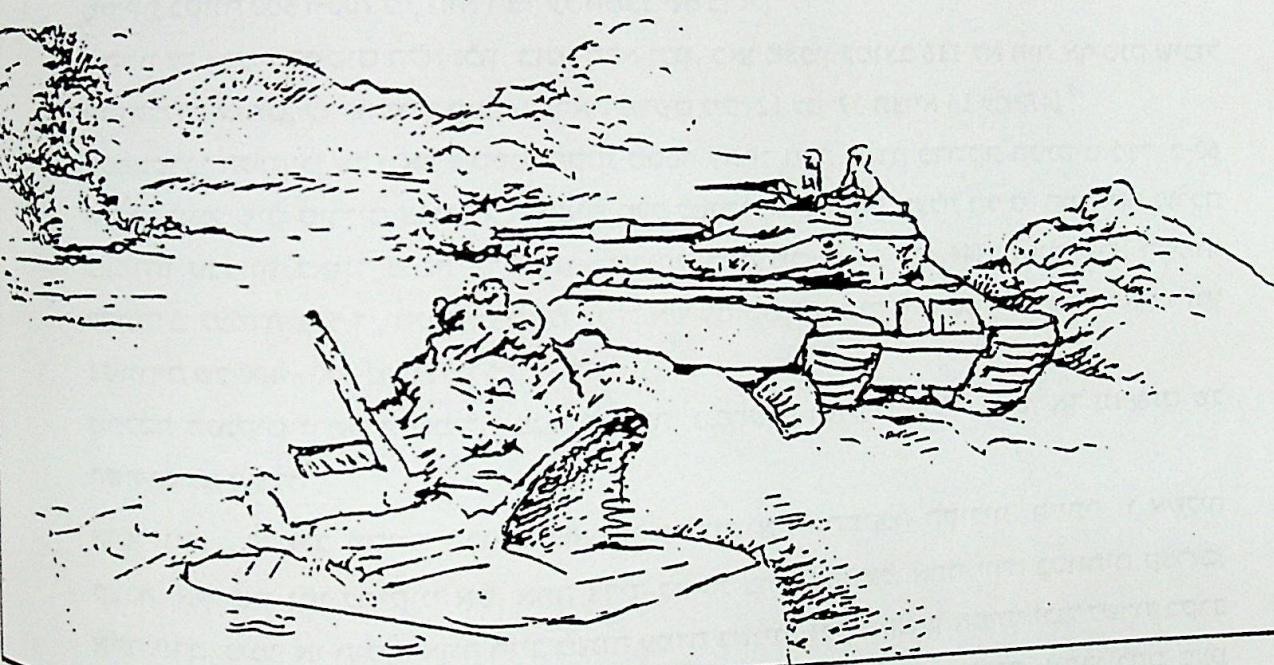
יוסי וניר תיאמו ביניהם ירי תאורה באמצעות מרגמה 81 מ"מ שנמצאה במוצב. המוצב החל יורה תאורה 81 מ"מ שלaura ירו הטנקים על מטרות ופגעו בטנקים ונגמ"שים סוריים.

בינתיים נגמרה לטנקים התחמושת הכבודה, אך הם נשארו בעמדות וירו בנשך קל לאזורי הפרצות. מג"ד 50, היה, שהיה בボונקר בא-על וניזון מהדיוחים, זיהה את אזור הפריצה שמציגו למוצב 116 והבין את המשמעות של גמר מלאי התחמושת הכבודה במחלקת הטנקים. היה הפעיל לחץ כלפי חטמי'ר 820 ומחר"ט 188 לתגבר את מוצב 116 בטנקים נוספים ולאפשר למחלקה למלא מחדש תחמושת ולהזוז.²¹

בקשתו של סגן יוואב יkir לנוטש את העמדות, לדלג לאחר מכן, לפגוש את הדרגים ולמלא תחמושת לטנקים, נונתה בשלילה ע"י סגן אבי רוניס המ"פ. היה המג"ד שכנע את חטיבת 820 לתגבר את המוצב, ואכן בשעות הערב המאוחרות, בסביבות השעה 21:50, הגיעו למוצב תגבורות של 2 טנקים, המ"ם נתן לוי וטנק נוסף בפיקוד סמל מוטי אביבם.²²

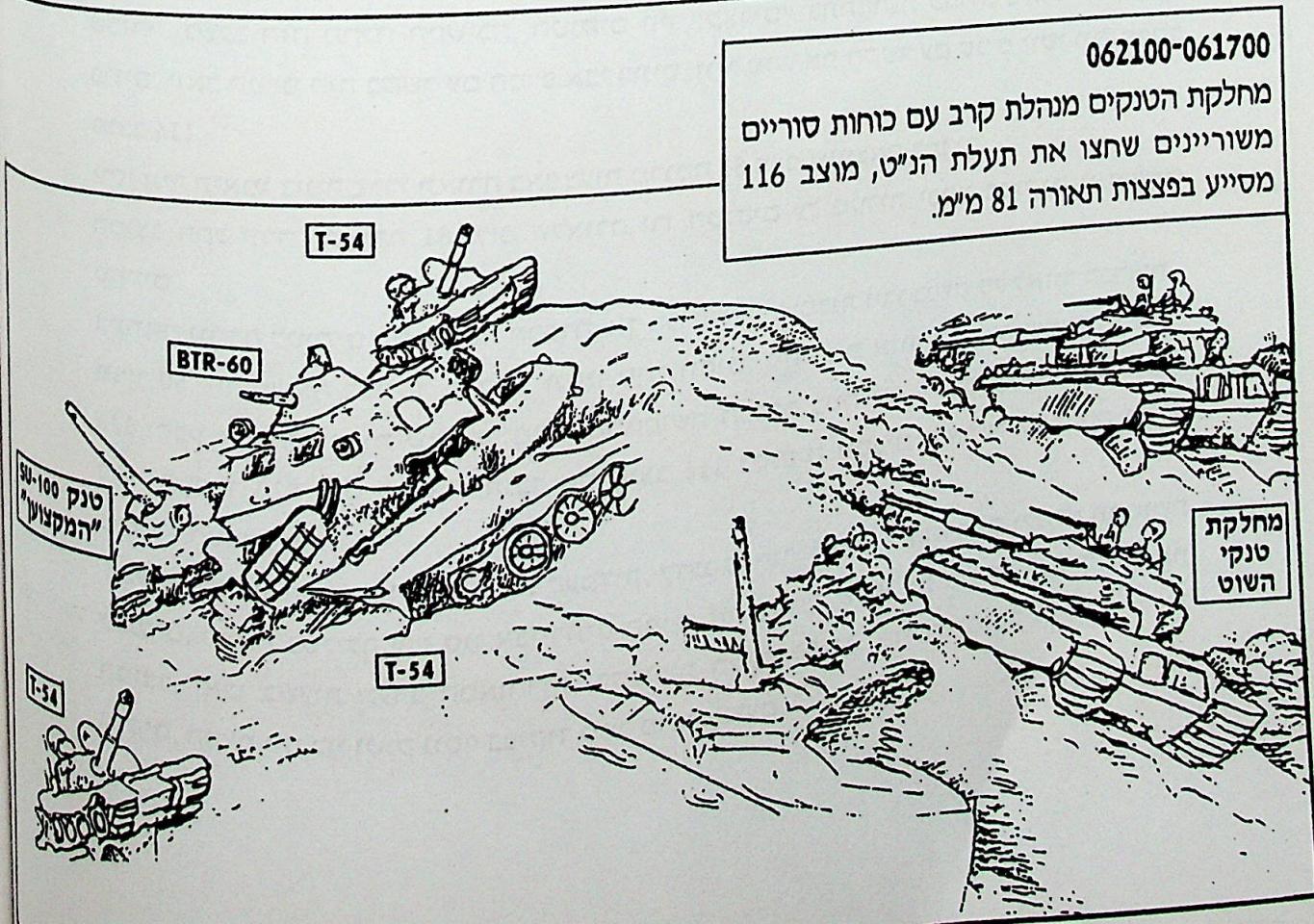
061700

מחלקת הטנקים של יואב יקייר תופסת עמדות
כ-300 מ' ממערב למוצב 116, מנהלת קרב עם
כוחות סוריים בטווחים של 500-700 מ'.

062100-061700

מחלקת הטנקים מנהלת קרב עם כוחות סוריים
משוריינים שחצו את תעלת הנ"ט, מוצב 116
מסיע בפצצות תארה 81 מ"מ.

מספר ניר עתיק...."לפni שאנחנו מצלחים לכוון אותם ולעדן אותם בתמונה המצב, הם פועלים על דעת עצם, הם מתמנים לתפוס עדות בכניסה למוצב. לא ידעת שהם כבר היו "בסיפור דומה", שהם נלחמו בגבורה דקוט לא רבות קודם לנכיר גיוחר. סגן נתי לוי המ"מ מנסה להיכנס למוצב ולמצוא עדמת אש עילאה". בניסיונו זה, הוא עולה על מוקש בכניסה למוצב והטנק פרס זחל וויצא מכלל שימוש. (ראה מרשם תצ"א מס' 6, עמוד 21)

סמל מווטי אביעם הגור התקדם לעבר הטנק הפוגע וחילץ את המ"מ שלו, נתי לוי, ואת צוות הטנק. הם נכנסו לטנק של מווטי וחברו למחלקה של יואב יקיר בעמדותיה. ארבעת הטנקים המשיכו לירוט את שארית הפגזים, וכשהלו נגמרו הם המשיכו לירוט במקלעים על חי"ר ונגמ"שים. אחד מהטנקים הסוריים (להערכתו של ניר עתיק), משחית טנקים מסוג 100 – SU שנמצא בראש שדרת הטנקים הסוריים שנעה מערבה היה מקטען במיוחד, הוא ירה פג'ו ופגע בטנק של מווטי 'בתא 6' שנדלק והחל לבוער. מווטי ירד בנסיעה מבוהלת לאחר, כל פתחי הטנק היו מוגפים ויתכן שהטנק לא נשלט על ידו באותו שלב. הטנק נע כ-2000 מ' לדרום מערב ונפל לתעלת הנ"ט. הוצאה פעול בהתאם לתרגולות והצליח לכבות את האש ולהיחלץ מהטנק.

הקרב לא הסתיים, ה – 100 – SU הסורי הסיט את המקלע, ו"קצר" את יואב יkir מפקד המחלקה. צורר ארוך פילח את חזזה, יואב נפל חל בצריח. לא היה ביכולתם של הטנקים להמשיך להתמודד מול הסורים במקלעים. סמל ניר עתיק נותר המפקד והתקשר למ"פ אבי רוניס ועדכן אותו על מצבם. רק בשעה 30:22 קיבל ניר עתיק את האישור ממ"ט 188 לסתת לאחר ולחבור לסמג"ד 82 בתל-א-סאקי, למלא מחדש ולהצטוף להמשך המלחמה. ניר עתיק העלה את צוותי הטנקים של נתי לוי ומוטי אביעם על הטנקים שלו והם נסעו לתל-א-סאקי, כשהם יודעים שהסורים בעקבותיהם ואין מי שהיה מסוגל לעזרו אותם.

"הבנותי.... אומר ניר עתיק שעכשיו יחוירו עשרה מאות טנקים ונגמ"שים מערבה.... מי יעוצר אותם....?" (ראה מרשם מס' 18 עמ' 54 א', מרשם מס' 20 עמ' 60)

כשביקש ניר עתיק לדעת מה עליו לעשות, בהגיעה לתל-א-סאקי, קרא בראשת הקשר הפלוגתית, אך לא נענה ולכן ניסה בראשת הקשר הגודית וגם שם לא נענה.²²

בשעה 30:23 לערך עלה על רשות הקשר שלו מג"ד 50, יהה, והורה לו לנוע עלילות לתל-א-סאקי ולחצטיד שם בפוגזים ובדקן מדרגי חטיבה 188, כפי שהוא סיים קודם לכן עם סמ"ט 188. בשעה 45:23 הורה מג"ד 50 למ"פ ד', סרן לוי, לנוע עם שני טנקים כדי לסייע למוצב 116, במקום שני הטנקים של נתי לוי. מיד עם רדתו מהתל, נתקל בשירות נגמ"שים סוריית, השמיד את חלקה התל שאותו הכירו היטב משירותם בזירה. הם נעו בטור על ציר פנקס', כשהטנק של עתיק מוביל והחליט לשוב לתל-א-סאקי. סמוך לחצota, החלו שלושת הטנקים של ניר עתיק לנוע בחשכה לעבר התל שאותו הכירו היטב משירותם בזירה. הם נעו בטור על ציר פנקס', כאשר הם פנו מערבה בראש, הטנק של נתי לוי במרכז והטנק בפיקודו של יאיר וקסמן במאסף. כאשר הם פנו דרומה כשהם בציר "פנקס'" הם זיהו כוח סורי בצומת של הציר עם הכביש הראשי 'טיפה' ופנו דרומה

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

נעימים בשיטה הפתוחה במקביל לציר 'טיפה' בישור קו. את תיאום החבירה לתל א-סאקי ביצעו מולם בקשר למג"ד 82, רס"ן דני פסח.

כאשר עשו הטנקים את דרכם לתל, נאמר למג"ד 50 בקשר, ששירות הדרגים כבר לא הגיע לשם. מג"ד 50 הורה לסמג"ד 82, שכאר עשו הטנקים של ניר עתיק ונתיב לוי אליו, יבצע "חתונות" (ויסות ת חמוץ) בין הטנקים של שתי הפלוגות.²⁴

שלושת הטנקים התקדמו לעבר התל שצלילתו נראית כעת בברור באור הירח.

כאשר ניסו להגיע בדרך העפר המטפסת אל התל, נקלעו לעשן הסמיך שעליה מהנגמ"שים הסורים שבعرو על הכביש והראות הייתה קשה. הטנק של נתיב לוי שפנה חדות לעבר התל, נתקע במצבו סלעים והושבת. ניר עתיק הורה לטנק של וקסמן לעלות אל התל ואילו הוא התקרוב לטנק של נתיב לוי ואסף אליו את כל השריוןאים שהיו עליו.²⁵

שני הטנקים הנוגדים, כשליהם חמשה צוותים, העפילו בראש התל. הצוותים של פלוגה ו' מגודד 74 החלו להعبر לשני טנקים שלהם, פגוזים מהטנק המושבת של פלוגה ד' מגודד 82, כדי להיות מוכנים להמשך הלחימה. חמשה טנקים כשיירים הצטופפו על ראש התל. שני הטנקים של ניר עתיק שהגיעו אחרוניים, נותרו, מחמת חוסר מקום, עומדים על המדרון המערבי, כשהם חשופים לכਬיש הראשי. שריוןאים שנותרו ללא טנקים כשיירים, הסתובבו בין הטנקים הקיימים וסייעו לחמש אותם. הם אכלו מנות קרב והחליפו "חוויות" מיום הלחימה הנוראה. למרות למג"ד 50 הורה בחזות לסמג"ד 82 לרדת מהטל עם שני טנקים ולסrox את הכביש הראשי לעבר רמתה מגשימים, לא בוצעה ההוראה.

כמה דקות לפני שהפצעי השחרר של ה-7 באוקטובר, בשעה 15:04 לערך, נפתחה לפטע לעבר התל אש כבדה שטוותה מסלול מצפון. פגוז נ"ט פגע בראש התל או חלפו מעליו בראש צורם. לרוגעים מספר השתררה בהלה על התל. השריוןאים תפסו מחסוט, כשהחלקים מצטופפים בתחום הטנקים והנוגדים בתוך בונקר הלוחמים. כאשר נפתח האש הסורית, היה מצב הטנקים כדלהלן:

טנק סmag"ד 82, היה מאושם בצוותו המקורי, כשמ"מ 2 מפלוגה ו', נתיב לוי, יושב על הצריח ומשוחח עם הסמג"ד, כדי לברר את מצב העניינים.

טנק סמ"ל מחלקה 3 מפלוגה ו', ניר עתיק, היה מאושם בצוותו המקורי.

טנק גור מחלקה 3 מפלוגה ו', בפיקודו של סמ"ל יair וקסמן, היה מאושם בצוותו המקורי.

טנק של מ"מ 1, פלוגה ד', סג"ם אשר גולדמן, הצטופפו עשרה אנשי צוות. המ"פ הורה למי שלא היה שיקד לצוות הטנק, לצאת ממנה ולהתרכז בבונקר הלוחמים.

טנק מ"פ ד' עמד ללא צוותו המקורי. כדי למנוע את כיבוש התל, הורה מפקד תל א-סאקי, מנגדים אנשבכר לדני לוין ולסmag"ד, דן פסח, לצאת עם הטנקים לעבר הכביש, תוך כדי ירי, להשמדת הטור הסורי ולחסום את ה策יר לפני צפונו. לוין בחר לשולש אנשי צוות מתוך הלוחמים שבבונקר ויחד הם זינקו אל הטנק שלו. בשל העדר פיקוד אחד על חמישה הטנקים וביעילות שליטה של המפקדים, יצאו הטנקים לדרך בסדר הפוך להגעתם לתל. הטנק של ניר עתיק שעמד על המדרון

עמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

המערבי של התל יצא ראשון ואחריו יצא הטנק של יאיר וקסמן, אחריהם נעו הטנקים של אשר גולדמן, טנק הסמג"ד ואחרו ירד מהתל הטנק של דני לוי. אחרי שהתקדם כמה שורות מטדים, אפשר ניר עтир לטנקים של המ"ם גולדמן ושל הסמג"ד לעקוף אותו ולהוביל לעבר הכביש הראשי.

ארבעת הטנקים נעו מערבה על דרך העפר. בטרם עלו על הכביש הראשי, עצרו הטנקים ודוממו את מנועיהם, כדי לאתך היקן פרוס הכוח הסורי. קני הטנקים של ניר וקסמן היו מופנים צפונה. לפתע נפתחה לעברים מכיוון ציר פנסס אש שטוחת מסול. הטנק של גולדמן זינק קדימה והצליח לפרוץ את דרכו למרות האש, עד שהגיע לעברו המערבי של הכביש, שם נגע משי פצצות א.פ.ג'י ונעצר בשדה כשל אנשי צוותו פצועים.

ניר עтир שנע אחריו הבחן בחילאים סורים היורים לעברו במוטולי א.פ.ג'י-7 מטווח קצר ופקד על צוותו: "צוות בזוקה לפניים!!", הטנק הסתער לעבר הסורים כשהוא יורה מכל הכלים, אך ספג שתי פצצות מוטול במנוע זהה נדלק. הצוות הפעיל את מטף הכבוי הפנימי, כייבת האש והמשיך לנסוע.

ניר שהכיר היטב את השיטה, פנה דרומה על דרך עפר שעברה במקביל לכביש הראשי, חזה את הגבעה המסלעת וכאשר ירד מעברה הדרומי, נפגע שנית ונטקע סמוך לבירכת המים הצמודה לכביש. הצוות העדיין להישאר בתוך הטנק בשל האש העזה שניתכה עליו. הטנק של יאיר וקסמן, שטרם נפגע, עצר ליד הכביש וניהל קרבות מטווח קצר עם הסורים. טנק הסמג"ד פנה אף הוא דרומה בדרך העפר, תוך שהוא יורה לעבר הסורים. הוא חזה את המסלעת דרומה תחת אש סורית כבודה, אך משום שלא הכיר את השיטה, נתקע הטנק בעצמה רבה בסלעים, סמוך לטנק של עתיר וייצא מכלל פעולה. הסמג"ד קפץ מהtank המושבת, עלה לטנק של עтир והורה לו לרודת, משום שהוא לוכח עליו פיקוד. עתיר ענה לו, שאינו יכול לקחת פיקוד משום שגם הטנק שלו מושבת. איזי הורה לו הסמג"ד לקרוא אליו את הטנק של יאיר וקסמן. כשהטנק של וקסמן הגיע סמוך אליו, טיפס עליו הסמג"ד יחד עם גולדמן הפצuous, שנטש אף הוא את הטנק שלו ונטל עליו את הפיקוד. הטנק של וקסמן, בפיקודו של סמג"ד 82, פרץ אל הכביש הראשי, פנה דרומה והחל דוחר לעבר רמת מגשימים. שלושת אנשי צוותו של גולדמן, נטשו אף הם את הטנק והסתתרו מתחת לגשרון שעל הכביש הראשי. מאוחר יותר חקרו לטנק של עтир, שהורה להם להתפנות אל התל. טנק המ"פ, דני לוי, ירד אחרון מטל א-סאקי. בධירותו למטה תחת אש הסורית, טעה הנג הטנק, יואב בן-דוד, איבד את דרכו והתדרדר למזרונו הדרומי-מערבי. כל מערכת הזחלים נקרעה והטנק יצא מכלל פעולה. בפקודו של לוי, נחלכו אנשי הצוות והחלו להתקדם ברגל ממערב בשיטה הפתוחה, כדי לעبور לצדיו השני של הכביש. לוי התכוון להגיע לאל-על כדי להזעיק עוזרה. תחילת נעו הארבעה ממערב לכביש ולאחר מכן פשטו החלו לנעו על הכביש, כשלוין צופה מדי פעם קדימה בمشקפת כדי לוודא שהציר פניו. חשו הגדול היה להיפגע ממש כוחותינו, שכן הוא סבר, שחטיבת טנקים שלנו עומדת להגיע מזרומו בכל רגע.

* תרגול צוות טנק במקורה התקלות בזוקה של האויב, הטנק פורץ קדימה יורה באש מקלעים לכל הכוונות.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
595 - הד

בשעה 00:05 לערך, כשהAIR היום, הגיעו המ"פ ושלושת אנשי צוותו לחורבות הכפר הסורי ח'יספין, שמצפון לרמת מגשימים. הם הסתתרו בתוך בור, אך בשעות הבוקר המאוחרות, נתגלו על ידי חיילים סורים שsparkו את האזורה. בתוך הבור התפתח ויכוח האם להיכנע לסורים או להמשיך להלחם. הרוב העדיפו שלא להיכנע.

לוין ירה לעבר הסורים המתקדמים צורו מהעווזי שלו ודילג לבניינה הרוס. אנשי צוותו קפצו אחריו ונכנסו לתוך מבנה. הסורים השליכו רימון יד ואחר ירו פצצת ארטילריית גי' לתוכה המחסה. סמל חיים בר-און, התותחן וסמל יהונתן, הטעו-קשר, נהרגו מיד. לוין והנהג בן-דוד נלקחו בשבי.

מכל הטנקים שפעלו בזרת מוצב 116 ותל-אסאקי, שרד הטנק הבודד עלייו פיקד רס"ן דני פסח. כל האחרים נפגעו ויצאו מכלל שימוש. צוותי הטנקים הלוחמים, הבריאים והפצועים, פינו עצםם לתל-אסאקי ושרדו שם עד חילוצם ב-8 באוקטובר בשעות אחר הצהרים. הטנק של סמג"ד 82 נסוג דרומה, חבר למפקדת גדור 50 באל-על ודיווח למג"ד 50, רס"ן ייה על הלחימה והנפגעים הרבבים שנותרו בשטח ושיש לעשות כדי לח借此ם.

רס"ן דני פסח המשיך בניסיעתו בציר גבעת יוаб לעבר הכנרת, במטרה לחמש ולתדלק את הטנק. ממש חזר לרמת הגולן ויצא למחرت בראש פלוגה מוקטנת מחתיבת 679 להמשך הלחימה. בשעות הבוקר המאוחרות של יום אי', 7 באוקטובר 73, נפגע ונ נהרג רס"ן דני פסח בקרב עם טנקים סורים על ציר הנפט מצפון לחושניה.²⁶

لحימת גדור 50 במוצב 116

יום ו' – 5.10.73 – העברת הפיקוד על מוצב 116:

סג"ם יוסי גור, מושבניק צעיר מכפר ויתקין, היה מזה חצי שנה מ"מ בפלוגה א' ועסק באבטחת הימים שקדמו למלחמה, בסירוש הבט"ש ובפתחות הציריים בדרום רמת הגולן.

בליל 4-5 באוקטובר נאמר לשג"ם יוסי גור על ידי סרן יצחק כנען המ"פ כי בסיום סיור הבוקר עליו לחבר למוצב 116 ולהחליף את מפקדו, קצין המילואים היוצא לחופשת שבת.

יוסי סיפר: "...כשנדרשתי להקצות ממחלתתי 3-4 חיילים לתגבר את מוצב 116, לא שלחתי את מיטב הלוחמים, העדפתתי להשאיר אותי בסירוש הבט"ש את הטוביים שבחברה, ועכשו הוטל עלי לפיקד על המוצב".²⁷

ביום ו' 5 אוקטובר 73 בשעה 00:10 בבוקר, לאחר סיום את סירוש הבוקר, התיעצב במוצב 116 והחליף את קצין המילואים (לאחר חפיפה בת מספר משפטים) שעלה על רכב הבט"ש וירד למפקדת הגדור באל-על.

יוסי החל ללמידה את המוצב, סיר בין העמדות והבונקרים, פועלה זו לא נעשתה באופן יסודי,²⁸ הוא לא פקד את כל פינוי המוצב ולא למד את כל התרגولات כנדרש בעת חפיפה הנעשית בכל ההפת קו. לא הייתה לו גם את האפשרות והזמן לבצע את הפעולות והתרגولات הנדרשות בשלב הנตอน. גם את חיילי המוצב לא הכיר בדוק, ביןיהם היו כמה חיילים מפלוגת המפקדה ולוחמים מיחידות שונות, שגם הם לא הכירו כולם את כולם ולא היו יחידה מוגבשת ומתורגנת כמקובל.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
עפ"י חקר קרובות
הד - 595

ביום ו', ה-5 באוק' איבשו את מוצב 116 סה"כ 12 לוחמים. במהלך היום למד סג"ם יוסי גור את שגרת החיים בMOTEב ואת ההכנות שיש לבצע לקרה צום יום הכיפורים. כמו כן עיין בהוראות הקבע של המוצב. **המשימה הייתה להגן על המוצב, להשמיד כוחות אויב תוקפים, לצפות על תנועות האויב בחזית הסורית** (אזור המוצבים אל חנות, צידא, אום לוקס) **ולדוח למפקdot**

הגדוד. יוסי בדק את כלי הנשק, התהומות וההוראות הקשור, השמירה ואישוש העמדות.²⁹

ראוי לציין שבמהלך יום ו' ושבת, לא בוצעה במוצב תרגולת כוננות ואת המתחיב מוחלפת המפקדים במוצב, למרות המתיחות והחששות ל'מחטף' או ל'יום קרב'.

בשבת ב- 00:10 בבוקר נתנה פקודה מפקוד הצפון לתגבר את המוצבים ל-16 - 20 לוחמים, וכן בשעה 12 לערך, הגיעו למוצב ג'יפ ובו 3 לוחמים נוספים, ביניהם חיים רובינשטיין מפעיל המא"ג, ספה וציוון עזר הלוחמים. סה"כ עם סג"ם יוסי גור המפקד, היו במוצב 15 לוחמים.

בשבת בבוקר "יום הכיפורים", חלק מן החיילים צמו, חלקם נשאו את תפילה החג.

היום צפואה מלחמה... בשעה 10:00 התקבלה הודעה מהחטיבה המרחבית: "צפואה הרעשה ארטילריה וניסיון למחטף יבשתי". לא צוינה השעה וגם לא נאמר מה יש לבצע. סג"ם יוסי גור נכנס את חיליו ומספר להם את תוכן הידיעה שקיבלו. החיילים הרגשו תחושות אחירות ואוירית מתייחסות הנישאת באוויר, כל אחד החל למשימתו.

בשעה 10:30 לאחר שתאם פגישה, נסע יוסי גור לחניון הטנקים הנמצא בקרבתו, נפגש עם מ"מ הטנקים, סגן יואב יקיר, הם הכירו ביניהם, שוחחו על המצב המתווך והתאמו חבירה אפשרית. מ"מ הטנקים יואב סייר ליוסי גור על העמדות המתוכננות למלקט הטנקים במצבי הלחימה המצויה מדרום למוצב, באזור ציר יפנס', היה ברור שהעמדות המתוכננות רוחקות מידי המוצב ואני הנו מאפשרות סיווע למוצב. שני המפקדים סכמו ביניהם על חיבור אפשרית במקרה הצורך, הם ידאו את אותן הקרויה ורטונות הקשר ביניהם, וסג"ם יוסי גור חזר למוצב.

חיים רובינשטיין, "עליה חדש", בעל מבטא דרום אמריקאי, ה策רף לגוד 50, 5-7 חדשים לפני המלחמה מגערין הנח"ל. חיימ הוכשר "כמה" גיסט, הלוקח ברכיניות את הצבא, מושמע ואחראי. בשבת בצהרים בדרכו לתגבר את מוצב 116 חשב לעצמו "...מלחמה....תחת פיקודו של יוסי גור, המ"מ הקשה שאינו צוחק...איו נפילה....מאותו יותר בין חיים שיש על מי לסמוד... יש בעל בית". בשובו למוצב הורה סג"ם יוסי גור את חילי המוצב לתפוס את העמדות המתוכננות, וכן ארבעת עמדות המוצב הקיזוניות נתפסו כנדרש. בכל עמדה היו 2 לוחמים. הוא עצמו עבר לлокס, כדי לזהות תכונה מיוחדת. גם בקרב החילאים הסוריים שבמוסבבים שננד נצפו "תכונות בין העמדות", התמקם בעמדת המ"מ הצפון מזרחה וצפה במקפת, מזרחה, למוצבי צידא, אום שטחנו, יוסי ניסה לקרוא את מחשבותיהם....מהם הם זוממים, הרי אמרו לנו "יום קרב"....ניסיון למחטף ?"מחטף זה אנחנו". הוא בדק שנית את אישוש העמדות ואת ערנות

הלוחמים. יוסי ירד לבונקר הפיקוד, עיין בהוראות הקשר והתקמקד שנית במשימה: להגן על המוצב, להשמיד כוחות אויב תוקפים, לצפות על תנועות האויב ולדוח לפקדת הגזרה.

הוא בחר את גודל האחוריות ושאל את עצמו... האם נעמוד במשימה... ? מה צפוי לנו... ?³⁰ בשעה 12:12 לערך, לאחר שסיים לעין בהוראות הקבע של המוצב, החליט סג"ם יוסי גור לחסום את שער הכניסה למוצב, באמצעות חגורת המוקשים (שהייתה מוכנה לפירסה מיידית) ולנעול את שער הכניסה למוצב, פועלה זו נעשתה על ידי יהושע גryn המ"כ. דרך הכניסה למוצב והשער נצפו היבט מעמדות ותעלת הלחימה בצדו הצפון מערבי של המוצב ("עמדת השער")³¹

תחילת המלחמה – שבת 13:50:

בשעה 13:50, החלה מלחמת יום הכיפורים. הסורים פתחו בהפגזה ארטילרית כבדה על מוצב 116 וסביבתו הקרובה. תחילת נצפו על ידי חיילי המוצב יציאות רבות של ארטילירה עמוקה הסורי, אך מיד החלו ליפול ולהתנפץ בתוך המוצב פגזים רבים, רסיסים של אבן, בזלת מעורבת בפלדה, עשן שחור וחירף התפזר לכל עבר והיקsha על הנשימה והראיה. סג"ם יוסי גור רץ לעמדת הפריסקופ המוגנת (בתוך הבונקר) כדי לצפות ולאתר את מוקדי היוצאות, מתוך מטרה להפעיל את הארטילירה של כוחותינו למוקדי הירי. מהר מאד הציגו לנגד עיניו "ים של יציאות" ולא היה ביכולתו להתקמקד ולאתר מקום מוגדר. הלוחמים שהיו בעמדות המוצב התבכשו כולם לבונקר המרכזי. רק על מגדל התצפית נותר התצפיתן שהמשיך לצפות במשקפת 120 X 20. פגזי הארטילירה שנחטו על המוצב, גרמו לצעזוע קשה של הבונקרים, הלוחמים היו מתוחים ומפחדים, חלקם ממש בהלם (היתה זו הפעם הראשונה שהלוחמים נתונים להפגזה ארטילרית). לפטע איזר אחד הלוחמים אומץ ואמר בבדיקה "יום קרב... אש... אנחנו מעורבים סוף סוף בלחימה, מעוניין... יהיה מה לספר לחברה... קומץ הלוחמים העל חיק על השפטאים והסכים לדבריו.³²

עבורה שעה קשה על לוחמי המוצב, כל נפילת הרעדיה את הבונקר, אך הלוחמים האמינו ששום פגז לא יוכל לחדר את השכ"פ השחור, ואת שכבת הבטון העבה שמעל בראשיהם. בינותיים נפגע מגדל התצפית שמעל הבונקר ויצא מכלל שימוש. התצפיתן לא נפגע והצטרכ לשאר חבריו בבונקר. מהר מאד נוכח יוסי גור לדעת שתצפית הפריסקופ אינה מכסה את השטח, ויעילותה מוגבלת ביותר, הוא פתח את דלת הבונקר ויצא לסיוור בתעלות המוצב. בחוץ עשן שחור העולה מכל עבר, ההפגזה הארטילרית המשיכה וכיסתה בפגזים את כל שטח המוצב וסביבתו הקרויה. גם בטוחות הרחוקים בשטחנו נפתחה ההפגזה הסורית, יוסי גור התקשה לזהות, בשלב זה, תנועה של כוחות סוריים בסביבות המוצב. הוא היה חוזר לבונקר למספר דקות וחזור חלילה לסיוור נוספת.³³ לאחר כשעתיים ויותר, בסביבות השעה 15:16, בפיקודו את התעללה והעמדות בצדו הצפוני של המוצב, הוא צפה צפונה וראה להפתעתו עני אבק של כוחות סורים בתנועה, שני טורפים של טנקים סוריים ונגמ"שים נעו לכונו מערב לעבר תעלת הנ"ט שבשתחנו. בראשי הטורפים הוא זיהה טנק גישור. הכוחות התקרבו וזווחו על ידי יוסי במרחב של 300 מ' מצפון למוצב.

אמ"ץ-תודה-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

טנקים החלו לירות על המוצב, יוסי גור תוהה.... היכן חיל האויר "הכל יכול"? היכן הארטילריה שלנו....? היכן מחלקת הטנקים של סגן יואב יקיר...., האם גם הם רואים את ניסיון ההבקעה הסורי....? ³⁴ יוסי רץ לעמדת הקשר במבנה ודווח למפקחת גדור 50 בא-על הפריצה הסורית מצפון למוצב ומיד בהמשך הוא איתר בקשר את יואב יקיר, מ"מ הטנקים, ומספר לו בקצרה את אשר ראו עיניו. מ"מ הטנקים עודכן דקוט קודם لكن ע"י המ"פ סגן אבי רונייס, שהסורים מנסים לפרוץ מצפון למוצב 116 ופקד עליו לנעו במהירות לעמדה 511 ד' ולבלום את הסורים. ³⁵ "קוקוד קציצה כאן קודקוד הטנקים....אני בתנועה צפונה....מיד חובר אליו..."

הרגע יואב יקיר את יוסי גור. מפקד המוצב המתין בקוצר רוח לחבירתו של מחלקת הטנקים. 30 דקות עברו עליו כנראה מרגע שיחתו עם מ"מ הטנקים סגן יואב יקיר, עד שזכה לראות את הטנקים מגיעים מכון דרום מערב. ³⁶ מחלקת הטנקים נערכה בעמדות הטבעיות בקרבת צומת ציר המערכת ("ירקונה פלאה") והחללה להעסיק בירוי את הכוחות הסורים שהתרכזו בנוקודות הפריצה 300 מ' מצפון למוצב 116 (ראא מרשם מס' 19 עמי' 58). בשלב זה פסקה, באופן חלק, האש הארטילרית הכבודה והפכה לסתורנית. מפקד המוצב ואתו הלוחמים חיים רובינשטיין וציוו עז, תפסו את העמדה הצפון מערבית, בעוד לוחמים אחרים יצאו ותפסו את העמדות האחרות. ראיו ציון שבתוך המוצב נותרו מספר חיילים שהיו בהלם ולא תיפקדו. מתוך העמדה הצפון מערבית הייתה מכוונה ומוגנת, צפה יוסי גור על עבודת מחלקת הטנקים. בשל מאוחר יותר, בסביבות השעה 18:30 כשירדה החשיכה, התקיימה שיחה בקשר בין יוסי גור לבין יואב יקיר. לאחר מכן בקש מוצב 116 להרים פצצות תאורה מעל אזור הפריצה הסורי, כדי לשיער לטנקים לאזור מטרות. מפקד צוות המרגמות ושני הרגמים מגדוד נח"ל 906 שתגברו את מוצב 116 החלו לירות פצצות תאורה, בהתאם לבקשת מ"מ הטנקים. הטנקים של יואב יקיר המשיכו לירות ולהשמיד מטרות נוספות נספנות באזורי נקודות הפריצה ובדרך המערכת. מפקד מוצב 116 ולחמו שאבו באותו זמן עידוד רב מעבודת הטנקים. (ראא מרשם תצ"א 21 עמי' 76)

"...הם עושים עבודה נפלאה... אומר יוסי גור,...הם יורים ופוגעים, הם ממשיכים 30-25 מגדוד רב מעבודת הטנקים. "...הם עושים עבודה נפלאה... אומר יוסי גור,...הם יורים ופוגעים, הם ממשיכים טנקים ונג"משים סוריים, חלים עלולים באש...אייזו עבודה נဟדרת, הם מקצוענים הטנקיסטים הללו...". ³⁷ שמחתו של יוסי לא הייתה לאורך זמנו, בסביבות השעה 22:00-21:00 התנהלו חילופי דברים בראש הקשר הפלוגתי, בין מ"מ הטנקים סגן יואב יקיר לבין סגן אבי רונייס המ"פ. בשיחה זו דוחה יואב יקיר שהתחמושת הכבודה נגמרה והוא חייב לעזוב את המיקום לצורכי מלא מחדר. המ"פ אבי רונייס, לאחר שהתנייע עס מג"ד 53, סא"ל עודד ארז, לא אישר את עזיבת המיקום, ולכן המשיכו הטנקים לירות לעבר הכוחות הסורים בתחמושת קללה בלבד. מפקד מוצב 116 יוסי גור, עודכן על תוכן השיחה על ידי סמל ניר עתיר, הוא לא היה מודע למצב וرك מאוחר יותר הבין שהטנקים לא יוכל להישאר במקום ולהמשיך להגנה על המוצב. סגן יוסי גור גם לא היה מודע באותו זמן לשני הטנקים הנוספים של סגן נתן לוי שחבורו למוצב, דקוט קודם לבן, נפגעו ויצאו מכל שימוש.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

השיחה الأخيرة בין סגן יואב יקיר לבין סג"ם יוסי גור, מפקד מוצב 116, הייתה עצובה. שניהם חשו שלא תהיה ביניהם חכירה נוספת... הם הבינו שלאחר עזיבת הטנקים, לא יהיה מי שיעזר את נחולי הכוחות הסוריים שהלכו והתעכמו באזורי נקודת הפריצה.³⁸

דקות ספורות לאחר מכן, לפני שסגן יואב יקיר נטש את העמדות, הוא נפל בקרב לאחר שנגע מכרור של טנק סורי. (ראה מרשם עמי 20)

מוצאי שבת 22:40 עלתה כבידה שרה בMOTECH ובסביבתו, לוחמי המוצב היו בלחץ, רעש הטנקים הסוריים בנקודת הפריצה שמצפון למוצב, נשמע באופן ברור. בעמדת השער התרכזה רבייעית הלוחמים, יוסי גור המ"מ, אריק הבזוקאי והלוחמים חיים וציוו. שאר החילאים היו שפופים בעמדות המוצב האחרות. יוסי גור צפה במכשיר ה-S.L.S. עבר נקודת הפריצה הסורית, מצפון למוצב. תוך כדי הסיריקה, הסב יוסי את מבטו מערכה בדרך הכניסה למוצב, ועיניו חתכו: חמישה טנקים סוריים התקדמו באיטיות לכיוון המוצב, צרייחי הטנקים היו מוגפים ונ侃דות א/or אדומות וירוקות בלטו בחזיותם, היה רעש עז וצורים של שרשרות הטנקים, תוך כדי נסיעתם ובדרשן את אבני הבזלת.

הטנק הראשון הגיע לשער המוצב ופרץ אותו בקלות רבה. יוסי ראה את הטנק דורך את חגורת המוקשים, נשטטו נעתקה....הוא ממתין לפיצוץ....הוא ממשיך לצפות במכשיר ה-S.L.S ורואה את המוקש מתבקע....אבקה לבנה מטפזרת על החול....ואין פיצוץ!!!

הטנק המשיך בתנועתו לתוך המוצב ונעצר על קצה הבונקר הסמוך לעמדת המרגמה. עמידתו מוזרה...הקנה משוטט ומחפש מטרה. אני אומר לאריק....תתרוםם ותיראה פצצת בזוקה על הטנק. אריק מתרוםם ואומר לי....יוסי...אני רואה טנק....אריק, כאן ! 5-7 מ' מכאן, אתה יכול לגעת בו....אריק רואה ולוחץ על הדק הבזוקה....אין ירי...פצצת נפל....אריק ואני פועלים בהתאם לתרגולות ומחליפים פצחה תוך שניות הנראות כנitch, אריק מזדקף שניית ויורה....פורצת להבה, הטנק נחרד (לא מטפוץ)....הចוות הסורי קופץ בהלה ואנחנו יורם, כל אחד בנשקו האיש, ומחסלים את ארבעת החילאים הסוריים (ראה תצלומי קרקע, עמוד 5).

הטנק השני נראה בשער המוצב....יוסי טוען, אריק יורה פצחה שנייה והפעם פוגע ב...לו! ענן שען לבן פורץ מהטנק וגם הចוות השני נטש...., אנחנו יורם ופוגעים. שלושת הטנקים האחרים ממשיכים להתקדם....אנחנו בלחץ נוראי, מספר חיים רובינשטיין. ולפתע "נס משמי"..., הארטילריה של כוחותינו אותה בקשתי, (מדגיש יוסי) דקota קודם לנו (כשזיהיתי את התקפת הטנקים) החלה לרדת. פגומים פוגעים בכניסה למוצב ובין הטנקים הסוריים. שלושת הטנקים הסוריים מסתובבים ובורחים....אנחנו נושמים לרוחה !!! הנשימה חוזרת לסדרה, יצאו מהתוכפת, אנחנו יודעים את הצפיו לנו בהמשך....הרי אמרו לנו שנתכוון ליום קרב !!!³⁹

עמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד -
595

לא עברו דקות רבות ויוסי הצטמර שניות, יתכן ובתווך חצר המוצב נמצאים חיילים סורים, מי יודע? יוסי הורה את החיילים שבבונקר לנעל את דלת הכנסה מבפנים, הוא עצמו ביחד עם החיילים חיים אורי וציוון ירדו דרך תעלת הקשר לחצר המוצב וטהרו את השיטה באש, מפני אפשרות שחילים סורים נמצאו בתוך החצר מבלי שניצפו. לאחר זאת הם בצעו סריקה של כל התעלות שמעל הבונקרים כדי לוודא שאין בתוכן חיילים סורים נוספים. לאחר מכן הם חזרו לדלת הבונקר, דפקו וצעקו והחילים מבפנים פתחו. החיילים בבונקר נראה המומים ונפחים, מרביתם היו צפונים בבונקר, לא הבינו ולא חשו את המלחמה, חלקס ממש לא תפקדו.⁴⁰

יוסי הורה את הלוחמים לצאת ולתפוס את עמדות המוצב, תוך שהוא מחליף בין הלוחמים ודואג להסדיר את החלפת המשמרות. הרבייעיה בעמדת השער לא הסכימה להתחלף, והם ממש מרבית זמן הלחימה שמרו וابتחו מאותן עמדות. בשעות הלילה המאוחרות, צפה יוסי ב-S.L.S. וראה מצפון לו אוטו-סטרדה חד כיוונית, עשרות טנקים, נגמ"שים ורכב קל חצו את תעלת הנ"יט מערבה. מדרום מזרח צפה יוסי ציר חדרה נסף (היה זה המעבר של חטיבת ממכנת 132 על ציר פנקס). במשך כל הלילה המשיכו הסורים בהדרגת כוחותיהם מערבה, מוצב 116 דיווח על כך למג"ד 50, רס"ן ייה. המג"ד השתדל לעודד את מפקד מוצב 116 ולוחמיו ונתן להם להבין שכוחות שרירין

עלולים לעבר רמת הגולן ויחברו למוצב תוך שעوت ספורות.⁴¹

בוקר ה-7 באוק' שעה 10:05 במשך שעوت ספורות השתרורה וגעה במוצב 116. יוסי גור ולוחמי המוצב נותרו ערנניים ומתוחים. לפעת הפגזה ארטילרית כבדה, שוב ירדו לוחמי המוצב לבונקר וرك יוסי גור ואטו חיים וציוון נותרו בעמדת השער. כעבור דקota ספורות נפסקה ההפגזה הארטילרית וכשענני האבק התפזרו, נצפו בשנית טנקים ונגמ"שים סורים שמנסים על עלות על המוצב. יוסי גור עדכן את המג"ד ובקש סיוע ארטילרי.... "אש על מוצבנו", המצב קשה, ולא ברור איך הם יחזיקו מעמד? יוסי גור מבקש סיוע טנקים, היכן הטנקים? היכן יואב יקיר? היכן גדור הטנקים, אלה שייה דוחה בלילה שהם בדרכם לרמת הגולן? "יה המג"ד ממש לעודד את יוסי גור ולוחמי המוצב שיחזיקו מעמד, הטנקים בדרך, הם מיד יחברו למוצב". "שיירתי פעם נספת"
אומר יה, "אני חייב לתת להם את התהוושה שהם אינם בודדים, שככלנו אתם".⁴²

בسبיבות השעה 06:30, התקרבו מספר טנקים לשער המוצב. הם היו עם מدافים מוגפים. בהגעים לטוחה של 100 מ' מעמדת השער, נערכו מצד הצפון של כביש הכנסה למוצב, יוסי גור ירה לעברים שתי פצצות ררנ"ט (רומה רימון נגד טנקים), שני הטנקים הראשונים נפגעו, הכוויתים הסורים נטשו את הטנקים וברחו. מיד לאחר מכן החלה לרדת אש ארטילרית על המוצב ועל דרכ הכנסה למוצב. הפעם הייתה זו אש עיליה מאד של הארטילירה שלנו ששוב סיעה למוצב והפסיקת את ההתקפה הסורית, כשהיא חוץ בז'ריך המערך לכינסה למוצב.⁴³ התקפת הטנקים הסורים הסתיימה ושאר הטנקים נטשו את המקום. תוך שם משאירים את שני הטנקים הפוגעים.⁴⁴ (ראה תצלום קרקע, עמ' 75).

בשעות הבוקר המאוחרות, 00:09–10:00, התקבצו סביב מוצב 116 כוחות סוריים רבים, בעיקר מצד הצפון מערבי. היו אלה כוחות מחתיבת ח'יר 61 ומחתיבת הממוקנת 132 שהמתינו להמשך תזוזה דרומה, לאחר כיבוש המוצב.

הארטילריה של כוחותינו, אילו הייתה מתמקדת בטורי השריון הסורי, היא הייתה עשו מלאכת השמדה רואיה.... הארטילריה הצללה שוב את לוחמי מוצב 116. הפעם היה ברור ליווי גור וללוחמים במוצב 116 כי הם מכוטרים על ידי כוחות גדולים של הצבא הסורי וכוחות הטנקים שהיו בסביבה אינם עוד. סג"ם יוסי גור פנה ליה המג'יד ובקש להתפנות עם לוחמי מוצב 116, כולם הבינו שמצבם חמור ביותר.

בשעה 12:30 נפצע סמל אורי ספרישטיין פציעה קשה (יתכן מASH ארטילריה של כוחותינו) אורי חולץ לבונקר וטופל על ידי שאול החובש. משך כל היום ניסו הסורים לכבות את המוצב, מדי פעם נחתה על המוצב אש ארטילריה סורית, במצבים הללו מרבית החיילים התכנסו בבונקר, זו פעולה אוטומטית, מספר חיים רוביינשטיין "... רק יוסי לא נרתע, הבוחר לא ישן ולא אכל, האחריות לחינו מוטלת עליו והוא מתפרק לא "חתח". מיד עם ציון ואני עוזרים ליווי, רצים ומבצעים את הוראותינו, אנחנו מחזיקים בערך את עמדת השער". מהר מאד הבינו יוסי גור ולוחמיו שעמדת השער, תעלת הקשר המדורפת ועמדות הרובאים שלצדיה, הם השיטה החיונית של המוצב, עליו הם צריכים לשמר מכל משמר. הם נמנעו מלהכנס לעמدة המשוכפ'צת מושום שהם נוכחו לדעת שעמדה זו מושכת את עיקר האש שטוחת מסלול של הסורים בכל פעם שהמוצב מותקף קרקעית.⁴⁵

בഫוגות שבין ההפגזות, ירו לוחמי המוצב במק"כ 0.5 לעבר רכבים קלים שנעו על דרך המערכת. כלי רכב סורים רבים נפלו מASH המקלע וחילימס סורים רבים נטשו אותם וברחו לכל עבר. גם את מקלע ה- ד.ש.ק שמעל צricht ה- 54- צ'בוק המוצב, ניסו חיילי המוצב להפעיל נגד הסורים, אך ללא הצלחה. ראוי לציין שמנוע הטנק המשיך לפעול במשך כל היוםים וחילימס המוצב לא ידוע כיצד להשתיקו. חלק מן הכוחות הסורים שנעו על ציר המערכת ובנסיבות המוצב, חשבו שהמוצב הרוס ואין בו נפש חיה. בשלבים רבים לא הבינו יוסי גור ולוחמיו איך הסורים נעים על דרך המערכת ואין מתייחסים למוצב.⁴⁶

בשעות הצהרים שמעו חיילי המוצב בפעם הראשונה שידיורי רדיו (מאז החלת המלחמה). רק אז הבינו שהסורים כבשו את דרום רמת הגולן והגיעו עד לבני יהודה. מצב הרוח של הלוחמים התדרדר אך לא היה זמן לחשוב ולנתקה את המוצב בו הם היו נתונים, חיילי המוצב היו בלחץ של לחימה רצופה.

יום א' אח"צ, מוצב 116 זעק שוב לאש ארטילריה על מוצבנו. מצד הצפון של המוצב, התמקמה יחידת ח'יר שתוגברה בטילי נ"ט והחלה לירות אש שטוחת מסלול על המוצב, בעיקר על העמדות הצפון מזרחיות.⁴⁷ מאש זו נפצעו כל 3 חיילים נוספים שהורדו לבונקר וטופלו על ידי שאול החובש, שידיו היו עמוסות בעבודה, תוך שהוא מנסה להחיקות את אורי ספרישטיין הפצוע קשה.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטרוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

הארטיליריה של כוחותינו שוב עשתה עבודה מועילה ואנחנו מחזיקים מעמד. בערב פנה יוסי גור שנית ליה המג"ד ודיבר איתה על אפשרות היחלצות. ייה תדריך את יוסי: "...תארגן את הכוח להיחלצות בלילה. את הפצועים קל, מי שאינו יכול ללכת, תישאו על האלונקות, את הפצוע קשה, את אורי, תארגנו מוגן בתוך הבונקר ע"ג מיטה, תשאירו לו מים ואוכל. אתם תצאו בחסות החשיכה ותנועו כ-1-2 ק"מ מזרום למוצב, אני וכוחות השריון שייהו איתך, נחברו אליכם, תציגו באקדח זיקוקין ובפנסים".⁴⁸

בשעות אחריה צ'ח בchein יוסי שהתחמושת הקללה אוזלת והורה את החילילים לירוט בטוחחים קצריים רק כشنשקלת סכנת ממשית, אין יורם בטוחחים שמעבר ל-60-80 מ', יורם כדורים בודדים בלבד, מכוננים היבב ויורם, זו הייתה ההוראה שהעביר יוסי לכל הלוחמים.

ביןתיים ירדה החשיכה והשתרר שקט שהיה בלתי מובן. חיילי המוצב נותרו לחוץים. ממערב למוצב המשיכו לנوع כל רכב מסווגים שונים, הם נעו באיטיות, חלקים עם אורות, באין מפריע, על דרך המערכת ועל ציר 'טיפה' שממערב לה. לוחמי מוצב 116 צפו על הכוחות הסוריים ודחוו לחיפוי הגדור בעל-על. יוסי גור מהרר לעצמו "...היכן כוחות המילאים ? היכן חיל האויר הכל יכול", מה יהיה ? אין זמן למחשבה מיותרת ואין גם זמן לשוחח עם החילילים, הכל מתנהל במהירות ובלחץ. אירוע רודף אירוע, אנחנו מכותרים, גם הרעיון להתפנות, כפי שתכננו יהיה המג"ד לא נראה אפשרי....מחד לא ניתן להשאיר את אורי הפצוע לבד במוצב ומайдך צפיפות הסורים סביבנו אינה מאפשרת נסיגה, המקום הבתווח ביותר הוא בתוך המוצב. לא עבר זמן וההරהור הופך לעובדה.

— 22:07, מספר טנקים סורים נצפו במכשור ה-S.L.S על ציר המערכת בצומת 'ירקונה' — 'פלגה' הם החלו לנחל מטווח על המוצב, הם עמדו ולא התקדמו, הם אתרו מטורות ויירו באש שטוחת מסלול מרוכזת. בקרבת שער המוצב נצפה כוח רגלי סורי שהתקדם בחסות אש הטנקים במגמה לפרוץ פנימה. שוב בקשו לוחמי המוצב סייע ארטילרי ושוב הוא הגיע באיחור. אבל הארטיליריה עשתה את הדרוש והניסה את הכוח הסורי "ואנחנו נושמים לרוחה, לא להרבה זמן...." רסיס (יתכן מASH הארטיליריה או מאש הטנקים) פגע בסג"ם יוסי גור מפקד המוצב שניצב בתעלת הלחימה סמוך לעמדת השער. יוסי גור התמוטט בעמדה, הוא שתת דם ואבד את הכרתו. ציון וחיים היו המומים, מפקדים הנערץ שעד עכשו נשא על כתפיו את כל העול, קיבל בעצמו את כל החלטות, פצעו ואני מותפקי. יוסי הורד לבונקר הפצועים ועבר לטיפולו של שואל החובש.⁴⁹

מיד הוועבר דוחה מוצב 116 לחיפוי הגדור בעל-על שהמוחב מותקף, המפקד סג"ם יוסי גור נפצע קשה. בחיפוי הגדור בעל-על היה חששות כבדים לגורלו של מוצב 116. בשלב מסוים כשהלא היה קשר עם המוצב, הבין ייה המג"ד שהמוחב נכבש על ידי הסורים.⁵⁰

קשר עם המוצב היה יושע גריין המ"כ שבמשך הלחימה עד פצעתו של יוסי גור, איש בד"כ את העמדת הדרום מערבית, בין לביין יוסי גור מפקד המוצב לא הייתה תקשורת שבין מפקד לסגנו,

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

לא הייתה התייעצות וגם לא חלוקת תפקידים. סג"ם יוסי גור ראה בציון עוז "יד ימינו", הוא העיריך את תושיתו וכשור לחימתו והתייעץ אותו במהלך הלחימה. מיד לאחר פיצועו של יוסי לכא ציון עוז את הפיקוד על לוחמי המוצב, הוא תפקד בקורס רוח, הורה את חיים וגרין לסרוק את תעלות המוצב והעמדות האחוריות המזרחיות, כדי לוודא שחיילים سورיים לא חדרו שוב. הוא עצמו סרק את חצר המוצב ורק לאחר שנוכח שהמוצב "נקוי", הוא עדכן בקשר את המג"ד על מצבו של מפקדו.⁵¹ רעיון התפנות ונטיית המוצב שהעלתה המג"ד, ירד מן הפרק.

בתוך הבונקר נותר שאל החובש שטיפל בפציעים ובמפקדו יוסי גור. שאל נחץ מאד ודרש בקשר לשולח רופא ולעשות לפינויים המידי, לפחות הפצועים קשה, יוסי ואורי. כולם הבינו שהבקשה אינה ברת ביצוע, לא הייתה באפשרותו של המג"ד לסייע לפצועים מוצב 116 (המוצב היה מכותר).

10:05:08 במהלך הלילה נצפו שיירות רכב ורקט"ם שנעו מדרום לצפון בכיוון ההפוץ. ציון דוחה ליה על התופעה, מבלי להבין את משמעות הדברים. יהה הבין מיד שהסורים החלו להתקפל, הסורים מתחילה לסתה, המג"ד פקד על ציון לא להעסיק באש את הסורים הנסוגים, ולהשתדל לא לגרום להם לרצותשוב לכבות את המוצב.... אתה יורה רק על מי שמסכן את המוצב.

10:08:05, הבוקר הפצע, על ציר המערכת נצפו חיילים سورים רבים שעזקו לעוזה, הגיעו 2-3 אמבולנסים שפינו את הפצועים (המוצב לא הגיב). דקota לאחר מכן כוח גדול, בסדר גודל של גודם ממוקן, נצפה בתנועתו על ציר המערכת מדרום לצפון, ציון דוחה ליה, תוך שהוא מבין הפעם את התוכנה של הנסיגה שהמשיכה כל שעות הבוקר.

לפתע....בנסיבות השעה 10:00, נראה 6-7 טנקים שנעו באיטיות על ציר המערכת, הטנקים נעקרו והתרפרסו בשטח באיטיות, תוך שהם תופסים עמדות טבעיות לעבר המוצב. ציון, חיים וגרין תפסו את עמדת השער ועקבו אחרי הכוח הסורי. הטנקים החלו לירות על המוצב במגמה לפצח את השכפ"צים ואת העמדות החרסונות (מミילא) שבחזית המוצב. לוחמי עמדת השער נסוגו שוב לבונקר, לשם החל לחדר אבק מהול בפייה, הפגיעה היו מדויקות, נראה שהבונקר עומד להתמוטט. לפנות בוקר "כמעשה פלא", הוטב מצבו של יוסי גור, הוא אוצר כוחות והתאושש, הוא החל להתעניין במצב הלוחמים ובתקופתו של ציון עוז, מלא מקומו. הוא גם עודכן על התקפת הטנקים שבהם היו נתוניים וחשש בעצמו שהבונקר עומד להתמוטט. הוא גם חשש שבנסיבות אש הטנקים חדרו חייל חיל'ר سورיים לחצר המוצב. יוסי הפצע אוצר כוחות בלתי מובנים והתרומות ממייתו,לקח את נשקו ופרק מבעד הדלת לחצר המוצב. במקביל פרצו החוצה לעבר אוצר עמדת השער ציון וחיים. יוסי ראה מיד מספר חיילים سورיים שהסתובבו בחצר מספר מטרים לפניו. בפעולה אוטומטית תוך שהוא מקרב גיריקו שהיה זרוק בכניסה לבונקר השעון את רגלו עליו כדי להגביה את קנה הקלציניקוב. חיל שאטו סייע ליוסי לקבוע את הנזרה על מצב אוטומטי והוא החל לירות בסורים שחצר. במקביל חיים וציון שמעו את הצעקות של יוסי ואת האש שיויסי ייצר, זרקו 2 רימוני רסל לעבר החצר "...אנחנו יורדים והורגים את החיילים הסורים...מזל שapr עלי שלא נגעתי מרימוני הרסל".⁵² (חצר המוצב - ראה צלומי קרקע, עמ' 21-25)

אמ"ץ-תודה-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
חד - 595

השעות הבאות עברו בשקט יחסית, המוצב לא הותקף, הטנקים הסורים הסתלכו. על דרך המערכת ועל ציר 'טיפה' המשיכה תנועה צפופה של נסיגת הכוחות הסורים.
בשביבות השעה 12:00, לוחמי המוצב החלו לחוש ברعب, גם התהומותת כמעט אולה לחלוון. יוסי גור פקד על מספר חיילים יצאת לחצר המוצב ולאסרו נשק ותחמושת מוחללים הסורים. הוא הורה לצוין עזרא להיכנס לשני הטנקים הפוגעים שבכニסה למוצב ולנסות לפרק את מקלי ה - ד.ש.ק. ולהביאם למוצב, כמו כן לנסות לאתר מנות קרבי בטנקים הסורים.

"...יתכן והמלחמה תמשך עוד שבוע ו יותר, חשב יוסי גור. מי יודע متى יגיעו כוחותינו... צריך באופן דחוף תחמושת וגם מעט מזון לא זיק, החברה אספה נשקים, תחמושת וגם שימורי סרדיינים שנלקחו מן הטנקים הסורים, כולנו היינו רעבים ו'טרפנו' בשקייה את הסרדיינים".
00:0813, חיים רובינשטיין בעומדו בעםדת השער ראה ג'יפ בודד שירד מדרך המערכת לעבר הכניסה למוצב. הוא זיהה ג'יפ זה"לי והתלבט "... האם מכוחותינו...? היתכן שהסורים נסעים בג'יפ זה"לי ? אנחנו נותרנים לג'יפ להתקרב, האש נצורה, עוקבים בדקדנות אחר התנועות של יושבי הג'יפ, אנחנו מזהים ישראלים, לוחמים כמונו, דמעות של שמה עולות בעיניים ממאנות להאמין, מפקד הג'יפ יורד ומתקרב אלינו, 2-3 לוחמים פורצים החוצה לחצר, לוחצים את ידי המפקד, סגן, מילואימניק לא צעיר, והוא אומר: "...שמענו עליהם, אתם גיבורים". הוא מתעדכן אודות מצב הפצועים, עולה בחזרה על הג'יפ ורוצה לחזור ולהביא את התא"ג לטיפול ראשוני בפצועים ולהילוץ לוחמי המוצב.

מספר חיים ורובינשטיין: "...לא האמנתי, בחדתי שהג'יפ יעצוב אותנו, יותר או לנו להמשך המלחמה, רציתי שככלנו נעה על הג'יפ ונתפנה לאחר, תמנת משפחתי עברה לנו עיני, 3 ימים אני נלחם כדי לשroud, להציג את חיי".⁵³

00:0816, לוחמי המוצב המתינו בקוצר רוח, הזמן חלף לאיתו והפניינו התארך. ביןתיים החלו לראות טנק "צנטרוריון" שעברו את המוצב ונעו צפונה, רודפים ויורים לעבר הסורים הנסוגים. הצע וחזר לפנים העייפות של לוחמי מוצב 116 ותחושת הביטחון החלה לחזור את אט, 2 גמ"שי פינוי של תאגיד הנגעו לחצר המוצב ובهم חובשים ורופאים. לוחמי המוצב הוציאו בזירות את אורי ספרישטיין, הפצוע הקשה ביותר, ואתו חמשת הפצועים הנוספים, ביניהם היה מפקד המוצב, סג"ם יוסי גור. הפצועיםטופלו בשטח ופונו במסוק לבתי החולים. תשעה לוחמים בריאים, עייפים וסחוטים פונו על ידי מפקדת גדור 50 לחברת אל המוצב בהמשך. היה זה המוצב היחידי ברמת הגולן שכותר ע"י הסורים כבר בשעות הראשונות למלחמה, ספג הפגונות ארטילריות כבדות והתקפות טנקים, נגמ"שים וכוחות ח"ר בלתי פוסקות ושדר. חמישה עשר לוחמים בפיקודו של סג"ם יוסי גור נלחמו בחירות נפש על חייהם במשך שלשה ימים

והצלח !
לוחמי מוצב 116 ביצעו את משימותם, הם הגנו על המוצב, מנעו את כיבושו, צפו על תנועות האויב ביום ובלילה ודוחחו למפקדת גדור 50 על המתרחש סביבם, בכל שלבי הלחימה.

אמ"ץ-תורה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הז - 595

אבלות האויב בموقع 116 ובסביבתו הקרובה:

על גדרות המוצב ובתוכו, נמננו לאחר המלחמה כ – 70 – 80 גופות חללים סוריים. בעונח תצ"א מtarיך 7, 8, 9 אוק' 1973, נמננו 6 טנקים מסוג 54 – T ו – 152 – B.T.R, מתוכם 4 טנקים ו – B.T.R אחד הושמדו ע"י לוחמי המוצב. חלק מן החללים הסוריים, יתכן ונפצעו מארטילריה כוחותינו. על דרך המערכת, בכניסה למוצב ובאזור "הפירצה" – 300 מ' מצפון למוצב נמנעו גופות חללים סוריים רבים וכן מספר כלי רכב פגועים, יתכן וחלקים נפצעו מASH חיל' המוצב ומאש הארטילריה של כוחותינו. נמננו כ-25-30 טנקים ורכ"ס אחר שהושמדו ע"י מחלקה הטנקים של יואב יקיר ומאש הארטילריה של כוחותינו. (ראה מרשם תצ"א 16 עמ' 47)
יום ב' ה- 6 באוק' 73 08:30

התקפת הנגד של כוחותינו בזרום רמת הגולן:

אוגדה 146 בפיקודו של האלוף משה פלד, היוותה את המאמץ העיקרי בהתקפת הנגד הפיקודית. האוגדה כללה את הכוחות הבאים :-

- א. חטיבת משוריינת 205 בפיקודו של אל"ם יוסי פלד.
- ב. חטיבת ממוכנת 9 בפיקודו של אל"ם מרדכי בן פורת.
- ג. חטיבת ממוכנת 4 בפיקודו של אל"ם יעקב הדר מוגברת בגזרה 39 מחת' 188.
- ד. חטיבת ממוכנת 670 בפיקודו של אל"ם גدعון גורדון.

האוגדה פעלה ב-2 ציריים עיקריים: ציר עין גב – רמת מגשימים – ג'וחادر. ציר מעלה גמלא – רמת מגשימים – ציר קק"ל (המפלים).⁵⁴ כוחות האוגדה נתקלו בקווים הבלים וההשאה של דיוויזיה 5: חטיבת ממוכנת 132 שפעלה בציר המזרחי, מדרום לנחל גולן, וחטיבת משוריינת 47 שפעלה בציריהם המערביים באזור אבני איתן, ג'ורניה, גבעת בזק.

כוחות האוגדה ניהלו קרבות קשים והדפו את הכוחות הסוריים צפונה, תוך שיגרמו להם אבדות קשות. חטיבת 205 שפעלה בצד המזרחי, הגיעו לתל-א-סאקי ביום ב' בשעות הצהרים וחטיבת 4 בציר המזרחי עד לאזור מזרעת קוניטרה. הכוחות נלחמו כנגד טנקים ומגנני נ"ט סוריים שהוקמו תוך כדי קרבות ההשאה והנסיגה שניהלה דיוויזיה 5 (ראה פרק אויב, עמודים 44-45) לכוחות חטיבת 9 חברה מפקדת גזרה 50 בפיקודו של רס"ן יהה שעסקה בפנים לחמי הגזרה שהיו במצבי תל א-סאקי ומוצב 116. עד ערב יום ב' ה-8 באוק' הגיעו כוחות האוגדה לאזור תל ג'וחادر והעמדות השולטות על ציר הנפט. ביום ה-9 וה-10 באוק', השלימו אוגדות 146 ו-210 את השתלטותם על דרום ומרכז רמת הגולן. אוגדה 210 פעלה במאם המשני הפיקודי בציר העלייה מגרר אויריק - קצביה – חושניה. בקרבות אלו הושמדו כ – 70% - 75% מכלל הכוחות הסוריים שחדרו לרמת הגולן ב-6 וב-7 באוק' 73. (ראה מרשם תצ"א 16, עמ' 47)

ביום ה' ה-11 באוק' 73, יצאו כוחות צה"ל להתקפת הנגד הפיקודית לעומק החזיות הסורית וכבשו את המובלעת הצפונית, תוך הצבת איום על דמשק.⁵⁵

תצלום קרקע - מראה הטנק לאחר שחולץ מהשתה

(האזור הפוגע אליו מופיע בתצלום)

יום א' 7 אוק' בשעות הבוקר -

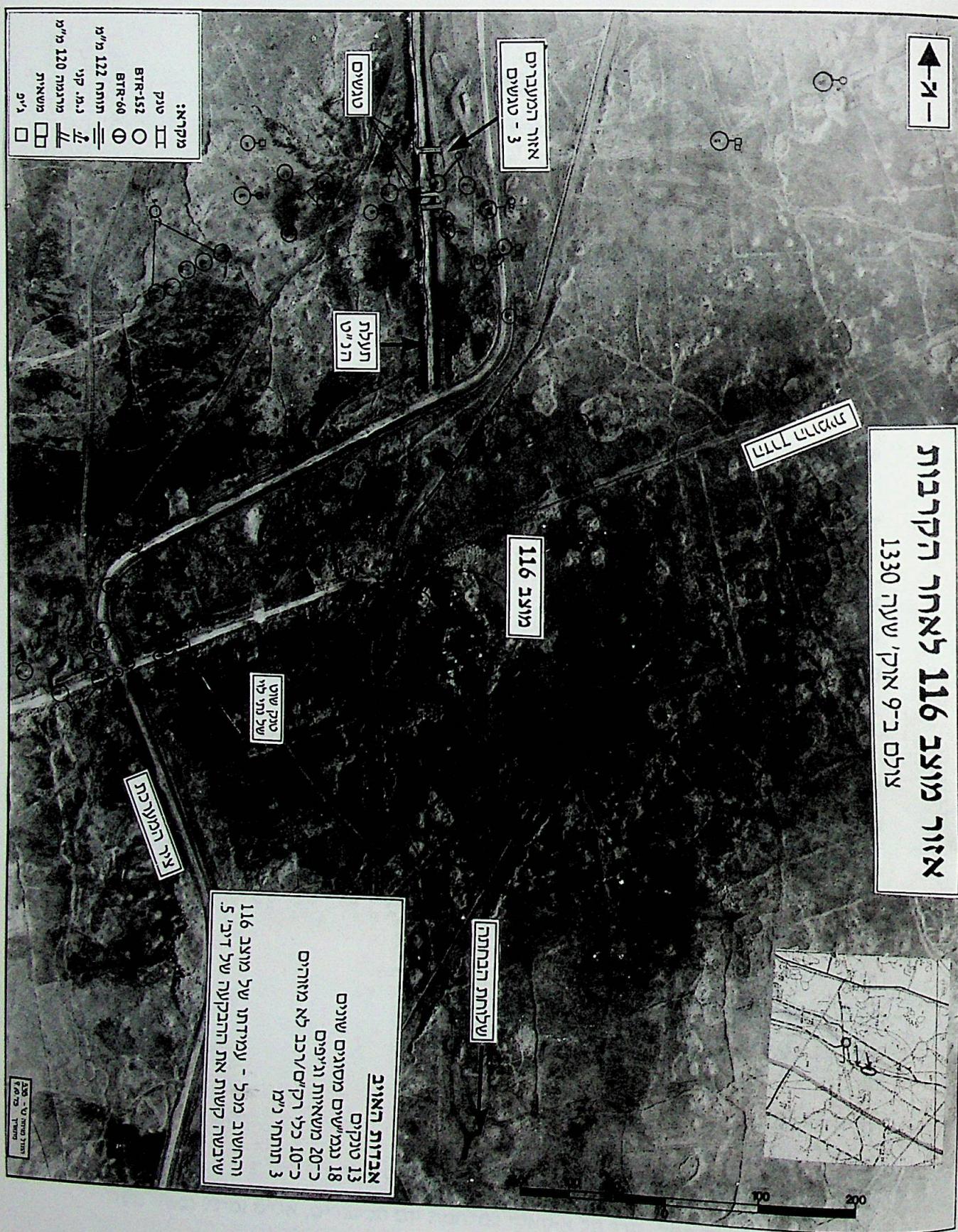
2 טנקים סורים T-54-55 שנפגעו ע"י ירי רנט"ט

של יוסי גור, מפקד מוצב 116.

הטנקים ננטשו מהמצוותם שברחו מזרחה.

צולם מאזור עמדת השער במוצב 116.

הערות לפרק ד'

- .1. ברק במלחמת יום הכיפורים – סא"ל (מיל') צבי עופר – עמודים 118-120, 125, אג'ם תוה"ד, מחלקת היסטוריה, אפריל 1995.
- .2. ראיון עם תא"ל (מיל') יאיר נפשי, מג"ד גדור 74 במלחמת יום הכיפורים – 3 ספט' 2000.
- .3. ברק במלחמת יום הכיפורים – עמודים 129, 130.
- .4. כותב המחקר, בהיותו קמ"ן חטיבה 7 במלחמת יום הכיפורים, נכח בקבוצת פקדות שקיים אלף פיקוד הצפון, האלוף יצחק חופי, בליל ו' – שבת, 6 באוק' אחרי חצות, בבוקר ה-6 באוק' שעה 00:10.
- .5. ברק במלחמת יום הכיפורים – עמוד 137.
- .6. דו"ח דותן, תחקיר מג"ד 50, רס"ן ייה (יורם יאיר), אג"ס מה"ד, מחל' היסטוריה.
- .7. ראיון עם סג"ם יוסי גור, מ"מ בפלוגה א' ומפקד מוצב 116, שקיימתי ב-17 באוג' 2000. מוצבים 116 ותל א-סאקי בקשרות הבלימה בגזרה הדרומית של רמת הגולן, בה"ד 1 מרכז מורי"ק – עמודים 25-36.
- .8. שם.
- .9. תחקיר מג"ד 50 במלחמת יום הכיפורים, אג"ס מה"ד, מחל' היסטוריה.
- .10. שם.
- .11. דו"ח דותן, תחקיר מג"ד גדור 53, אג"ס מה"ד, מחלקת היסטוריה, ברק במלחמת יום הכיפורים – עמוד 119.
- .12. שם.
- .13. ראיון עם סמל ניר עתיר, סמל מחלקת הטנקים 3 מפלוגה ו' בגדור 74 – 21 אוג' 2000.
- .14. ראיון עם סא"ל אריה שחם, מג"ד 334 ומפקד הסיו"ע הארטילרי של חט' 188 – 30 ספט' 2000.
- .15. ראיון עם סמל ניר עתיר.
- .16. ראיון עם סמל ניר עתיר.
- .17. שם.
- .18. שם, שם.
- .19. ראיון עם סמל ניר עתיר.
- .20. שם.
- .21. מבצעים רפואי, דו"ח דותן, תחקיר מג"ד 50.
- .22. דו"ח דותן, תחקיר לסגן נתיב לוי, רשות סיון מבצעים רפואי.
- .23. "בודדים על התל" קרב תל א-סאקי במלחמת יום הכיפורים, אל"ם (מיל') גבעתי משה – עמוד 31, בהוצאה מפקדת קצין חינוך ראשי.

עמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

דוח דותן, תחקיר מג"ד .50.	.24
ראיון עם סמל ניר עטייר, רשות מבצעים רפואי.	.25
דוח דותן, תחקיר מג"ד .50, רשות מבצעים רפואי.	.26
ראיון סג"ם יוסי גור, מפקד מוצב 116.	.27
שם.	.28
שם, שם.	.29
סג"ם גור – עמי' .66.	.30
ראיון עם סמל חיים רובינשטיין ב-10 אוג' 2000, פענוח התzia'a ש/513 מ-7 באוק' 1300.	.31
שם.	.32
שם, שם.	.33
ראיון עם סג"ם גור, רשות סיiden -מבצעים רפואי.	.34
שם.	.35
רשות סיiden מבצעים רפואי, יוסי גור.	.36
שם.	.37
שם, שם.	.38
סג"ם גור עמי' .68.	.39
ראיונות: סמל חיים רובינשטיין, סמל ציון עזר ב-23 אוג' 2000.	.40
דוח דותן, תחקיר מג"ד .50, רשות מבצעים רפואי.	.41
שם.	.42
רשות רפואי.	.43
סג"ם גור, סמל רובינשטיין.	.44
שם.	.45
שם, שם.	.46
רשות מבצעים רפואי.	.47
רשות רפואי, תחקיר מג"ד .50.	.48
שם.	.49
שם, שם.	.50
ציון עזר.	.51
גור, רובינשטיין.	.52
רובינשטיין.	.53
תולדות מלחמת יום הchiporim, סא"ל (מיל') ד"ר אלחנן אורן, עמי' 138-140.	.54
שם.	.55

ס י ב ו ס

לחימtas הנחושה של הצנחנים בМОצב 116 הסתיימה רבות בטנקים ובארטילריה. היה זה מעין קרב משולב ברמה הטקטית הגדולה.

היתה זו גם לחימה מרשימה, תוך מיצוי מירב האפשרויות שעמדו לרשות המפקדים הצעירים שניהלו את הלחימה.

לחמי מוצב 116 ביצעו את משימותם באופן מושלם: הם הגנו על המוצב ומנעו את כיבושו, תוך כדי לחימה עיקשת ובלתי מתאפשרת. הם דיווחו במשך כל מהלך הלחימה על הנעשה בМОצב ובסביבתו (עד כמה שהם יכולו לצפות). הטנקיסטים הגנו על מוצב 116 ובלמו את התקפת הסורים מדרום וממערב למוצב, עד השעה 00:21, כל עוד הייתה בבטן הטנקים תחמושת כבדה.

למרות העדיפות המכרעת ביחס הכוחות, נבלמו הכוחות הסורים ולא הצליחו הגיעו לציר המערכת ("ירקונה") באותו שעתו. כשהטנקים עזבו את עמדותיהם "נפרץ הסכרים" והכוחות הסורים זרמו פנימה.

כוחות הארטילריה המצוומצמים (יחסית) שפעלו בדרום רמת הגולן, פגעו באופן מדויק בכוחות הסורים שתקפו את מוצב 116, ולא פעם במהלך שתי היממות עצרו התקפה או פיזרו חיללים סורים שכבר היו בתוך גדרות המוצב. המושג אש על כוחותינו הוכיח את עצמו באופן ברור. מעל כל בלטה הדוגמא האישית של המפקדים הגדולים, סג"ם יוסי גור מפקד מוצב 116, סגן יואב יקיר מפקד מחלקת הטנקים ומפקדי הטנקים סמל ניר עתיר וסמל ווקסמן, שסחפה את שר האלוהים לדבקות במטרה.

ברמת הפיקוד שמעל הרמה הגדולה נtagלו ליקויים רבים, יש הרבה סימני שאלה ביחס לתפקוד המפקדים, קרייאת, הקרב והשפעה על מיקום ומהלכי הכוחות בשלבים קריטיים אולם, מכיוון שהמחקר עוסק בניתוח הקרב בМОצב 116 ובסביבתו, הרי שהמסקנות מתמקדות בرمאות הגדולות.

וأت האמור ביחס לפיקוד הבכיר יותר, שהיא בדרום רמת הגולן, יש לנתח באופן נפרד. פקודת "קפיטל", לדוגמה, (פקודה למלחמות הטנקים לנוע לעמדות המתוכננות "ליום קרב" כל מלחקה בגורלה), הייתה פעללה אוטומטית שלא התבססה על תමונת מצב אויב, ומכאן שמלחקה 3, מחלקת הטנקים היחידה שהייתה באזורי מוצב 116, תפסה עמדות לא יעילות ומשך שלוש שעות קריטיות המלחקה לא הייתה במקום הנכון.

תרגולות החבירה ושיטות הפעולה בין המוצב למלחמות הטנקים, לפחות בשעות הראשונות (הקריטיות) לא התקיימו. עמדת הפיקוד הגדודית (חפ"ק גוד 50) בתל פרס, לא תפקדה בשעות הראשונות ללחמה, לא היה גורם בעל סמכות פיקוד שיישפיע על הפעלת הטנקים למקום הנכון ובזמן הדרוש. התכפיה בתל פרס, שביכולתה היה לצפות ולדווח על המתרחש בשטח, אולי בצעה את המוטל עליה אך לא הביאה לקבלת החלטות נכונות וمتאימות בשיטה.

הפעלת הכוחות: חי"ר, טנקים וארטילריה בדרום הגולן לא הייתה בסמכות פיקוד ברורה. בМОצב 116 נתגלו מספר ליקויים מבניים, לדוגמה, תלות הח"ר ההיקפיות, לא היו רצופות ולא קישרו בין כל העמדות, כך שתנועת הלוחמים בין העמדות נעשתה תוך היכשופות ללא מיגון לאש

אמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרובות
הד 595

שיטות מסלול. למרות זאת, עמידתו ומיגונו של המוצב הוכחו את ייעילותו וכושר עמידתו בכל
ההיבטים של ספיגת אש האויב.
יש למצוא פתרון אחר לעמדות הקבועות והבולטות בכיסוי הראש, המושכות אליון אש שטוחת
מסלול מוקדמת.

רשימת לוחמי מוצב 116

- .1. סג"ם יוסי גור – מפקד המוצב, נפצע ביום א' ה-7 באוק' בלילה במהלך הקרב.
- .2. סמל יהושע גרין – מ"כ.
- .3. אהרון (צוקי) רוזן – לוחם.
- .4. חיים רובינשטיין – לוחם.
- .5. ציון עזר – לוחם.
- .6. אוריה ספירשטיין – לוחם, נפצע קשה בשבת 6 באוק' בלילה.
- .7. ספא – לוחם.
- .8. אריק – לוחם הבזוקאי.
- .9. ציון – רס"פ מפקדה.
- .10. שאול – חובש (חיל מילואים).
- .11.אלחוטן – חיל פלוגת הקשר.
- .12.מפקד צוות מרגמה 81 מ"מ מגודוד נח"ל 906.
- .13.מפעיל מרגמה 81 מ"מ מגודוד נח"ל 906.
- .14.מפעיל מרגמה 81 מ"מ מגודוד נח"ל 906.
- .15.לוחם.

רשימת לוחמי מחלקת טנקים 3 מפלוגה ו' גדוד 74

- .1. סגן יואב יקיר – מ"מ בפלוגה ו' (נהרג ב-7 באוק' ליד מוצב 116).
- .2. ט' מנחם שמואל – תותחן בטנק מ"מ בפלוגה ו'.
- .3. ט' אנדרי סאקל – טען-קשר בטנק מ"מ 3 פלוגה ו'.
- .4. ט' אבי שחר – נהג טנק מ"מ 3 פלוגה ו'.
- .5. סמל ניר עתיר – סמל מחלקת 3 מפלוגה ו'.
- .6. רב"ט יצחק נגרקר – טען-קשר בטנק סמל מחלקת 3 פלוגה ו' (נפל בשבי ב-7 באוק' בתל א-סאקי).
- .7. ט' אמי משה – תותחן בטנק סמל מחלקת 3 פלוגה ו'.
- .8. ט' דני דטהר – נהג בטנק סמל מחלקת 3 פלוגה ו'.
- .9. סמל יair וקסמן – מט"ק גור במחלקה 3, פלוגה ו' (נהלץ מתל א-סאקי ב-7 באוק').

עמ"ץ-תורה יד-היסטריה
ענף חקר קרבות
הד -
595

10. ט' דוד לוי – תותחן בטנק גור מחלקה 3 פלוגה ו' (נחלץ מתל א-סאקי ב-7 באוק').
11. ט' וינשטיין דניאל – נהג טנק גור מחלקה 3 פלוגה ו' (נחלץ מתל א-סאקי ב-7 באוק').
12. – טען-קשר בטנק מחלקה 3 פלוגה ו'.

רשימת לוחמי מחלקה טנקים 2 מפלוגה ו' גדור 74

1. סגן נתן לוי – מ"מ פלוגה ו'.
2. ט' רפאל כהן – נהג טנק מ"מ בפלוגה ו'.
3. ט' ציון אדרי – תותחן טנק מ"מ 2 בפלוגה ו'.
4. ט' ציבולה מיכאל – טען-קשר בטנק מ"מ 2 בפלוגה ו'.
5. רס"ל אשר ברינברג – סמל מחלקה 2 פלוגה ו' (נפצע ליד ציר הנפט ומת מפצעיו).
6. סמל מוטי אביב – מט"ק בטנק גור מחלקה 2 מפלוגה ו'.
7. רב"ט פחימה שלום – תותחן בטנק גור מחלקה 2, פלוגה ו' (נהרג ב-7 באוק' בתל א-סאקי).
8. ט' ריב דוד – טען-קשר בטנק גור מחלקה 2 פלוגה ו'.
9. ט' סוויסה מכלוף – נהג טנק גור מחלקה 2 פלוגה ו'.

רשימת צ.ל.ס (צירז לוחמה מבוקר) במוצב

נחש וצ.ל.ס המוצב.

1. מקלע כבד 0.5.
3. מקלעי 0.3.
- מרגמה 81 מ"מ.
- מרגמה 52 מ"מ.
2. אקדח ZiKON.
- מכשיר מ.א.כ (מגבר אוור כוכבים) S.L.S.
- משקפת 20 X 120 (נפגעה במגדל התצפית).
- בזוקה 82 מ"מ.

נחש אישי

3. תת מקלע עוזי – נשקם של חיילי המפקדה.
 1. קלציניקוב – נשקו של מפקד המוצב.
- * נלחח מדו"ח ביקורת חט"מ 820 במוצב 116, ארכיוון צה"ל 75/828 – 46.
- רר"ניט – נשקו של אחד הלוחמים.
- 11 רומ"טים – נשקם של הלוחמים.

לকחים עיקריים להdagשה

חשיבות הכרת השטח המוקדמת "מפתח להצלחה" בניהול קרב ההגנה :

1. הכרת המוצב:

על כל מרכיביו : תעלות, עמדות, בונקרים. דרכי הגישה מכל מקום לכל מקום בדרך המהירה והמאובטחת. להכיר את יכולת השליטה וניהול קרב ההגנה מכל נקודה ונקודה במוצב אמצעי קשר, צעקות, שפה משותפת בין הלוחמים. להכיר **האלטרנטיבות לתפעול ושליטה במוצב**, במקרה של פגיעה באחד או יותר מן המרכיבים של המוצב.

2. דרך הגישה:

הכרת דרכי הגישה אל המוצב והשליטה הקרקעית של המוצב על דרכי הגישה מכל כיוון אפשרי. לדעת לנצל את עמדות האש הייעילות ביותר לכיסוי באש, של דרכי הגישה אל המוצב.

3. הבנייה השטח:

להכיר ולהבין את דרכי הגישה והמכשולים בכל גזרת הפעולה, הקרובות, מתוך הצורך לקרוא את היתרונות והמגבליות שנוצרות בשטח, לאויב ולכוחותינו. להכיר ולהבין את היתרונות והמגבליות בኒזול אש הטנקים.

4. הפעלת הטנקים:

להכיר את יכולת ניצול השטח, לתפיסת עמדות טבעיות או מוכנות מראש בתוך היעד ובסבירותו הקרובה למיקום והכוונת טנקים, בסיוו לモוצב או הצבת הטנקים לבליית וחדיפת כוחות האויב תוקפים. מפקד המוצב וסגנו, חייבים להכיר ולסייע בעמדות הטנקים/רמפות הטנקים ולדעת את מיקום הטנקים במהלך ניהול קרב ההגנה, בכל שלב.

5. דרבי מילוט: לחשוב, לבחון ולהכיר דרך מילוט ונסיגה בעת הצורך - **בחירום**.

6. להכיר את כל הנשק המשיש שבמוצב, ולדעת למקם ולתפעל כראוי את הכלים הללו.

7. רצוי שהיחידה המגנה על המוצב תהיה ארגנית, תבצע תרגולות כוננות משותפות במוצב, חשוב שתהייה הכרות אישית של ו בין כל לוחמי המוצב והמפקד, סגנו ובעלי תפקידים אחרים.

במקרה של לוחמי מוצב 116, **כל התנאים שצינו לעיל לא התקיימו.**

8. תאום התקשרות וההבנות הדרושים במקומות שונים בין לוחמי המוצב לבין הטנקים, הסיוו הארטילרי וגורמיים אחרים בעת הצורך.

9. הבנה, ידע ותרגול הפעלת וטיווח ארטילריה של כוחותינו – לפחות בדרגת מפקד המוצב.

10. לתכנן כראוי "משטר" ניהול הוצאה תחמושת, תוך כדי הלחימה.

אמ"ץ-תוה"ד-היסטרוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

11. להבין את חשיבות הדיווח, לעדכן את הדרג הממונה על הנעשה במוותב במהלך לחימה, התקפות אויב, רגעה במצב, תצפית על פעילות אויב, הבנת וקריאה נכונה של מצב הלחימה, נסיגת האויב וכו'....
12. הפעלת אנשי המוותב בעת הלחימה, באופן שיראו כל אחד בעיניו את האויב והמתරחש בשטח, שלא יהיה מצב של אנשים המסתתרים בבונקרים ומוצאים בהלם, מבלתי יכולת לפקד.
- בפועל, במוותב 116, כמחצית אנשי המוותב לא תפקדו, בחלק ניכר של הזמן הסתרו **בבונקרים ולא הוציאו את ראש החוצה במהלך הקרב.**
13. להקנות זמן לטיפול בנשק האישי ובנשק המסיע.
14. להקפיד על תרגولات קרביות של החייר והטנקים: חבירה, הכוונת הטנקים לעמודות, **זיהוי מטרות לטנקים, הפעלת אש מרגמות לתאורה, בזמן ובמקום המתאים.**
לדברי ניר עטייר, היותו "מרובע, מושמע", הופעל בהתאם לתרגולות, הצללה אותו ואת חיילי מחלكتו. תרגولات קרביות בוצעה גם על ידי מפקד המוותב יוסי גור, ביחס לתפעול מטול הבזוקה.
15. יש לתדריך את החיילים, להסביר להם את המצב, לא לשארם חסרי ידע, לשתפס בחחלהות המפקד, במידת האפשר.
16. המפקד חייב לדעת מי מבין הלוחמים יותר יעיל ואמיץ, ולנצל אותו כמפקד וכמחליף בעת הצורך.
17. במוותב רצוי שתהיה תעלת קשר היקפית שתאפשר גישה מוגנת מעל הבונקרים לכל כיוון אפשרי לכל העמדות ולכל חלקי המוותב המיעדים ללחימה, ולא כפי שהיו בינויים במוותב ובמוותבים אחרים לא הייתה תולה היקפית.
במוותב 116 למדנו שהעמדה האחורית, זו השולטת על השער, הייתה במהלך כל הלחימה השטח החיווני של המוותב, יש לתוכנן ולקבעו את השטח החיווני במוותב ולתחזקו בהתאם.
הסורים התעקשו במשך כל ימי הלחימה, לפרוץ דוכא מדרך הגישה שבעורף המוותב.
יש להקפיד ולהזק חלק זה של המוותבים.
- במהלך הפעלת אש ארטילרית (אויב) על המוותב האש על כוחותינו, שהוא מרבית חיילי המוותב בבונקר שהוכיח את יעילותו הרבה במתן מגון לאותם הלוחמים.
במצב זה הייתה חובתו להיות נוכחות תצפית מחוץ למוותב, לפחות בכיווני התקופה האפשריים.
יעודו העיקרי של המוותב כתצפית אזורית, חובתה להתקיים בכל מצב.
18. יש להפעיל בשעת הצורך את הארטילריה של כוחותינו במשימות אש על כוחותינו.
לוחמי מוותב 116 ניצלו כתוצאה מניצול אש על כוחותינו במספר פעמים במהלך הלחימה.

סיכום להחים – גדור 50

סיכום הלחמים התבצע בסיום המלחמה, לאחר שהחטיבה החלה לסקם את קורותיה במלחמה יום הכיפורים ברמת הגולן ובמערב תעלת סואץ בסיני. להלן עיקרי הלחמים הנוגעים להחימתו של הגדור ברמת הגולן:

קו רמת הגולן:

1. קו הרמה לא היה מאורגן לחימה, בmozבכים לא הייתה תחמושת, כלי הנשק לא היו מטופלים ובחלקם לא תקינים. פקודות קבועות לא היו מעודכנות, היו ליקויים בנושאי מים, מזון ואפודים מגן.
2. יש תחושה שתפקידם של המזבכים, במקרה של לחימה כוללת, כמו המלחמה – לא היה ברור.
3. מפקדות הפלגה ומפקדת הגדור לא היו מאורגנים וערוכים לחימה.
4. בmozבכים לא היה נשק ני"טiesel ומכמות מספקת. גם בנושא תפעול הארטילריה היו לגדור טענות רבות.
5. מקום מפקדת הגדור בתל פרס לא טוב. המקום לא בניו לחימה ומטווה. המקום צריך לשמש רק לתצפית.
6. באזרות תל פרס היה ריכוז מוגזם של כוחות שנכלדו במקום.
7. לימוד הגורה חייב להיות למפקדים וגם לחילאים.
8. יש צורך לתת תדריך התנהגות בשבי.
9. הקשר עם הטנקים היה לקוי.
10. צרכים להיות מוכנים לנושא של נתיחה.
11. פניו הנפגעים ברמה לא היה סגור ומאורגן.

לחימה:

1. החילים לא היו בתמונה, בשלבי הלחימה והנסיגה ברמת הגולן.
2. בנווה הקרב יש צורך במקסימום מפקדים שהיו נוכחים בפקודה.
3. ללחמים מהימים הראשונים של הלחימה לא נלמדו והשגיאות של השבוע הראשון חזרו גם בשבוע השני והשלישי, בעיקר בכל נושא הפעלת חי"ר על ידי השריון.

נסק:

1. הרומ"ט והמקלעון לא הוכיחו את עצםם.
2. העוזי, נשק טוב ונוח – יש לשפר את המחסניות.
3. הררנ"ט הוכח כיעיל מאד – דרושה מחסנית לתחמישים.
4. המרנ"ט 82 מ"מ יעיל בקרב הגנה – מסורבל בקרב תקיפה ולתנועה.
5. ה"לאו" נוח לשליטה וחלוקת בין החילאים.
6. מרגמה 52 מ"מ יעילה מאד – 12 פצצות חנ"מ לא מספיקות, יש לבדוק אפשרות לשיפור

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד -
595

הപצתה.

- .7 האר. פ.י.ד.י יUIL כמעט כמו מא"ג – ניתן לשוחב כמות גדולה של תחמושת.
- .8 מדוכות הרימונים הtgtלו כיעילות מאד.
- .9 אקדח הזיקוקין מסורבל וכבד – יש להוציאו.
- .10 S.L.S. UIL מאד כשהוא מורכב על מא"ג.
- .11 אין נשק נ.מ. כדוגמת "הסטרולות".
- .12 דגם ג' – דבר טוב מאד, כדי שייהיה בגודל.

תחמושת:

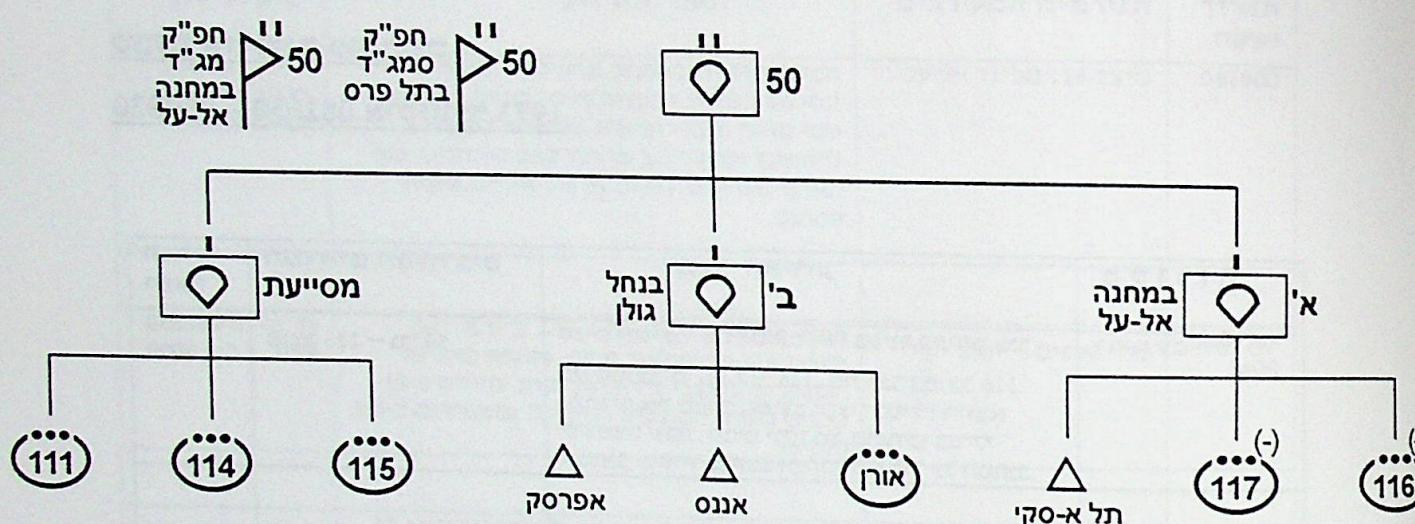
- .1 כמות התחמושת במחסניות ומספר הרימונים – צריך להיות כפול בחגור.
- .2 רימוני עשן וזרחן – יש להגדיל את הכמות.
- .3 יש לפתח זיקוקין ידני ולשפר את האפקט של ה-52.

כינוד:

- .1 החגור מסורבל בלחימה בתעלות, לא נוח בשעת ריצה והסתערות – צריך חגור אפור.
- .2 תרミיל הגב הקטן לא UIL ולא שימושי, תרמייל התד"ל מסורבל – יש לארגן פק"ל אישי חדש שייהיה גדול יותר, מחולק לתאים ושישב על הגב יותר טוב.
- .3 יש ליצור אמצעי לנשיות מרוגמה 52 מ"מ.
- .4 יש צורך בפנס או נצ נס לכל חייל.
- .5 יש לסדר לחגור ולתרמייל הגב שחרור מהיר.
- .6 אזיקי פלסטיים צריים להיות חלק מהפק"ל האישי.
- .7 יש צורך במנשי רדרניט ואר. פ.יגי אחדדים ויעילים ובכמות מספקת.

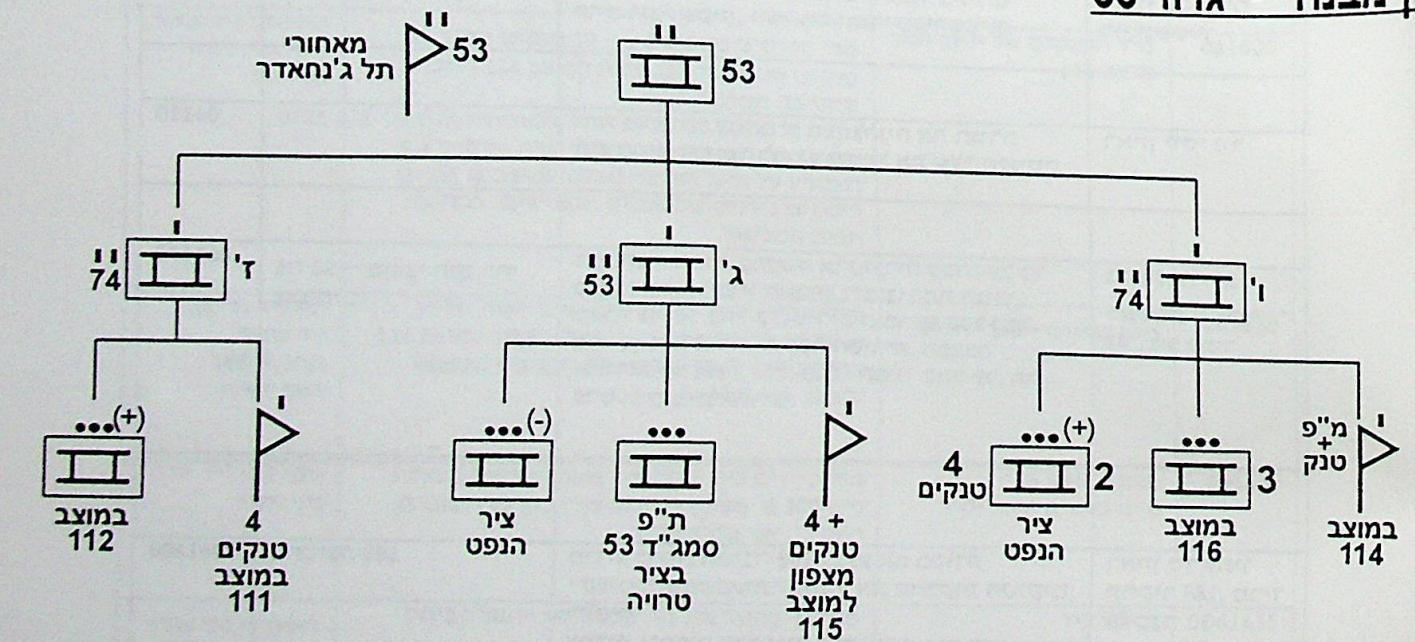
סא"ל יורם יאיר – מג"ד

ע' מבנה - גודן נח"ל מוצנה 50

הערה: גודן 50 פועל תחת הפיקוד של חפ"ק חטמ"ר 820

ע' מבנה - גודן 53

הערה: גודן 53 פועל תחת הפיקוד של מ"ט 188

אמ"ץ-תוה"ז-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד -
595

טבלת אירועים עיקריים:
1973-050830 אוקטובר 081630

תאריך ושעה	הגורם המעורב	תיאור האירוע	מקורות
050830 1000	מוצב 116 – גד' 50	סגי'ם יוסי גור מסיים תפקידו בסיוור פתיחת ציר בין המוצבים 117 ל- 116, מתיעצב במוצב 116 ומחליף את מפקד המוצב (קצין במיל') היוצא לחופשת שבת. סגי'ם יוסי גור מתעדכן בנחלי המוצב, מסייר במוצב ומתקבל על המוצב.	ראיון עם יוסי גור
051030	פיקוד צפון – חטיבת 820 גד' 50	פיקוד מוצב 116 – גד' 50	חטיבת 188 ביה"כ דר' עופר – עמי 137
051030	מפקד מוצב 116 יוסי גור מפקד מה' הטנקים יואב יקייר, מטעכנים הדדיות על תכנית הפרישה של מה הטנקים מדרום למוצב 116 ועל הוראות הקשר לשפה משותפת.	מפקד מוצב 116 יוסי גור מפקד מה' הטנקים יואב יקייר	ראיון יוסי גור ראיון ניר עתיר
051200	מוצב 116 – גד' 50	למוצב 116 מגיעים 3 לוחמים לתגבור בינויהם חיים רובינשטיין, יוסי עזר ואורי ספרשטיין.	ראיון עם חיים רובינשטיין
06110	מוצב 116	יוסי גור פוקד על המ"כ גריין להניה את חגורת המוקשים בכניסה למוצב ולנעול את שער הכניסה.	ראיון יוסי גור
061350	גד' 50 – מוצבי הקו, יח' הטנקים	המלחמה החלה בהפגזה ארטילירית כבדה על כל מוצבי הקו, ריכוזי השריון בדרך רמת הגולן. מפקד גד' 50 באל-על, צירום וצמתיים בכל הקו. כמו כן מושלבת בהתקפה הסורית, הפיצעה אוירית על מוצב 116, מפק' הגדוד באל-על, תל פרס ומקומות אחרים.	גד' 50, גד' 53 ראיונות – יוסי גור, ניר עתיר
061400	מחטיבה 188	מודיע בראשת חטיבת 188 לבצע את פקודת "קפיטל" שמשמעותה להניע את מחלקות הטנקים, לתפוס עדמות (רמפות הטנקים) לצד המוצבים בקו.	ראיון ניר עתיר תחקיר 188, מג"ד 50 מג"ד 74

אמ"ץ-תוהיז-היסטוריה
ענף חקר קרטוגרפיה
הד - 595

תאריך ושעה	הגורם המעורב	תיאור האירוע	מקורות
061400	מוחב 116 מפ"גד אל-על	המוחב מודיע על הפגזה ארטילרית כבדה. יוסי גור בעמדת התצפית מנסה להזות "יציאות". יוסי מזאה מוקדי יציאות אין סוף, כשהה ללהתמקד ולבחור נ.צ. מומלץ לאש כוחותינו. ענן הארטי מפריע לו להזות כוחות סוריים בחזית המוחב.	תחקיר גד' 50 ראיון יוסי גור רשות 'סופי'
061430-1600	מח' טנקים – יואב יקיר	המוח' נעה לעמדה 611 ה' כ- 2.5 ק"מ מדרום למוחב 116 מצפון לציר פנס. פותחת באש על הבונקרים במוצבי צידא ואל חנות, מזהים כ-10 טנקים בחזית המוחבים הסוריים ומשמידים כ-6-5 טנקים.	גד' 50 ותפקידו נדע עטיר + ראיון
061500-1630	יוסי גור – מוחב 116	הפגזה כבדה על המוחב נשבכת, יוסי גור יוצא מן הבונקר, מסיר היקפית בכל קטעי המוחב, לפטע מזאה מצפון למוחב, במרחך קצר, כוחות סוריים גדולים,-tag'שים מגשרים על תעלת הנ'יט וכוח טנקים ונגמ"שים, לקרהות חציית התעלה.	ראיון – יוסי גור ניר עטיר דיווח' גד' 50 רשות 'סידר'
061600	מ"פ בגד' 53 עוזי אריאלי	מקיים אש טנקים מול טנקים גישור וטנקים סוריים הפורצים בציר הנפט, מזאה את ההבקעה הסורית.	תחקיר גד' 50 תחקיר 188 דוח' דותן
061540	חפ"ק פיקוד הצפון	אותר מאיץ סורי מדרום למוחב 116	יום מבצעים פיקוד
061600	מח' הטנקים של יואב יקיר מוחב 116	מוח' הטנקים משמידה כ – 10 טנקים מתוך 15 טנקים שנצפו מדרום מזרחה למוחב 116 (יתכן מחטיבה ממוכנת 132) מוחב 116 יורה בנ"ל על חיר' המנסה לעלות על המוחב מזרחה ומצפון, כמו כן יורה במק"כ 0.5 ובמא"ג על אזור הפרצה מצפון למוחב בו נציגים ריבועים גדולים של טנקים ונגמ"שים. לקרהות חציית המכשול.	ראיונות ניר עטיר, יוסי גור, דוח' גדור 50
061630	מ"פ טנקים – אבי רוניס	מודיע בקשר למ"מ הטנקים יואב יקיר, על כי מאורתרת פריצה טנקים סוריים מצפון למוחב 116, המ"פ מורה לו לדלג לרמות הטנקים שמצפון למוחב 116 (511 ז').	תחקיר גד' 50 ניר עטיר תחקיר 188 רשות 'סופי'
061630	מפקד מוחב 116 מ"מ טנקים יואב יקיר	מח' טנקים כאנ' "קציצה" מאורת פריצה בתעלת ניט 300 מ' מצפון לי "קציצה" כאנ' מח' טנקים, ידוע לי, אני בדרך אליך.	יוסי גור ניר עטיר
061635	יואב יקיר	מתדרך בקשר את ניר עטיר ואת "הגור" ביחס לאייתור הפרצה הסורית מצפון ל – 116, הם נעים צפונה לתפיסת העמדות ב – 511 ז', ניר עטיר מוביל.	ראיון – ניר עטיר

אמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

תאריך ושעה	גורםים המעורבים	תיאור האירוע	מקורות
061700-1730	מושב 116 – יואב יקיר	יוסי גור מזוהה כ – 100 כלי רק"ם המוצברים באזרע המערבים על הת.ג.ט, מעדכן את מ"מ הטנקים ש מגע ותופס עמדות.	ראיון – יוסי גור נייר עתיר
061730	מח' הטנקים – יואב יקיר	מח' הטנקים מגיעה למרחק של כ – 300 מ' מדרומי מערב למושב 116 ותופסת עמדות טבעיות לשיליטה לכיוון צפון מערב (אין ביכולת המחלקה להגע לעמדות 51 ז'). ווצרת מגע עם הטנקים הסוריים באזור שמצפון לצומת ירכונה פלגה, מחלוקת הטנקים מנהלת אש עם הכוחות הסוריים ומשמידה כ – 20 – 30 כלי רק"ם רכב.	ראיון – ניר עתיר יוסי גור דו"ח גדי 50 דו"ח דותן
061800	מח' טנקים – יואב יקיר	בחטיבה 188 מאותרת הפריצה העיקרית באזרע שמצוון למושב 116 ומדרום לכיוון הנפה. המח"ט הורה לSEMAG'D 82 ולמ"פ ד' לנוע דרומה ולתגבר את מושב 116.	חטיבה 188 ביה"כ צבי עופר
061900	אלוף צפון – מח"ט 188	כאנ 92, יש לנו דיווח שהם עולים על 116 עבר. כאנ 20, בציג מחזה יש קriseה, אני מייצב קו בציג טיפה מחזה 1 – 17 (ארט), יורך על מחזה עבר. כרגע זה כל מה שיש לי פה במקום זהה היחידה של זקי. את פלי ד' גדי 82 טרם קבלתי וזה לוקח זמן. כאנ 92, לעשות כל מאיץ שה动员 לא ייפול עבר.	רשות "טופי" חטיבה 188
061901	מח"ט 188 קצין אג"מ חטיבה	כאנ 20, תזחף את דוםם (פל' ד' מגדי 82) ותגידי לו מה שקרה ב – 116 שיופיע את כל מה שהוא יכול.	רשות טופי חטיבה 188
061800-1930	מושב 116 – מח' הטנקים מ"פ ו' סגןABI רוניס	מושב 116 יורה פצצות תארה 81 מ"מ, הטנקים מזוהים ומשמעותם מטרות טנקים ונגמ"שים.	יוסי גור+נייר עתיר
062000 062100	מח' הטנקים – יואב יקיר	אנחנו קצרים בתחמושת כבדה, הטנקים יורדים על ח'יר ונגמ"שים באש מקלעים, מבקש לסתוג למילוי מחדש ומתקבל תשובה שלילית.	ראיון – ניר עתיר
062000 062100	מח' טנקים – נת' לוי	המחלקה שהיתה בציג הנפט מקבלת פקודה מבאי רוניס המ"פ, לנוע למושב 116 ולתפוס עמדות כגד פרעיה של כוחות גדולים על ציר פנס. מח' הטנקים מגיעה למושב 116 ונתקלת בכוחות סוריים. הטנק של נת' לוי עולה על מוקש וננטש, הטנק השני יורך לאחר מכן ונופל לתעלת נ"ט ממזרח למושב 116.	ראיון – ניר עתיר

אמ"ץ-תוה"ד-היסטוריה
ענף חקר קרבנות
הז 595

מכוורת	תיאור האירוע	הגורם המערביים	תאריך ושעה
ראיון - ניר עתיד דוח' דותן. תחקיר גודל 50	יואב יקיר מ"מ הטנקים, חוטף צור בחזה ונחרג. ניר עתיר מקבל אישור ממח"ט 188 לסתות עם הטנקים למועד תלא א-סאקי, לחבור לسمג"ד 82 ולמלא תחמושת כבדה.	מח' טנקים - יואב יקיר	062230
ראיון - ניר עתיד	נייר עתיר אוסף את צוות 2 הטנקים של נתיא לוי ונו עס 3 הטנקים של המחלקה לתלא א-סאקי וחובר עס סמג"ד 82.	מח' טנקים - ניר עתיד	062200 2300
ראיונות - יוסי גור, חיים רובינשטיין דיווחי גדי 50 רשות 'סידן'	מועדב 116 מותקף ע"י טנקים וחיר'. המוצב משמיד 2 טנקים באש בזוקות. המוצב מבקש ומקבל אש על כוחותינו (אש ארטילרית) 3 הטנקים האחרים בורחים. אש ארטילרית יורדת גם על מצבר הכוחות בעבריים מצפון למוצב וגורמות לאבדות וטיקים כבדים לשורים. חיילי חיר' سورים המנסים לתקוף את המוצב בחסות הטנקים, נפוגים או בורחים.	מועדב 116	062230
חקירת שבויים	חטיבה חיר' 61 הסורית, מגשרת על תעלת הנ"ט ומאפשרת מעבר הכוחות. עד שעה 2100 תוקפים את 116 ולא מצלחים לכובשו.	חטיבה חיר' 61 הסורית	062100 2300
חקירת שבויים ניתוח תצ"א מידע מודיעין	חטיבה ממוכנת 132 חוצה את הקוו על ציר פנקס ללא הפרעה, עולה על ציר טיפה באזורי תל א-סאקי ומשתאה במקום עד אור הבוקר.	חטיבה ממוכנת 132	062400
גדי 50 רשות 'סידן'	מדוחה שיש ריכוז גדול של כוחות בהמתנה באזורי הפריצה לפניה ואחרי התנ"ט. אש ארטילרית על המוצב.	מועדב 116	070100
גדי 50	המוחב סופג התקפה נוספת של טנקים ונגמ"שים.	מועדב 116	070510
גדי 50 דוח' מסכם חת"ם רשות 'סידן'	כ - 50 טנקים ונגמ"שים עולים על המוצב ממספר כיוונים. המוצב מבקש ומקבל סיוע ארטילרי ואוורירי (אש על כוחותינו) והתקפה נעצרת.	מועדב 116	070520
גדי 50	מדוחה על התקפת נגמ"שים וחיר'.	מועדב 116	070600
גדי 50 יוסי גור סכום מת"פ צפון דוח' דותן	טנקים וחיר' תוקפים את המוצב. יוסי גור מבקש סיוע טנקים ומג"ד 50 מעודד אותו שהטנקים בדרכן, שיחזיק מעמד. מוצב 116 פוגע ב-2 טנקים سورיים ברנ"ט, הוצאות נולשים את הטנקים. מידי פעע מקלט המוצב סיוע באש על כוחותינו, מה שעוזר מאד ועוצר את התקפות הסוריים.	מועדב 116	070630
ידיעות מודיעין ניתוח תצ"א	חטיבה ממכנת 132 סורית בוקר 07 0900	חטיבה ממכנת 132 סורית	

אמ"ץ-תוה"ז-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

האריך ושעה	הגורם המערבי	תיאור האירוע	מקורות
070700	גדוד 50 אל-על	פלוגת טנקים ראשונה של חטיבת 9 חוברת למפקדת גדוד 50 בא-אל-על	דו"ח דותן תחקיר גדוד 50
070900	מוצב 116	יוסי גור מבקש פעם נוספת להתקנות מהmozב.	גדי 50 יוסי גור רשות 'סידן'
070930	מוצב 116	חוור ומבקש להתקנות, יוסי גור מבין שהmozב מוכתר ואין יכולת לחצאו.	גדי 50, יוסי גור דו"ח דותן
071020	מוצב 116	מדוחה על פצוע קשה במוצב (אורו ספרשטיין) מבקש ארטילריה על המוצב ועל ציר המערכת. "יה, בעדותו, זה הסיום היחיד אותו אנחנו מצליחים לתת למוצב".	גדי 50 דו"ח דותן ראיון חיים רובינשטיין רשות 'סידן'
071100	מג"ד 50 – חט"מר 820 כוחות חטיבת 9	ייה מבקש להפעיל כוח חילוץ ל – 116. הטנקים שעלו לאזרור אל על נצטו לבולם את הסורים ולא לנוע צפונה.	תחקיר גדי 50 רשות 'סידן'
071130	מוצב 116	זוק בקשר שהmozב נואש, חיילים סוריים בתוך התעלות. מטוסים שננו יורדים על המוצב וההתקפה נעצרת.	תחקיר גדי 50 דו"ח דותן רשות 'סידן'
07 אהה"ץ	גדי 50 – מוצב 116	הmozב זוק לאש ארטילריה על הכניסה הצפונית למוצב, חוטף טלי ניט ואש טנקים. התהומות אוזלת והירי של חיליל המוצב נעשה רק בטוחנים קרים וודאים.	רשות 'סידן' ראיון יוסי גור ציוו עזר סכום חת"ם
071832	מוצב 116	שוב קריאות לעזרה, ח"יר וטנקים עולים על המוצב. הטנקים יורים מטוחנים קרים, ארטילריה של כוחותינו יורדת על המוצב, יוסי גור בעמדת השער חוטף רסיס ונפצע, מספר סורים מהויסלים בכניסה למוצב.	גדי 50 חיים רובינשטיין ציוו עזר יוסי גור
071855	מוצב 116	יוסי גור מפנה לבונקר הפצועים, את הפיקוד לוקח ציוו עזר, לוחם מצטיין, שעבד בקורס רוח יוצא מהכלל.	גדי 50 רשות 'סידן' ציוו עזר חיים רובינשטיין
080300	מוצב 116	יוסי גור מטופל ע"י החובש, אך מבקש להביא רופא לפניו.	חיים רובינשטיין
080510	מוצב 116	בmozב ובסביבתו הקרבנה, פזירים חיילים סוריים פצועים והרוגים. mozב מבixon בכוח בס"ג גודיי הנע מדרום לצפון. כמו כן מדוחה על תנופה רבה של כוחות על ציר המערכת מדרום לצפון.	ציוו עזר חיים רובינשטיין גדי 50

עמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד 595

תאריך ושעה	הגורם המעורב	תיאור האירוע	מקורות
081000	מוצב 116	טנקים סורים מאותרים משני צדי ציר הכנסה לモוצב, על ציר ירקונה (דרך המערכת). הטנקים יורם לעבר עמדת השער ומפצחים אותה. השכפי'צים סופגים פגעות וניכרת התמוטטות. בתוך הבונקרים אבק ועשן. יוסי גור מתעורר לחימם ויוצא מפתח הבונקר. לפניו חיילים סוריים, יוסי גור בסיוע חייל נוסף, יורה ופוגע במספר חיילים סוריים, השאר ברוחם. ארטילריה, אש על כוחותינו. הטנקים הסוריים מפשיקים את הירי ומסתלקים צפונה. משתרר שקט לא ברור בסביבה.	גדי 50 יוסי גור ציוון עזר חיים רובינשטיין
081200	מוצב 116	יוסי גור מוציא מספר חיילים לקלט נשך סורי ובעיר ותחמושת. להערכתנו תמשך המלחמה מספר ימים נוספים, חייבים בתחום שתידי להמשיך ולהלחם.	יוסי גור ציוון עזר
081300	מוצב 116	למוצב מגיע ג'יפ סיור, חיילי המוצב אינם מאמנים שהג'יפ שייך לכוחותינו וממאנים לאשר לג'יפ לצאת ולהביא כוח חילוץ, הם פוחדים שהג'יפ לא יחזור.	חיים רובינשטיין ציוון עזר יוסי גור
081600	מוצב 116 – חטיבה 9	2 נגמ"שים מחתיבה 9 וטנקים, מגיעים למוצב ומלחיצים את לוחמי 116. 6 פצועים ו-9 בריאים. בשטח ניכרת נסיגת הכוחות הסוריים.	גדי 50 יוסי גור חיים רובינשטיין
08	חיילי מוצב 116	הפציעים פונו לביה"ח בצפון. שאר החיללים להתארגנות באזור הכנרת. לאחר מספר ימים יורד הגදוד לתעלת סואץ וממשיך את לחימתו.	חיים רובינשטיין ציוון עזר

אמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הד - 595

רשימת מקורות

- .1 נספח א' 14 של דוח ועדת דותן: תחקיר לגודל 50 שנערך ב- 25 דצמבר 1973, אג"ם, מה"ד היסטוריה, כיפור - צפון - 3772 - 25 + נספחים שונים מדו"ח זה - נמצאו בתיקים שונים.
- .2 סא"ל צבי עופר, "ברק" ביום הכיפורים - חטיבה 188 במערכת ההגנה על רמת הגולן במהלך יום הכיפורים מטכ"ל/אג"ם - תוה"ד, מחלקת היסטוריה - כרכים א' - ב' אפריל 1995.
- .3 מחקר יממה ראשונה טיוטה להערות אג"ם, מה"ד, היסטוריה, דצמ' 1978.
- .4 ספר עוצבות ח"ן במהלך יה"כ, מפקדת גיוסות השրון, אוק' 1974.
- .5 תחקיר מלחמת יה"כ אלוף פצ"ן האלוף חופי, אג"ם, מה"ד היסטוריה, הד - 10, 1400 מרצ' 75.
- .6 ההגנה על רמת הגולן תורות ותפישות, אג"ם, מה"ד היסטוריה מנ- 317, 28 ינואר 1990.
- .7 גודוד 74 (חטיבה 188) תחקיר לסגל הפיקוד, אג"ם, מה"ד היסטוריה מ- 25, דצמ' 73.
- .8 מלחמת יהם הכיפורים בפיקוד הצפון - סקירה כללית, אג"ם, מה"ד היסטוריה הד - 1474 מרצ' 1975.
- .9 פקודת סלע מפקדת פיקוד צפון - מב - 21 - 7176 אוק' 1971.
- .10 גדי 53 סכומי תחקירים, חטיבה 188 תיק 552, דצמ' 1973.
- .11 יה"כ פצ"ן - קלסר חומר מארכיון צה"ל פקודות ותחקרים שונים 488560
- .12 תחקירים מג"ד 82 - חטיבה 7 סא"ל חיים ברק מ- 24.8.74 ומ- 16.10.75, אג"ם, מה"ד היסטוריה 4704 - 25.
- .13 תחקיר מ"מ 2 פלוגה ו' גודוד 74 - סגן נתן לוי, אג"ם, מה"ד היסטוריה, ענף סיור צה"ל, יוני 1976.

עמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
הדר - 595

- .14. תחקיר סמל מחלוקת 3 פלוגה ר' גודז 74 – סמל ניר עתיר, אג"ם, מה"ד היסטוריה, כיפור צפון 4688 – 25.
- .15. בודדים על התל קרב תל א-סאקי במלחמת יום הכהפורים, אל"ם משה גבעתי, מפקחת קצין חינוך ראשי, תא מורשת קרב ינוי 2000.
- .16. תצלומי קרקע "כתבבי במחנה" ארכיון צה"ל – אוקטובר 1973 2386 / 1973 .8320.
- .17. פענוח גיחות צילום מתkopfat מלחמת יהו"כ ש – 531 מ – 5.10.73 7 שעה 1330, ש – 537, ש – 548 מתאריכים 11.10.73 – 7.
- .18. רשותות קשר – סטנוגרמות : רשות רפид, רשות אל-על.
- .19. אטלס מלחמת יום הכהפורים, אג"ם מה"ד היסטוריה – Mai 1983.
- .20. סא"ל דוד גוטפרב – מודיעין פיקוד הצפון, מהלכי דברי 5, בין התאריכים 5 – 11 אוקטובר 1973, עבודה מחקר המתבססת על פענוח תצל"א, ידיעות מודיעין, תחקיר שבויים, דוחי כוחותינו.
- .21. צבא סוריה – תורת הקרב ויישומה, אגרת תוו"ל אויב 9/74 דצמ' 1974.
- .22. אוג"זון תוד"א, תורת הלחימה הסורית, מפח"ש, מודיעין, ענף תוד"א – יוני 1989.
- .23. פצ"ז – סקירת מודיעין לפני מלחמת יום הכהפורים ובמהלכה – דוחות שונים 00001084.
- .24. סוריה – תוכנים אופרטיביים, מסמכים שלל, אג"ם מה"ד היסטוריה 0000277.
- .25. מהלכים עיקריים של הצבא הסורי וחילות המسلح במלחמת יום הכהפורים, המטה הכללי, אגף המודיעין מד (מ – 1, 130, 586) ינוי 74.

עמ"ץ-תוה"ד-ההיסטוריה
ענף חקר קרבנות
חד 595

ל א י ו נ ו ת

17 אוג' 2000.	-	סג"ם יוסי גור שהתקיים בכפר ויתקין	.1
21 אוג' 2000	-	סמל ניר עתיר שהתקיים בקיבוץ אפיקים	.2
17 אוג', 10 ספט' 2000	-	סמל חיים רובינשטיין שהתקיים בתל אביב	.3
23 אוג' 2000.	-	סמל ציון עוזר שהתקיים ברכובות	.4
30 אוג', 4 ספט' 2000.	-	סא"ל יair נפשי - מג"ד 74 חטיבה 188 בכ"ס	.5
7 אוג' 2000.	-	סא"ל דוד גוטפרב בפצ"ו נצרת	.6
29 אוג' 2000.	-	" " בורד הגליל	
4 אוג' 2000.	-	סא"ל חיים ברק - מג"ד 82 חטיבה 7	.7
7 אוג' 2000.	-	אל"ם משה גבעתי ברעות	.8
13 נוב' 2000.	-	רס"ן מנחם זטורי - סמג"ד 50	.9
16 נוב' 2000.	-	רס"ן יהה (יורם יאיר) - מג"ד 50	.10
30 ספט' 2000	-	סא"ל אריה שחם - מפקד גדוד 334	.11